

CONSTITVTIONES ET PRIVILEGIA PATRIARCHATVS ET CLERI VENETIARVM.

Illuſtriſsimi ac Reuerendiſsimi D. D. Ioannis Triuiſani iuris vtriuſque Doct. Patriarchæ Venet. Dalmatiæque Primatis &c.

IVSSV EDITA.

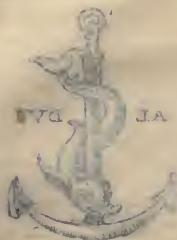
VENETIIS;
Ex Bibliotheca Aldina. M. D. LXXXVII.

CONSTITVTIONES ET PRIVILEGIA PATRIARCHATVS ET CLERI VENETIARVM.

Illustriss. ac Reverendissimi D. D. Ioannis Triuisani [illegible]
[illegible] Patriarchae Venet. Dalmatiaeque Primatis &c.

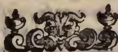
IVSSV EDITA.

VENETIIS,

M. D. LXXXVII.

IO. TRIVISANI
PATRIARCHAE VENETIARVM,
DALMATIAEQVE PRIMATIS, ETC.

IN SVAS, ET ANTIQVIORES CONSTITVTIONES AD CLERVM PRAEFATIO.

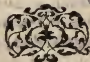
A est legum vis, auctoritas & necessitas; vt, cum id, quod æquum est doceant; mores instituant, & componant; atque ad Deum mentem, animumq; attollant: omninò homines ad benè, beatèque viuendum alliciunt, impellunt, atque deducunt. Est enim benè viuere; ijs moribus institutam vitam traducere, quos virtutes pariunt, & fouent; quos moralem virum, & Christianum Deoq́, maximè dicatum, habere decet; quosq́ ecclesiasticæ præsertim Sanctiones complectuntur, ostendunt, atque præcipiunt. Beatè autem viuere; quale, dum hac mortali fruimur aura, consequi valemus; se ipsum est agnoscere; Deum, atque diuina perscrutari, contempla-

tione assequi, & intelligere. Huiusce autem contemplationsi, atque intelligentiæ semina humanis legibus habentur: diuinis autem, atque ecclesiasticis res tota, & vndique perfecta elucet. Non immeritò itaque memoriæ proditum legimus, litteris, monimentisque consignatum; leges ipsas diuinarum, atque humanarum rerum cognitionem complecti; &, quæ ex virtutum habitibus peragenda sunt, veluti digito præmonstrare; atque apposita præcepti pœna efficere. Qui igitur legibus, & præcipuè ecclesiasticis viuunt, homines atque Christiani vitam degunt: vt contra absque legibus viuere brutorum animantium sit imitari vitam; vita vmbram; & maximè Christiano homini aduersam. Nam si quæ in hoc mundo cœlestes orbes vndique ambiunt; si ipsa cœlestia corpora; si ordinem, dispositionem, vniformes eorum motus atque inuicem consentientes oculis, mente, & ratione lustremus: omnia creatori suo optimo inseruire, & certis, immutabilibusq; legibus obsequi, compertum erit. Quòd si in his, quæ sunt facta, quasi in speculo; vt apostolus testatum reliquit; mens ipsa nostra Dei inuisibilia intuetur; siq; ex his adeò sursum erigitur, vt, quæ ex se ipsa intelligendo assequi non potest, intelligat, & agnoscat: legibus agere, operari; & viuere, Deum proculdubio est cognitione consequi; &, vt fieri potest, imitari; quod beatè est viuere. Hac de causa Deus in ipsis etiam primis mundi exordijs legibus natura insitis, homines habuit, qui ipsum venerarentur, & colerent summum rerum omnium opificem, atque parentem. Mox verò hominibus, quasi ad virilem ætatem deductis, leges in lapideis tabulis suo digito tanta cum maiestate conscripsit; promulgari voluit; & obseruari ab omnibus. Verbum tandem ipsius æternum & impassibile, hac mortali & passibili veste suscepta, redemptionem nostram trium, atque triginta annorum cursu promeritus est, atque perfecit; vt nobis proprias leges præscriberet, & doceret; suique exemplo complectendas, atque seruandas ostenderet. Hæc autem vt facilius, & perfectè assequi vnusquisque posset; eas præterea leges dedit, quibus impurus animus, & ipsi Deo, hominibusque infestus, purior euaderet; atque ad ipsa cœlestia

diuinaque

diuinaq; contemplanda, intelligendaque aptior: vt bonus effectus ad ipsam tenderet beatam vitam. Legem itaque summam rationem definiamus, in natura insitam, & à Deo ad benè, beateq; viuendum hominibus propositam. Quis igitur non leges admirabitur? Quis non complectetur leges? Quis non legibus, & animum, & vitam exornare omni conatu studebit; totisq; viribus contendet? Is profectò, qui à legibus vult abesse, à natura recessit; Deum deseruit; rationi aduersatur. Is quisquis est, pœnas in se à legibus constitutas, meritò nouerit habere; quas & expendet; atque tanti sceleris omninò persoluet. Maximum enim est scelus; hominem, qui creatoris sui imaginem gestat, & similitudinem præsefert, cunctis animantibus sanctiorem, altæque mentis, legibus ipsis susceptis, non ad Sydera tollere vultus, ad diuina, ad Deum: sed contra, contemptis legibus, ad ima dilabi; & brutorum vitam quasi induere, & sectari. Is igitur ad leges redeat, ad seipsum, ad naturam, ad Deum. En leges habet, & à maioribus nostris, & à nobis conditas, atque editas. Legat itaque; diligenter aduertat; atque omninò exequatur: nulla enim aderit excusatio peccati, legibus promulgatis. Nos quidem paterno affectu omni studio, ac diligentia ea de causa operam dedimus, vt, & antiquiores constitutiones castigatiores, erroribus, qui vix numeris colligi possent, prorsus sublatis, & nostræ emitterentur; vt clerici nostri, qui leges venerantur, & colunt, leges habeant; quas deosculentur, complectantur, & seruent. Iis enim leges nostræ benignè, amicèque loquuntur. Iis legibus præmia, & quidem maxima sunt proposita. Iis gratiam nostram, & benignitatem, & maxima quasi meritorum stipendia ponimus, & pollicemur. Et quoniam; vt Sapientissimus ille Solon dicere consueuerat; duabus rebus tempora continentur præmio, & pœna; qui præmia contempserit, & leges; indignationem nostram, & promeritas sentiet pœnas, & lucet. Nanque, vt illud Poetæ, vsurpem. Flectere si nequeam cælum, Acheronta mouebo. Verùm monemus, hortamur in domino, & obsecramus clericos nostros, vt Acheronta vitent, & fugiant: atque cælestia petant;

& ad diuina mente, opereque contendant. Speramus enim fore, vt cum filijs nostris in æterna illa; quæ sursum splendet Hierusalem, atque eminet; summo, atque immutabili bono aliquando perfruamur; cuius gloria; quam in hac vita per speculum, & in enygmate intuemur; cum apparuerit, satiabimur; & mens ipsa, & animus perpetuò conquiescet.

CONSTITVTIONVM, AC PRIVILEGIORVM PATRIARCHATVS VENETIARVM.

PRIMA PARS.

De celebratione missarum, de diuinis offic. ac de residentia.

TITVLVS PRIMVS.

Ex Conc. Angeli, & Dominici Episco. & Laurentij Patriarc.

Diuina officia horis debitis celebranda esse; absentium pœnæ: & quomodo Plebanus honorandus, & condemnandus sit; quiue eius vice fungatur in diuinis in ipsius absentia. Cap. I.

VT Dei cultus, & infra. Ordinamus; quòd communia officia nocturna, & diurna, beatæ Mariæ, mortuorum, graduales Psalmi, & speciales litaniæ, preces, & suffragia consueta horis debitis, & expectatis absentibus, vt conueniens fuerit, communiter fiant, & celebrentur deuotè. Et infra. Ad cuius matutini communis tertium Psalmum residens, qui non interfuerit, ac perseuerauerit vsque in finem, soluat denarios tres, ac totidem in missa communi, si ad primam orationem non erit: & si ad primum Psalmum vesperorum non erit personaliter; perseuerauerit que vt supra; perdat denarios duos, & totidem in completorio: cessante impedimento tali, quòd alia die in domo stet; & licentiam iuris, vel superioris habeat. Et prædictas pœnas deficientium, vt alias pœnas pecuniarias ordinarij locorum in suis ecclesijs, & personis sibi subiectis, augeant, diminuant, & tollant; prout eis videbitur expedire. Plebanus præsens ab omnibus, & in omnibus honoretur, & sicut etiam alij, vt supra dicitur, condemnetur. Si verò absens fuerit, vices ipsius teneat in diuinis officijs hebdomadarius presbyter; ad quē spectat incipere matutinum, & alias horas; dicere capitula, orationes, & benedictiones loco plebani.

cap post pulsationem. c. vt etiam. c. Propter defectum cap. nos Marcus c. Itē quòd. 2. ca statuimus. 2. c. itē statuimus. 3. c. statuimus. 1. de celeb. miss.

a In diebus eod.

Ex Conc. Angeli, & Egidij Episcop. Cast.

In cęna domini una tantùm missa celebranda. Qui in parasceue, & Sabbato Sancto celebrare possunt: & qui non. Quomodo in prædictis diebus funebres exequiæ habendæ sint. Pęnæ inobedientium. Cap. II.

IN cœna domini vna missa tantùm illius diei dicatur propria; de qua clerici sint cōtenti. In parasceue autem, & Sabbato sancto, exceptis religiosis, & ecclesijs Cathedralibus, & baptismalibus, ac priuilegiatis super hoc, nullus sacerdos missam celebrare pręsumat. Transgressores autem vsq; ad octauam Paschæ ab officio, & beneficio sint suspensi. Et si contigerit, quòd illis tribus diebus aliquod funus sepeliendum ad ecclesiam, vel monasterium deferatur; fiant exequiarū officia consueta absque missa, submissa voce, legendo potius, quàm cātando, etiam sine pulsatione campanæ; sub pœna simili transgressoribus imponenda.

Ex Conc. Dominici Episc. Cast.

Pęnę eorum, qui in nocte natalis domini, & in alijs solemnitatibus in ecclesijs, uel circum in hoc probibita peragunt. Cap. III.

DE facientibus in ecclesijs, vel circa tempore celebrationis diuinorum, præcipuè in nocte natalis domini, & in alijs solemnitatibus abhominabiles insolentias, terribiles sclopos, vel strepitus, aut sonos periculosos, & alia plurima tædia, quibus deuotio fidelium diminuitur; & cultus diuinus contemni videtur. Prohibemus, quòd sine mandato Episcoporum non absoluantur ipsi, vel ipsorum consultores, vel fautores, quos participatione orationum, & sacramentorum priuamus.

Ex eodem Conc.

Communis missa quomodo celebranda sit, & quando, & qui debent ad esse. Cap. IIII.

cap Vt Dei cultus v. ēt. Propter de festum. Nos Marcus. l: ē quòd. 2 statuimus. 2. Item statuimus 3. eod. Item ordinamus 3. eo

POst pulsationem ad missam tertia, uel alia hora cantetur; & sequatur in cantu communis missa diebus singulis; & horis, ad quas tenentur clerici adire, & esse, omnes sint residentes; etiam si plures in die ex debito ordine ecclesiæ missæ cantentur.

Ex eodem

Ex eodem Conc.

Quomodo plures missæ in ecclesia simul celebrandæ sint, & pœna transgredientium. Cap. V.

QVando plures missæ dicuntur simul in ecclesia, vna tantùm alta voce contetur: aliæ autem sic demissa uoce dicantur, q modicè audiantur: & nullus sacerdos ante euangelium communis missæ celebrare præsumat. Ordo autem missarum successiuè sic obseruetur; quòd post euangelium communis missæ, priusquam eleuetur corpus dominium, nullus presbyter in ecclesia ipsa incipiat euangelium pro alia missa dicenda, nisi in exequiis defunctorum. Et qui studiosè contrauenerit in prædictis, aut aliquo prædictorum, pœna sex denariorum mulctetur; super quo interdum Episcopus valeat dispensare.

Ex Conc. Egidii Episc. Cast.

Silentium in ecclesia, maximè dum peraguntur diuina, præcipitur clericis, laicis, & pueris, et qua pœna, & à quibus transgressores afficiantur. Cap. VI.

IN choro omnes clerici silentium teneant, maximè cùm psalmi dicuntur, aut missæ officium celebratur, nisi propter necessitatem, vel vtilitatem eos loqui oporteat. Transgressores verò a prælato suo corripiantur, & sicut iustum fuerit puniantur. Laici autem tàm mares, quàm fœminæ admoniti à sacerdotibus acerrimè puniuntur. Pueri, qui diuinum officium suo tumultu, & rumore impediunt, & perturbant, à parentib. vel eorum magistris, vt taceant, castigentur. Negligentes verò parentes, & ministri in correctione in pœnitentiis à suis confessoribus puniantur.

Ex eodem Conc.

Nullus in pulpito, ante altare, aut in choro velato capite legat, aut cantet, & qua ac pœna. Cap. VII.

NVllus in ambone, seu pulpito in lectorio, aut ante altare, siue Sacerdos fuerit, siue alterius cuiuscunque ordinis clericus,

cus legere, vel cantare uelato capite præsumat, neque in choro in dicendo orationem, vel antiphonam vel versiculum, aut responsorium, vel in communi officio inchoando. Qui contrafecerit, a suis prælatis inferioribus corripiantur: & si fuerint incorrigibiles à suis episcopis puniantur

Ex eodem Conc.

Melodiæ ab epistolis, euangelijs, & præfationibus missarum, quibusdam exceptis, remoueantur; & pena. Absolutio in ea potestate, & c. non dicatur in exequijs mortuorum à Sacerdotibus. Cap. VIII.

NE melodiæ, siue cantilenæ in epistolis, euangeliis, & præfationibus cantentur cum intellectum audientium impediat, vel perturbent; & per hoc in mentibus fidelium deuotio minuatur; auctoritate sacri huius concilii duximus statuendum: vt epistolæ, euangelia, & præfationes in missis (exceptis liber generationis, & factum est autem, & primis euangeliis Diaconorum) cum melodiis, præter episcopi licentiam, nullatenus decantentur: transgressores autem per septimanam ab officio, & beneficio sint suspensi. Eadem pœna duximus puniendos sacerdotes, qui publicè in exequiis mortuorum dixerint absolutionem illam, quæ incipit. In ea potestate & c. cum solùm ad episcopos pertinere noscatur.

Ex eodem Conc.

Quòd in canone fiat memoria ducis, & pro bono statu Venetiarum. In ferialibus diebus tàm in matutinis, quàm in vesperis commemoratio fiat SS. Hermacoræ, & Fort. atque B. Marci. Cap. IX.

e. Item ordinamus. §. eod. QVia in toto, & infra. Statuimus; vt in loco canonis missæ in secreta, vbi dicitur, vnà cum Papa nostro & c. immediate iungatur, & duce nostro, expresso nomine, & pro bono statu Venetiarum; deinum; quæ ibi sequuntur. Ordinamus, atque statuimus ad honorem beatorum Hermacoræ, & Fortunati, vt de illis fiat memoria in ferialibus diebus, tam in matutinis, quàm in vesperis, & idem fiat de B. Marco.

Ex Conc. Thomæ Patriarchæ.

Miſſarum ſolemnia celebrentur cum earum introitibus, & alijs, vt in ordinario: alia omninò amoueantur, exceptis quibuſdam motetis.

Cap. X.

IN primis ſiquidem in uirtute ſanctæ obedientiæ mandamus; quatenus de cætero miſſarum ſolemnia cantentur,& celebrentur cum earum introitibus,gradualibus,verſibus, & tractibus, offertoriis, communionibus, & alijs debitis ſolemnitatibus,vt eſt à ſanctis patribus inſtitutum: & nihil, præter moteros, & alia in ipſis miſſis decantanda,de prædictis inſtitutis omittatur; quos motetos,niſi ſint ad laudem Dei, & beatæ Virginis Mariæ, aut aliorum ſanctorum, in ipſis miſſarum ſolemnis auctoritate præſentis concilii decantari penitus inhibemus.

Ex eodem Conc.

Subditi in ſabbato ſancto cum cottis ad eorum baptiſmales eccleſias omninò accedere teneantur, niſi fuerint legitimè præpediti, vel abſoluti: aliter puniantur.

Cap. XI.

ITem, cùm baptiſmales eccleſiæ debeant per eorum ſubditos honorari; & ipſi ſubditi cum cottis ad baptiſmalem fontem in ſabbato ſancto, pro ipſo,& cereo,& nouo igne benedicendis,ſingulis annis ad ipſas eccleſias baptiſmales conuenire teneantur; & aliqui,qui ad prædicta tenentur, vt fide digna relatione percepimus contumaciter, licet perquiſiti, ea die,vt ſupra,ad ipſas eccleſias baptiſmales conuenire contemnant: prædictis ſubditis,& eorum cuilibet, ad prædictas eccleſias ſolitis conuenire, ſub pœna quinq; librarum paruorum, pro quocunque contrafaciente (plebano, aut archipresbytero, aut prælato illius baptiſmalis eccleſiæ pœna integraliter perſoluenda; & in vtilitatem prædictæ baptiſmalis eccleſiæ, ad quam conuenire neglexerint, conuertenda) diſtrictè præcipiendo mandamus auctoritate noſtri præſentis concilij; quatenus ſingulis annis cum eorum cottis, vt moris eſt, in dictis baptiſmalibus eccleſijs, pro prædictis adimplendis, ſtudeant dicta die ſabbati ſancti, omnimodè conuenire; niſi fuerint impedimento canonico præpediti;vel a plebano,aut archipresbytero, aut prælato ipſius baptiſmalis eccleſiæ ſuper hoc fuerint abſoluti.

C. Item ordinamus.4.eo.

Ex eodem Concilio.

Plebani, ac presbyteri domibus residentiæ noctu habitent, & dormiant. Cura animarum est plebanorum. Transgredientium pœna. Cap. XII.

C. Nos Marcus. Propter defectum. Item ordinamus 2.

PLebani in eorum cellis, seu domibus suorum plebanatuum de nocte habitare, & dormire teneantur; ne populus eisdem commissus, & animarum cura (quam curam solos plebanos in ecclesijs sibi commissis habere præsentis concilij auctoritate dicimus, pronuntiamus, & declaramus) patiantur in aliquo detrimentum; sub pœna alijs sacerdotibus, & clericis non habitantibus in domibus ecclesiarum suarum, & de nocte in eis non dormientibus, inflicta ex constitutione Dominici. super hoc edita.

Ex Synodo Bartholomei Episc. Castel.

Sacerdotes, vel clerici quomodo licentiam abeundi extra ciuitatem à plebano, aut ab episcopo, vel eius vicario obtineant, et pœna. Titulati præterea vltra mensem non absint ab ecclesiis, nisi alium episcopi arbitrio deseruientem relinquant. Cap. XIII.

I. C. Item statuimus. 4. eodem: c. 2. plerunq; Syn. 5.

SAcerdotes, vel clerici non absentent se extra ciuitatem, vel diœcesim absque licentia. Hanc autem licentiam vsq; ad octo dies plebanus, vel eius vicarius dare possit; sed abinde supra ab episcopo, vel eius vicario requiratur. Transgressores verò, sine licentia recedentes; vel vltra sibi concessum terminum commorantes, in pœnam incidant; quæ iis, qui non intersunt officijs, est inflicta.

Prouidendo quoque sācimus; vt nullus præsbyter, diaconus, vel subdiaconus intra titulatorum numerum constitutus, in aliqua ecclesia vltra vnum mensem, etiam cum licentia, possit abesse; nisi alium idoneum, episcopi arbitrio, qui ecclesiæ vice sua in illo deseruiat ordine, duxerit relinquendum. Qui verò contrafecerint, episcopi licentia non abrogata, velut propriæ desertor ecclesiæ beneficio, siue titulo, quod, vel quem in ipsa ecclesia obtinet, spolietur: & alij, qui in eo ordine ipsi deseruire velit, & valeat, iuxta constitutionem super hoc ordinatam, conferatur.

Ex eodem Conc.

Qua pœna puniantur clerici, qui diuinis officijs non intersunt, cessante legiti-

te legitimo impedimento. Quis absentium nomina describat; & quomodo, et quando exigenda sit absentium pœna, et in quos usus conuertenda. Quomodo, et quando, et cui impedimentum allegandum; et pœna minorum clericorum; atque officialis deputati ad nomina absentium describenda, si in aliquo defecerit. *Cap. XIIII.*

VT etiam Dei cultus in diuinis officijs diligentius obseruetur; &c. statuimus; quòd omnes clerici horis canonicis cum capis, vel cottis conueniant in ecclesia: & qui sui officij executionis impedimento cessante, ad matutinas maiores ante finem tertii psalmi, ad missam ante primam orationem; ad vesperas ante finem primi psalmi non uenerit, & non perseuerauerit usque in finem totius officii, denarios quatuor pro quolibet officio perdat: quorum nomina per custodem ecclesiæ, vel alium de uoluntate plebani, & maioris partis capituli deputandum, horis singulis, sic notetur, vt in fine cuiuslibet mensis coràm ipsis plebano, & capitulo ponatur ratio, & pecunia recipiatur, in utilitatem ipsius ecclesiæ conuertenda.

ut Dei cultus. cap. c. post pulsationem. C. Propter defectum. Nos Marcus. Item, quod 2. statuimus. 3. eodem. c. Itē quòd eod.

Vt insuper Dei cultus, & infra. De supradicto impedimento teneatur impeditus die impedimenti, uel sequenti plebano, si in ciuitate fuerit; aut, eo absente, suo uicario fidem facere; aliter incurrat pœnam, in capitulo supra immediatè, scriptam. Et qui pœnam huiusmodi non soluerit infra triduum à reddita ratione; ab omni beneficio ipsius ecclesiæ, donec satisfecerit, sit priuatus. Clerici verò minorum ordinum, qui diuinis officiis, vt præmittitur, non interfuerint, à suis plebanis acrius castigentur. Si officialem talem deputatum in scribendo, tam aliorum nomina cessantium à diuinis, quàm suum, malitiam, uel negligentiam notabiliter commisisse cõstiterit, pœna, qua scribendus puniri debuerat, puniatur.

Ex eodem Conc.

Candela in altari semper ardeat, dum celebrantur diuina; in quibus ordinarium castellanum ab omnibus uniformiter obseruetur. Cap. XV.

I. *c. Itē ordinamus. 5. eod.*

ITem ordinamus, quòd semper sit candela in altari accensa, quando diuinum officium celebratur. scriptum est enim. Ignis in altari meo semper ardebit.

In

In primis volumus, & mandamus; quòd ordinarium ecclesiæ castellanæ, quòd pertinet ad diuinum officium, per omnia ab omnibus obseruetur uniformiter; cum additionibus, quæ reperiuntur.

Ex eodem Conc.

Clerici stantes, & non sedentes cantare debent. *Cap. XVI.*

QVando cantatur introitus, Kirie eleison, Gloria in excelsis, Alleluia, Offertorium, Sanctus, Agnus Dei, Communio, Responsoria, & Versiculi, & quicquid aliud cantatur tam in diurno officio, quàm nocturno, debeant omnes clerici cantare stantes, & non sedentes, & seruatis omnibus, quæ circa talia statuit concilium.

Ex eodem Conc.

Inter matutinum, & conuentualem missam vna missa celebretur in omnibus ecclesijs. *Cap. XVII.*

QVoniam in diuinis, & infra. Districtè præcipiendo statuimus; quòd per singulas parochiales ecclesias nostræ ciuitatis, & diœcesis diebus singulis inter matutinum, & conuentualem missam, vna missa in mane cum debita reuerentia, & solemnitate, quam requirit temporis, & horæ qualitas, infallibiliter perpetuò celebretur, contemptoribus pœna inobedientiæ tantæ debita puniendis.

Ex eodem Conc.

Horæ canonicæ, officium B. Mariæ, & defunctorum ab omnibus cantetur, vel legatur in choro pro temporis qualitate: & quibus temporib. defunctorum officium dicatur, cùm nouem lectiones non dicuntur, et quo modo. *Cap. XVIII.*

I c. Itē statuimus. 3. eod. STatuimus, & districtè præcipimus; vt, quorundam cōsuetudine, quæ corruptela uerius est censenda, prorsus abiecta; omnes horæ canonicæ, & totum B. Mariæ, atque defunctorum officium non

singu-

singulariter à singulis, vel in sacrario, vel eundo: sed in choro communiter dicatur ab omnibus, cantando, vel legendo; prout temporis, & horæ qualitas suadebit, cum scriptum sit, In ecclesijs benedicite dominum.

Mandamus, quòd à prima dominica post Pentec. vsque ad vigiliam Natiuitatis domini, & ab octaua Epiphaniæ vsq; ad quartam feriam maioris hebdomadæ, quę est ante Resurrectionem, officium mortuorum, siue pro mortuis communiter in ecclesijs, & in choro celebretur, uoce submissa, & omnibus diebus, in quibus nouem lectiones non leguntur.

Ex eodem Conc.

Conuentualis missa de die quando dicenda: & aliarum missarum dispositio ad quem pertineat. Cap. XIX.

IN diebus dominicis, & festiuis missa conuentualis de die dicatur dominico, siue festo; reliquarum uerò missarum dispositio plebano, uel eius vicario, si præsentes fuerint; aut eis absentibus maiori sacerdoti, qui tunc in choro fuerit, relinquatur. In solemnitatibus uerò precipuis preter conuentualem missam, reliquumq; illius diei officium hebdomadarius sacerdos nihil faciat; nisi plebanus id facere uoluerit. *cap. 1 eod: ca. Item ne. de uita cler.*

Ex eodem Conc.

In festo trium lectionum quomodo dicendum sit officium tempore paschali, & alijs temporibus. Cap. XX.

QVando occurrit festum trium lectionum dicatur in matutinis totum nocturnum illius diei cum suis antiphonis; & fiant lectiones, responsoria, & laudes, prima, tertia, &c. de Sancto illius diei; nisi uenerit festum ipsum inter duo pascha, quo tempore dicuntur tantùm tres psalmi secundum nostræ ecclesiæ castellanæ modum.

Ex eodem Conc.

Plebanus, uel eo absente, maior presbyter corrigat lectores; qui etiam ad eorum nutum finem legendi faciant. Cap. XXI.

SAcerdos, & alij clerici legant lectiones; & plebanus, si præsens fuerit; uel qui erit maior in ecclesia, absente plebano; corrigat *ca. Item statuimus. 1. eod.*

lectores:

lectores; & ad correctionem factam se lectores emendēt; qui finem non faciant, nisi ad mandatum plebani, uel maioris, ut supra dicitur, absente plebano.

Ex eodem Conc.

Missa sponsis celebranda, quando, & quomodo. Cap. XXII.

SAcerdotes, qui fuerint requisiti, uel non requisiti de mandato plebani, debeant missam celebrare sponsis ante missam maiorem; si tunc fuerit petita. Et si illo etiam die non dominico, uel festiuo fuerit missa communis, & ista sit communis.

Ex eodem Conc.

Natalitia sanctorum, quorum ecclesiæ habentur, cum officio nouem lectionum celebrentur. Cap. XXIII.

CVm teneamur; & infra. Ordinantes statuimus; ut Natalia sanctorum, uocabulis quorum ecclesiæ nostræ ciuitatis, & diœcesis nominantur, solemniter cum nouem lectionibus celebrentur: maximè cum hoc mandatum à nobis modò non sumat exordium: sed iamdudum à prædecessore nostro apostolica dicatur auctoritate firmatum.

Ex synodo Ramberti Episcopi Castell.

Pœnæ inflictæ transgressoribus contentorum in cap. 14. 17. & 23. Cap. XXIIII. *Pœna cap. 23.*

ITem statuto, quod incipit; cum teneamur, & infrà: Addimus; si aliquis contrarium fecisse eius, quod in proximo capitulo continetur, inuentus fuerit; portione oblationum ea die, ad eum contingentium, sit, eo ipso priuatus; quam ad manus custodis uerti uolumus, pro ornamentis ecclesiæ sacrario applicandam.

Pœna. Cap. 17.

Item constitutioni, quæ incipit, Quoniam in diuinis, & infra: Addimus; si quid contra ea, quæ in dicto cap. continentur, commissum fue-

ſum fuerit, vel aliquis ſe ſubtraxerit ab officio, quod debet fieri: pœna amiſſionis oblationum, contingentium eodem die applicandarum ſacrario pro ornamentis eccleſiæ, contrafacientes puniantur.

Pœna cap. 14.

Item conſtitutioni, quæ incipit; Vt inſuper Dei cultus; & infra. Hanc pœnam addimus; quòd ſi quis contra ordinationem legitimam plebani venire præſumpſerit, ab officio per ſeptimanam vnā nouerit ſe ſuſpenſum.

Ex Synodo Angeli Dolphino Epiſ. Caſtel.

Miniſtri omnes, & præſertim eccleſiarum prælati, atque monaſteriorum abſentes ad reſidentiam reuocantur, pœna ſuſpenſionis, & priuationis. Excipiuntur canonicè impediti; & non habentes domos reſidentiæ; & quomodo. Et omnis ad reſidentiam teneri decernitur modis, ac pœnis vt ſupra. Tandemque abſentes à diuinis à participatione oblationum illius diei excluduntur. *Cap. XXV.*

PRopter defectum non reſidentium miniſtrorum eccleſiarum, & maximè prælatorum, frequenter monaſterij, & eccleſiæ non nullæ deſolatæ noſcuntur; & collabuntur paulatim: vel ſaltem damna grauia patiuntur; & multa exinde pericula proueniunt animabus; & plura ſcandala ſuſcitantur: & ideo præſentialiter publicè, & peremptoriè requirimus, & monemus abbates, priores, abbatiſſas, prioriſſas, archidiaconos, archipresbyteros, plebanos, rectores ſuorum locorum, canonicos, & clericos beneficiatos quoslibet noſtræ curiæ, ac diœceſis caſtellanæ; quòd infra duos menſes, à die præſentis monitionis computandos, ad ſua monaſteria, eccleſias, beneficia, & loca, quæ, & quas obtinent in noſtra ciuitate, & diœceſi prædictis, reuertantur; facturi deinde in antea in monaſterijs, cellis, domibus, ac locis, miniſtris eccleſiarum deputatis, continuam reſidentiam apud illas eccleſias; & ipſis diuinis officijs teneantur, etiam intereſſe. Et qui ſunt præſentes illam reſidentiam contineant. Quòd ſi abſentes non redierint: vel, ſi qui ſunt præſentes, ſe abſentauerint per ſpacium duorum menſium: illos à diuinis ſuſpendimus in his ſcriptis: quam ſuſpenſionem ſi per menſem animo ſuſtinuerint pertinaci, eò illis perpetuò beneficijs ſint priuati: niſi ab ipſa reſidentia legitimo impedimento, & neceſſario excuſentur; de quo, aut de diſpenſatione canonica, ſi quam habuerint, no-

c. Nos Marcus. Statuimus. 2. Item ordinamus. 3 Item ſtatuimus. 4. Plebani. eo. titu. c. Item ne, de vita cler. c. Clemens. Dilecte. 2. Dilectis filij. 2. Ad ſatumm. de elect. c. Ia ſuper. De celebr. miſſ.

bis, vel vicario nostro interim fecerint plenam fidem. Non intendentes, quòd pœnis prædictis ligentur, qui domos ab ipsis ecclesijs non habuerint; dum tamen in dignitatibus, vel personatibus non fuerint constituti: qui tamen sibi domos in parochia possint acquirere: licet aliter, vt possunt, ad residentiam, & interesse diuinis officijs, teneantur. Decernimus insuper statuentes; quod quicunque de cætero quod vis beneficium in nostra ciuitate, vel diœcesi fuerit assecutus, ad similem residentiam, sub pœnis prædictis, simili modo, & forma, teneatur; & in omnibus sit adstrictus. Interim autem eo tempore, quo absentes fuerint, vel præsentes, aut residentes, non tamen interfuerint diuinis, saltem missæ maiori, vel communi in ecclesia celebrandę, de oblationibus nihil percipiant ea die, inter alios, qui interfuerint, diuidendis: alijs pœnis, contra tales per prædecessorum nostrorum constitutiones impositis, nihilominus in suo robore duraturis.

c. Vt Dei culeus ẽ pulsationem vt etiam. Nos Marcus. liẽ quòd. 2. Statuimus. 2. Item statuimus. 2. eod.

Ex Synodo Angeli Corario Epis. Cast.

Nullus eodem die, excepto natalis domini, missam bis celebret, sacram conficiendo Eucharistiam, pena interdicti ab ingressu ecclesiæ, & alijs. Cap. XXVI.

Angelus Dei, & apostolicæ sedis &c. Volentes igitur futuris temporibus prouidere; & quod piè factum est firmius radicare; mandamus, atque statuimus hac nostra perpetua constitutione; quòd nullus sacerdos in nostra ciuitate, & diœcesi eodem die missam celebrat, bis conficiendo sacram eucharistiam; excepto Sacratissimo die natiuitatis D.N.I.C.

Ad huius autem nostræ, constitutionis obseruantiam omnes, & singulos præsentes, & futuros; etiam si pontificali fulgeant dignitatę; trina canonica monitione in domino monemus; & obsecramus sub pœna interdicti ingressus ecclesiæ; quam ipso facto volumus incurrere omnes inobedientes, & transgressores; pœna alia arbitraria puniendos, secundum quòd nobis, vel successoribus nostris videbitur opportunum?

Ex Synodo Marci Lando Epis. Cast.

Canonici in choro stent, & capitulariter incedant cum zanfarda, & cotta pena excommunicationis: alij verò clerici in choro suarum ecclesiarum cum cotta pena solidorum decem. Cap. XXVII.

Item

ITem; quòd canonici ecclesiæ castellanæ, & alij in dignitatibus constituti in dicta ecclesia, dum missa,& diuinum officium celebratur,non ingrediantur chorum absque bireto, almuzia,siue zanfarda, & cotta. Et similiter obseruetur, si contigerit eos capitulariter incedere de per se, vel simul cum mansionarijs ad funeralia, vel alios actus; sub pœna excommunicationis, quam incurrant ipso facto. 1 c. Item sta tuimus. 2. cl. 3. eod.

Item, quòd aliquis clericus in sacris, aut minoribus constitutus non audeat ingredi chorum,aut stet in choro,dum dicitur diuinum officium; nisi cum cotta (& hoc intelligi volumus in ecclesijs, in quibus sint instituti,& beneficiati) sub pœna solidorum. x. pro qualibet uice, applicandorum fabricæ ecclesiæ.

Ex eodem Conc.

Clerici beneficiati dicant officium secundum antiphonarium in ecclesia sua: per se autem alud ex dispensatione. Cap. XXVIII.

ITem omnes sacerdotes,& clerici beneficiati in diœcesi nostra debeant dicere,& cantare officium suum secundum antiphonarium,& alios libros ecclesiæ;& secundum quòd in qualibet ecclesia consuetum est dici, sub pœna; &c. Non inhibentes propterea, quod quilibet de per se non possit, & valeat dicere officium aliud; si secum fuerit legitimè dispensatum. c. ordinamus. eod.

Ex Synodo Marci Lando Epis. Cast.

Clerici resideant in suis beneficijs pena priuationis; nisi spetialem habeant ab ordinario licentiam; & absentes infra xv. dierum spatium redeant ad residendum, vel &c. Cap. XXVIIII.

NOs Marcus, & infra. Statuimus; quòd quilibet clericus beneficiatus in diœcesi nostra castellana teneatur in suo titulo,seu beneficio residere personaliter, sub pœna priuationis; quam incurrat ipso facto hac monitione præmissa: nisi à nobis licentiam specialem & expressam habuerit. Et,qui nunc absentes sunt,debeāt infra. xv. dierum spacium futurorum, à die publicationis præsentiū connumerandorum,quorum &c. quod assignamus eis,venire ad faciendam residentiam: vel ad allegandam causam, quare dictam residentiam non faciant, sub pœna priuationis; quam incurrant ipso facto. c. statuimus 2. c. Propter defectum. Item ordinamus. 2. Item statuimus. 4. Plebani. In super tit. c. Item ne. De vi a cler. c. Dilecte. 2.

Decreto è nullo [illegible] dopo la parte del Cons. di X 1533: a la qual [illegible] non [illegible], ne può esser annullata

Vide Decreta RR Visitatorum pag. 13 [illegible]

Ex eodem Syn.

Quilibet intersit nocturnis ac diurnis officijs, qui est beneficiatus, & absentes signentur; ac pœnis in fine cuiuslibet mensis satisfaciant.

Cap. XXX.

e. vt Deicul tus. Post pulsationē, Vt etiam. Propter defectum. Statuimus. 2. Item statuimus. 3. eod. c. Vt etiam eod. c. Statuimus. 3. eod.

ITem, quòd quilibet beneficiatus, & titulatus in aliqua dictarum ecclesiarum castellanæ diœcesis teneatur interesse diuinis officiis diurnis, & nocturnis cum cottis suis, siue superpelliceis; & perseuerare vsque in finem; sub pœna suæ portionis illius diei, applicādæ his, qui interfuerint.

Item; quòd quilibet plebanus, aut rector ecclesiarum diœcesis nostræ teneatur facere appunctari omnes sacerdotes, & clericos, & maximè in sacris ordinibus constitutos; & admonere sacristam, siue custodem de appunctando benè, & ordinatè omnes, qui non intersunt diuinis officiis diurnis, & nocturnis; & in fine cuiuslibet mensis exigantur dictæ appunctationes per plebanum, vel rectorem ecclesiæ, in vtilitatem eorum, qui interfuerunt.

Ex Syn. Francisci Bembo Epis. Cast.

Dies quibus vel solùm plebani, vel beneficiati omnes tenentur interesse missæ, ecclesiæ Castellanæ. *Cap.* XXXI.

a. Statuimus. 3. eod.

FRanciscus Bembus; & infra. Volentes igitur tàm incommoditatibus cleri, quàm consuetudini, quæ permittit, vt ante finē missæ nostræ ecclesiæ castellanæ clerici liberè possint recedere, prouidere; canonicorum nostrorum, totiusque cleri, vel maioris partis ipsius assensu, precatu, & consensu per hanc nostram constitutionē perpetuò duximus statuendum; quatenus de cętero in die Pentec. Vinc. & cathed. sancti Petri solùm plebani; in vigilia verò Pent. in solemnit. S. Petri de mense Iunii, in dedicatione ecclesiæ Cast. plebani, & alij beneficiati omnes accedere teneantur; & interesse vsq; ad missæ complementum cum cottis suis, sub pœnis antiquis consuetis: diebus natiuitatis gloriosæ V. Marię, & dominica prima Quadragesimæ omninò sublatis.

Ex Syn. Laurentij Iustiniano Patriar.

Annullatio prauarum consuetudinum. *Cap.* XXXII.

Reuoca-

Reuocamus, & annullamus omnes corruptellas, siue abusus, quæ consuetudines nuncupantur, siue statuta, & ordinationes, & circa diuinum officium, & vitam & honestatẽ cleri: quia indecens est, quòd vitia consuetudine excusentur. ca. Item statuimus. 1. eod.

Ex Constitutionibus And. Bond. Patriar.

Clerici beneficiati omnes personaliter resideant; & absentes ad residentiam reuocantur infra xv. dierum spatium pęna priuationis: omnes præterea intersint nocturnis & diurnis officijs cum cottis pęna &c. Cap. XXXIII.

II.

Statuimus vlterius; quòd quilibet clericus beneficiatus in ciuitate, & diœcesi Venet. teneatur in suo beneficio personaliter residere sub pęna priuationis; quam incurrat ipso facto, si se absentauerit sine licentia nostra. Monemus præterea absentes in præsentiarum; quatenus infra xv. dierum spatium post publicationem huius nostræ constitutionis; quorum quinque pro primo, quinq; pro secundo, & alios quinque pro tertio, vltimo, & peremptorio termino assignamus: sub eadem pœna priuationis venire debeãt in suis beneficijs facturi residentiam; aliàs sint ipso iure suis beneficiis, à quibus se absentauerint, in hac nostra diœcesi priuati.

Item; quòd quilibet beneficiatus teneatur interesse diuinis officiis tàm nocturnis, quàm diurnis cum superpelliceis, siue cottis, & perseuerare vsque in finem, sub pœna priuationis suæ portionis illius diei, applicandæ interessentibus; & solidorum xx. applicandorum cęteris de capitulo.

Propter defectum. Nos, Marcus. Plebani. Item ordinamus. 2. Item statuimus. 4. eod. c. Item ne. De vita cle. c. Clemens. Dilecte. 2. Dilecti. 2. Ad futurã 2. De elect. c. Vt Dei cultus. Post pulsationẽ. Vt etiam. Propter defectum. Itẽ quòd. 2. Statuimus. 2. Item statuimus. 5. eod.

Ex eisdem Constit.

Plebani subditos clericos inobedientes per dies octo ab ecclesia possunt expellere; qui interim eorum portionem amittunt; & ex ipsorum prouentibus officiatur ecclesia ad nutum plebani. Cap. XXXIIII.

Item quoniam decens est, ut inferiores obediant maioribus; statuimus; quòd quilibet plebanus possit quoscunque presbyteros, siue clericos sibi rebelles, & inobedientes expellere de ecclesia sua per octo dies. Et ne ipsi inobedientes uideantur commodum

de sua

de ſua malitia reportare; uolumus, quòd portio ipſorum, quæ occurrerit infra prædictos octo dies; ſiue prouenerit ex funeralibus, ſiue ex oblationibus deueniat; applicetur intereſſentibus, uel alteri, qui eius loco officium in eccleſia fecerit. Et ſi uidebitur plebano, faciat officiari eccleſiam ſumptibus illius contumacis, etiam de procuntibus occurrentibus illis octo diebus.

Ex eiſdem Conſt.

Beneficiati in domibus reſidentiæ perſonaliter habitent: alias affictus conuertantur in reparationem domorum, uel in fabricam eccleſiæ.
Cap. XXXV.

II. c. *Propter defectum. Nec Marcus. Item Statuimus. 4. Plebani. Inſuper. eo. c. Item ne. De vita cle. c. Clemens. Dilecte. 2. Dilecti. 2. Ad futurã. De elect.*

Item ordinamus; quòd omnes beneficiati teneantur perſonaliter habitare in domibus ſuorum beneficiorũ, aliàs affectus qui prouenerint ex eiſdem conuertantur in reparationem dictarum domorum; uel ſi non indiguerint reparatione, reuertantur in fabricam eccleſiæ. — Vide 2am Synodum Priolis: p: 17: qd domus residentiæ titulatorum non possunt reparari pecunijs fabricæ, si alijs locentur. —

Ex eiſdem Conſt.

Memoria SS. Marci, Hermac. & Fort. Singulis diebus miſſa cantetur & dicantur horæ modo &c. Et quilibet ſacerdos ſemel in hebdomada confiteatur ſaltem.
Cap. XXXVI.

III. *cap. Quia. in eod. ca. Poſt pul ſationẽ. eo.*

Item ordinamus ad honorem beatorum Marci, Herm. & Fort. vt de ipſis memoria fiat in ferialibus officijs tã in matutinis, quàm in veſperis. Statuimus etiam, ut in omnibus eccleſijs maximè plebium noſtrarum ſingulis diebus hora competenti cantetur miſſa; & ante ipſius decantationem ſemper legantur horæ canonicæ maximè diebus ferialibus: diebus verò feſtiuis cantentur hoc modo, videlicet; tertia ante miſſam; & ſexta legatur poſt miſſam: nona verò immediatè dicatur ante veſperas; & poſtea veſperæ decantentur.

ca. Item ſtatuimus. 3. eod. c. Animabus. De vita cler.

Item ordinamus, quòd quilibet ſacerdos ſaltem ſemel in hebdomada teneatur confiteri peccata ſua: & de hoc quilibet plebanus teneatur ſingulo menſe dare nobis notitiam ſub pœna ſuſpenſionis diuinorum.

Ex eiſdem Conſt.

Die ſabbathi Sancti ſubditi clerici eant ad eccleſias baptiſmales.
Cap. XXXVII.

ITem ordinamus; quòd omnes plebani, & alij ſacerdotes in die ſabbati Sancti teneantur ire omni anno ad baptiſmales eccleſias iuxta morem iamdiu obſeruatum, ſub pœna trium librarum, applicandarum illi eccleſiæ, in cuius iniuriam contumaciter renuerint accedere. IIII. ca. Itē cum eod.

Lumen ſit in altari, dum celebrantur diuina: ſemperque ardeat ante Corpus Domini. *Cap.* XXXVIII.

ITem ordinamus; vt ſemper, dum diuina celebrantur, ſit lumen in altari; & ſemper die, noctuque ardeat lampas ante Corpus Domini ſub pœna ſolidorum quadraginta pro qualibet vice. V. ca. Item ordinamus. I. eod.

Ex eiſdem Conſt.

Qui corrigant lectores; & ad cuius mandatum legendi finem faciant. *Cap.* XXXIX.

ITem ordinamus; quòd ſacerdotes, & alij clerici legant lectiones; & præſente plebano nullus corrigat lectores: niſi ipſe plebanus, ſed ipſo abſente, maior poſt plebanum, qui tunc præſens fuerit, gerat vices plebani. Sacerdotes autem prædicti, uel clerici finem lectionibus non faciant niſi ad mandatum plebani, uel maioris, plebano abſente: qui, ſi in contemptum alicuius prædictorum finem fecerint, incurrant pœnam librarum trium. VI. cap. Sacerdos. eod.

Ex eiſdem Conſt.

Religioſorum vagantium, & apoſtatarum pœna carceris: qui nec admittantur à plebanis ad miſſarum celebrationem, & officia. *Cap.* XL.

PRohibemus præterea; ut nullus monachus, aut frater cuiuſcunque religionis, uel apoſtata, ideſt non differens habitum ſecundum

dum

dùm Clem. Ne in agro. de stat. regul. dimisso monasterio, discurrat, aut uagetur per ciuitatem, aut diœcesim nostram, sub pœna carceris ad arbitrium nostrum: & similiter inhibemus plebanis sub pœna ducati unius qualibet uice, quòd tales non admittant ad celebrandum, aut ad officiandum in eorum ecclesijs.

Ex eisdem Const.

Dies, quibus tenentur omnes clerici interesse missæ ecclesiæ Patriarchalis. Cap. X L I.

cap. Franci sciscus eod. STatuimus præterea; ut iuxta consuetudines, & constitutiones prædecessorum nostrorum in die Pent. Vinc. & Cath. S. Petri: solùm plebani: in die uerò Iouis sanc. sanct. Pet. & Pauli, de mense Iunij, in dedicatione ecclesiæ nostræ patriarchalis teneantur omnes tam plebani, quàm etiam alij beneficiati accedere ad dictam nostram ecclesiam; & interesse usque ad missæ complementum cum cottis sub pœna solidorum xx.

Ex eisdem Const.

Semel in hebdomada, vel singulis duabus hebdomadibus conficiatur corpus Christi; cuius, & oleorum sanctorum claues custodiantur à plebanis, aut rectoribus: nec iuuenibus permittantur, sub pœna excommunicationis. Cap. X L I I.

PRæcipimus insuper, & districtè sub excommunicationis pœna mandamus; vt semel in hebdomada, uel saltem infra duas hebdomadas semel hebdomadarius conficiat corpus Christi pro infirmis; & confectum, siue seruatum per antea sumat.

Item præcipiendo mandamus; & mandando sub excommunicationis pœna præcipimus omnibus plebanis, seu rectoribus; quatenus claues corporis Christi, & chrismatis, aut olei sancti diligenter custodiant: nec committant illas clericis, aut iuuenibus: nam similibus non committerent claues thesauri sui; fortius, nec huiusmodi claues dimittere debeant negligenter; ex quo multa enormia sæpe sequuntur, & maximè sacrilegia.

Ex Const.

Ex Const. Anton. Contareno Pat.

Plebanorum, ac presbyterorum titulatorum, qui ipsis dati sunt in partem solicitudinis curæ; solicitudo in ecclesiarum cura, sacramentorum custodia, ac bono parochianorum exemplo: ac negligentium, atq; transgressorum grauiores pęnæ. Cap. XLIII.

Item statuimus; quòd omnes plebani, & titulati presbyteri; qui plebanis in partem solicitudinis curæ dati sunt; curam suarum ecclesiarum, ut tenentur, die, noctuq; solicitent cum charitate, & parochianorum suorum bono exemplo: & sacramenta ecclesiastica ita custodiant, quòd non possint nisi ad petitum usum haberi. Si quis uerò salutis suæ immemor aliquo sacramento abusus fuerit; uel abutendum alteri concesserit; indignationem omnipotentis Dei, ac pœnas, à sacris canonibus talibus inflictas, se sciat incursurum: & hac nostra sanctione pœnam priuationis omnium suorum beneficiorum eò ipso incurrat; & standi in carceribus per annum, & ultra ad beneplacitum nostrum: & tanquam malè sentiens de sacramentis ecclesiæ sit etiam aliter puniendus.

III. cap. Prohibemus. litt statuimus. 1 Insuper excommunicamus. De vita cler.

Ex eisdem Const.

Beneficiati, & qui tenentur omnes ex constitutionibus patriar. vel ex consuetudine ecclesiæ missas tempore debito celebrent: intersint diuinis cum cottis deuotè: non confabulentur; non uagentur per ecclesias, pęnis &c. & celebrantes semel in hebdomada saltem confiteantur. Cap. XLIIII.

Item statuimus; quòd omnes clerici præfatæ nostræ diœcesis cuiuscunque ordinis, gradus, & conditionis existant, officiantes ecclesias, & qui beneficiati sunt, in eis missas (vt ex constitutionibus prædecessorum nostrorum obligati sunt, uel ex consuetudine ipsarum ecclesiarum) tempore debito celebrent: & quando diuina officia cantantur cum suis cottis induti, qui tenentur ratione suorum titulorum, uel ex forma testamentorum, debeant adesse in choro; & cum deuotione, omissis confabulationibus, officium cum alijs dicere: & non uagari per ecclesias cum scandalo populi, & non sine

II. c. vt Dei cultus. Post pulsationem. Vt etiam. Propter defectum. Item quòd. 2. Statuimus. 2. eodem.

offensa diuinæ maiestatis. Si quis uerò contrafecerit, per plebanum ipsius ecclesiæ, uel rectorem ab ipsa ecclesia, & à participatione omnium emolumentorum illo die, & duobus sequentibus prouenientium, expellatur; etiam si sit in ea titulatus: & cadat ad pœnam solidorum viginti paruorum pro qualibet uice; per ipsum plebanum auferendam; & in utilitatem ipsius ecclesiæ unà cum portione emolumentorum, illis diebus inobedienti tangente, conuertendam.

cap. Item vr din. mun. 3. eod. Et qui missas celebrant singulis saltem hebdomadibus peccata sua teneantur sub pœna excommunicationis confiteri.

Ex eisdem const.

Beneficiatus non absit absque licentia plebani; & vltra xv. dies absq; licentia in scriptis ordinarij pœna amißionis omnium fructuum interessentibus titulatis diuidendorum. Absens vltra mensem si quis fuerit absque licentia, constituatur in ecclesia vicarius pro eo cum fructibus omnibus absentis. Plebani vltra tres dies non absint pœna lib. xxv. Cap. XLV.

III. ea. Sacerdotis. l. eodem. Quoniã plerunq; syn. 3. ITem statuimus; quòd qui beneficiatus est in hac ciuitate à beneficio suo non recedat sine licentia plebani: & qui vltra xv. dies sine nostra licentia in scriptis obtenta se à beneficio suo absentauerit, eò ipso cadat à participatione omnium fructuum illius beneficij certorum, & incertorum illis diebus prouenientium, quibus absens fuerit; diuidendorum vt decima inter alios illius ecclesiæ titulatos, diuinis officijs interessentes: prouiso tamen semper ne ecclesia ipsa in diuinis obsequiis defraudetur illis diebus. Et si quis vltra mensem sine nostra licentia absens fuerit, per plebanum ipsius ecclesiæ, consulto suo ordinario, ad officiandum pro absente vicarius ponatur; qui integram portionem illius absentis in omnibus, & per omnia ad arbitrium nostrum percipiat. Saluis omnibus alijs cõstitutionibus prædecessorum nostrorum, ac synodalibus contra nõ residentes statutis. Declarantes; quòd & ipsi plebani ab ecclesijs suis recedere non debeant vltra tres dies sine licentia nostra, sub pœna librarum xxv. diuidendarum vt supra.

Breue. pro missa in aurora Annuntiationis Beatissimæ Virginis. Cap. XLVI.

Leo Papa. X.

AD perpetuam rei memoriam. Tunc nobis commissi dispensationem thesauri sacratissimæ passionis dominicæ dignè credimus exer-

mus exercere,cùm salubre eiusdem thesauri commercium in parochialium,ac aliarum quarumlibet ecclesiarū, & religiosorum decorem,cum diuini cultus augumento,& populi deuotione, ac fideliū animarū salute fideliter cōuertimus:ipsosq; fideles,ut populū domino acceptabilē,& bonorum operum sectatorē reddere ualeamus, ad complacendum eis, quasi quibusdam allectiuis muneribus inuitamur;vt diuinæ gratiæ exindè reddantur aptiores. Cupientes igitur, ut festum Annuntiationis B.Virginis Mariæ; ad quam, sicut accepimus,venerabilis frater noster Antonius Cōtareno patriarcha Venetiarum vehementissimum gerit deuotionis affectum; in ciuitate, & diœcesi Venetiarum per amplius cum maiori fidelium deuotione solennizetur;& deuotio ad ipsum festum in singulis illarum partiū fidelibus,sicut in earum prælato, & pastore ad animarum suarum salutem,& eiusdem Virginis honorem radicitus plantetur: uniuersis & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus uerè pœnitentibus, & confessis,seu propositum confitendi habentibus, qui solenni missę in aurora in maiori,uel sancti Saluatoris, aut sancti Antonii Venetiarum,seu aliqua alia dictæ ciuitatis, vel diœcesis Venetiarum tàm virorum,quàm mulierum monasteriorum,aut collegiata, uel parochiali,seu alia quauis etiam clericorum secularium eiusdem ciuitatis,& diœcesis Venetiarum ecclesia, in festo prædicto decantandæ, deuotè interfuerint;vel illam missam solemnem huiusmodi celebrauerint;uel illius celebrationis deseruierint: pro singulis uicibus, & diebus festi huiusmodi,quibus id fecerint,decem annos,& totidem quadragenas de iniunctis eis pœnitentiis misericorditer in domino relaxamus. Præsentibus;quas sub quibusuis reuocationibus,suspensionibus,limitationibus,annullationibus,vel modificationibus similium,uel dissimilium indulgentiarum à nobis, uel sede apostolica etiam in fauorem fabricæ principis apostolorum de vrbe, aut expeditionis contra infideles,seu alia quauis,& quantumcunq; urgentissima causa hactenus,vel pro tempore emanatis, nullatenus comprehendi,sed ab eis semper exceptas fuisse, esse & censeri debere decernimus: perpetuis futuris temporibus valituris. Datum Romę apud S.Petrum sub annulo piscatoris, die VIII. Martii. M. D. XXI. Pont.nostri anno octauo.

TITVLI PRIMI FINIS.

DE HABITV, ET TONSVRA CLERICORVM.

TITVLVS SECVNDVS.

Ex Concil. Egidij, Dominici, & Angeli episc. Castell. & Laurentij patriarc.

Qualia sint clericorum indumenta superiora; & qui colores prohibiti. Clerici praeterea publicè non ludant, nec mulierum choreis intersint pena suspensionis, &c. Cap. I.

c. Item quod eod. c. Vestimẽtis Syn. 3.

T honestas clericornm seruetur; praecipimus omnibus personatum tenentibus, ac plebanis, canonicis, ecclesiarum cathedralium ministris, & aliis in sacris ordinibus constitutis; ut guarnachias, & alia indumenta desuper, exceptis mantellis presbyteralibus, honesta, & clausa deferant; nimia breuitate, aut longitudine non notanda. Pannis rubeis, uel glaucis, exterius, uel interius, & uiridibus non utantur. Ad aleas etiam, uel alios quoscunque ludos publicè ludere, & coreis mulierum publicè assistere prohibemus: Transgressores autem sint per septimanam suspensi à beneficio: & si quis ulterius contrafecerit, sit per mensem inhabilis ad ordines, & ad alia beneficia obtinenda: &, si expedierit, acrius etiam puniatur: super qua tamen poena permittimus, quòd per ordinarios dispensetur.

c. Itẽ statuimus. 2. eod. c. Vestimẽt. Syn. 3. c. Cũq; multorum. de uita. c. ricunt. c. non ingrediantur Sy. 3. Clerici nullatenus. Syn. 2. item quod aliquis. Item statuimus 9. de uita cler.

Ex eisdem Concil.

Clerici omnes tonsuram, & coronam deferant clericalem: cum quibusdã tamen dispensetur. Cap. II.

c. quoniã eo. c. ad reprimentum, 1. de uita cle. c. presbyteri. Syn. 2. Habeã. Syn 3.

CLerici omnes, maximè in sacris ordinibus constituti, tonsuram, & coronam deferant congruentem, & clericalem. Transgressores autem careant uoce in capitulo; & sint inhabiles ad ordines, & ad beneficia obtinẽda, quousq; se correxerint. Excipimus tamẽ quinquagenarios; & permittimus, quòd episcopi in suis dioecesibus possint in aliquo, uel aliquibus paucis numero dispensare.

Ex Conc. Dom. Lamberti.

Clerici habitum, & clericalem tonsuram non deferentes careant priuilegio clericali; ex à iudice seculari puniri ualeant. Cap. III.

QVoniam; & infra. Primò, secundò, & tertiò, & peremptoriè monemus omnes, & singulos plebanos, canonicos, & clericos, ut habitum, & tonsuram deferant suo statui, & ordini congruentes. Alioquin sciant se priuilegio clericali nudatos; puniendos etiam per iudicem secularem, si sine habitu, & tonsura reperti fuerint in aliquo deliquisse. Indignum est enim ab ecclesia eis subueniri, per quos constat in ecclesia scandalum generari. *C. statuimus. 1. eo. c. ad reprimendum. 1. de ui. cle.*

D. Marci Lando.

De manicis, uestibus, & caputijs clericorum nonnulla. Corrigiæ autem, siue zenturiæ argenteæ, aut deauratæ, & annuli doctoribus tantùm ac in dignitate constitutis permittantur. Deferantque omnes coronam in capite magnitudinis hostiæ maioris. Cap. IIII.

ITem, quòd de cœtero aliquis in ordine clericali, uel minoribus constitutus non audeat, aut præsumat portare manicas largas, nisi duabus palmis: nec apertas uestes a parte inferiori ante, uel retro: & non audeant portare bandam caputii transcendentem cingulum sub pœna solidorum quadraginta, pro medietate accusatori, & pro medietate curiæ episcopali applicandorum; *C. Item statuimus. 1. c. a quo animo Syn. 3. C. Item statuimus. 1. eo.*

Item, quòd aliquis clericus, aut ecclesiastica persona non audeat portare corrigias, siue zenturias argenteas, aut deauratas; nisi sit doctor, aut in dignitate constitutus; nec etiam annulos aureos, uel argenteos sub pœna amissionis rerum prædictarum, applicandarum curiæ episcopali. *C. itē statuimus. 2. hoc eod. c. omne autem. Syn. 2. c. item similiter hoc eod.*

Item, quòd omnes clerici, seu sacerdotes beneficiati diœcesis nostræ deferre debeant in capite coronam condecentem, & non minorem una hostia magna, sub pœna unius ducati, & plus, & minus ad arbitrium nostrum.

Ex Conc. Francisci Episc.

De eodem habitu clericorum. *Cap. V.*

c ut enim 2. eod. omnem Syn. 3.

ITem uolumus, & ſtatuimus, quòd nullus clericus in ordine conſtitutus audeat portare mantellum circum circa clauſum; immo debeat ipſum habere apertum à parte anteriori in duabus partibus, ut uulgo dicitur, in crocella, ſub pœna librarum quinque, toties, &c.

Item uolumus, & ſtatuimus; quòd nullus in prædicto clericali ordine conſtitutus audeat portare mantellinas apertas à lateribus, nec à parte anteriori, & poſteriori, nec ueſtes manicis carentes, ſub pœna librarum quinque, &c.

c. ut enim. eod.

Item uolumus, & mandamus; quòd nullus clericus audeat portare manicas reuolutas, ut ipſarum ſuffulturas oſtendat, ſub pœna librarum quinque toties, quoties.

Ex conſt. Andreæ Bond. patr.

De habitu clericorum alia. *Cap. VI.*

c. Superiori, eo.

VT ait Hieronymus; nec affectatæ ſordes: nec exquiſitæ delitiæ laudes pariunt. Ideò ſtatuimus; ut quilibet clericus, cuiuſcunque ſtatus, gradus, aut conditionis exiſtat, deferre debeat mantellum in crocella, ſiue cum feneſtrellis, non nimia breuitate, aut longitudine notandum. Et ſi non detulerit mantellum, ſaltem deferat ueſtem ſimili longitudine, aut breuitate non notandam, quæ habeat manicas non criſpas ad humeros: nec ſint nimis latæ; ita quòd poſſint notari de uanitate, aut ambitione.

Ex conſt. eiſdem.

Clerici ſint inceſſu ornati, & graues. *Cap. VII.*

c. iſtē ſtatuimus. 1. eo. cū que multorū de uita cler.

ITē ordinamus; quòd clerici præfati debeāt eſſe ordinati in inceſſu; ut grauitate itineris mētis maturitatē oſtendant. Nam, ut ait Auguſtinus; incompoſitio corporis qualitatem mentis indicat.

Ex

Ex eiſdem conſtit.

Caputia uaris, aut cendato ſuffulta, & cingula argentea, & deaurata prohiben ur ut cap. 4 pęnis in aliquo mutatis. Cap. VIII.

ITem ſimiliter prohibemus, ne quis deferat caputium uaris, aut cendato ſuffultum; aut cingulum argenteum, uel deauratum; niſi ſit doctor; aut aliàs in tali dignitate conſtitutus, quòd meritò de leuitate notari non poſſit: aliàs incurrat pœnam librarum trium pro qualibet uice; & cingulum ſit accuſatoris. Et quia ſit mentio de amiſſione cinguli, & non caputii; præfatus D. patria. declarauit intentionem mentis ſuæ eſſe, quòd caputium ſit accuſatoris, ſicut & cingulum. *C. 1it quòd. Item ſtatuimus. 21100.*

Ex eiſdem conſt.

Clerici ſecularibus negotijs non ſe immiſceant pęna excommunicationis: neque tabernas, aut alia inhoneſta loca ingrediantur pęna carceris. Deferant præterea coronam; comam non nutriant, &c. Cap. IX.

ITem prohibemus ſub interminatione anathematis; ne aliquis clericus cuiuſcunque ſtatus ſæcularibus negotiis ſe immiſceat, ſibi non decentibus.

Item prohibemus omnibus clericis; ne audeant intrare tabernas, aut loca inhoneſta, ſiue proſtibula mulierum pœna carceris, aut alia ad libitum noſtrum. *c. cumque multorum. Item prohibem. d. item*

Item omnes ſacerdotes, aut clerici beneficiati noſtræ dioeceſis teneantur deferre clericam condecentem, & non minorem una hoſtia magna: nec permittant creſcere capillos: ſed illos tonderi faciant in modum coronæ; nec nutriant comam ſub pęna unius ducati, & plus, & minus ad libitum noſtrum. *ſtatuimus. 9. De uit. cler Non ingrediantur. Sy. 3. cōſequēti*

Ex conſt. Antonij Contareno pat.

Clerici habitum deferant clericalem cum caputio colore non ſuffulto; & manicas duarum latitudinis quartarum; capillos, & barbam

bam iuxta Conſt. condeant; & condigna incedant grauitate; pęnis &c. Cap. X.

ca. Quoniam eod. c. Ad reprimendũ. 1 de uita cler. ca. Itẽ quod. eod. ca. Superior ca. Item ordinauit. eod.

ITem ſtatuimus; quòd omnes clerici in ſacris ordinibus conſtituti, & qui etiam in minoribus, ſi beneficiati in hac ciuitate ſint, in habitu claricali cum caputio colore non ſuffulto, & manicis veſtimentorum duarum quartarum latitudinem, & capillis aurium longitudinem non excedentibus, ſine barba, cum congruenti tonſura iuxta formam prædeceſſorum noſtrorũ, ac ſynodalium conſtitutionum condigna grauitate, ut clericos decet, incedant.

Si quis verò contrafecerit, pęnam librarum decem qualibet vice incurrat, & amiſſionis caputij, inciſionis manicarum vſque ad debitam latitudinem, barbæ, & capillorum: & caputium ſit accuſatoris, id legitimè probantis; & pecuniaria pœna diuidatur, vt ſupra.

Ex eiſdem Conſt.

Probibentur veſtimenta rubea, viridia, diuerſique coloris, ſericea, corrigiæ auro, argentoque ornatæ, annuli pęnis &c. & ſaluis priuilegijs. Cap. X I.

11. cap. 8. eod. ca. Veſtimentis. ſyn. 3. ca. Itẽ quod. Item ſimiliter. eod. cap. omnem aũt. Syn. 2.

ITem ſtatuimus; quòd clerici quocunque priuilegio clericali gaudere uolentes, pannis rubeis, aut viridibus, diuerſiue coloris, uel ſericeis, excepto cendato nigro, vel corrigijs auri, uel argenti ornatum habentibus, ſeu annulis aureis non utantur; ſub pęna librarum x. toties, quoties erit contrafactum, per contrafacientem incurrenda; & modo quo ſupra diuidenda; & amiſſionis illarum rerum, quarum delationem prohibemus; quæ ſint denũtiantis: ſaluis ſemper in dignitate conſtitutorum priuilegijs.

DE VITA, ET HONESTATE CLERICORVM;

De eorundem quibuſdam exceſſibus, reſidentia, habitu regimine eccleſiarum, ac de maleficis artibus.

TITVLVS TERTIVS.

Ex Syn. Angeli, & Dominici Epiſco. Caſt. ac Laurentij Patriarchæ.

Prohibetur clericis, ſuſpectas omnes mulieres, etiam amitas, & filios illegitimos eorum cum uxoribus domi ſecum, vel alibi in patriarchatu retinere pæna excommunicationis, & ſuſpenſionis à beneficijs eccleſiaſticis, & etiam priuationis. *Cap. I.*

QVIA mores, ac actus, in quantùm poſſumus, cum Dei adiutorio cupimus reformare; auctoritate præſentis concilii ſalubriter prohibemus plebanis, & canonicis cathedralium eccleſiarum, ac presbyteris, & aliis omnibus in ſacris ordinibus conſtitutis; ne in propriis domibus, uel aliis audeant mercenarias, uel ancillas ſuſpectas, filias, uel filios ſuos illegitimos eorum cum uxoribus, uel amitas, de quibus aliàs fuerit ſiniſtra ſuſpitio, quantumcunq; proceſſerint in diebus, ſeu etiam quaslibet concubinas publicè ſecum in domo, uel alibi intra noſtrum patriarchatum retinere; quas concubinas notorias cum ſuis concubinariis excommunicationis vinculo innodamus. Tranſgredientes quoque inhibitiones præſentes ab omni beneficio eccleſiaſtico ſuſpendimus, quouſque ſe correxerint cum effectu, ad arbitrium prælatorum ſuorum. Et ſi ſic ligati, uel ſuſpenſi præſumpſerint celebrare, uel fructus beneficiorum, ut prius recipere; & niſi infra annum abſolutionem, ſeu relaxationem, & diſpenſationem canonicam, & ſufficientem oſtenderint manifeſtè: omnibus eccleſiaſticis beneficiis noſtri patriarchatus perpetuò ſint priuati.

cap. Quoniã clericorum. Ad reprimendum 2. quod aliquis Statuimus. 1. eo. In ædib. ſyn. 2. Nemini. ſyn 3.

Ex Conc. Egidij episc.

Clerici, nisi sint in itinere, non deferant arma excommunicationis pęna. *Cap. II.*

c. Item cõst. 2. Licet Conc. lij. om nes clerici. Statuimus. 1. Item statuimus. 7. eod. c. clerici Syn. 2. c. um arma Syn. 3.

MAlitijs hominum, atque lasciuijs, ex quibus scandalum, atq; periculum solet oriri, obuiare volentes; omnes, & singulos clericos, ac personas ecclesiasticas absque episcopi licentia; nisi sint in itinere constituti, arma portantes, auctoritate sacri huius concilij excommunicationis vinculo innodamus.

Ex eodem Conc.

Clericus educens gladium, vel percutiens, vel iniurias inferens laico eadem pęna puniatur ab episcopo; qua laicus, hæc in clericum committēs, à suo iudice puniretur: clerici autem, hæc contra se ipsos perpetrantes, arbitrio ordinarij. *Cap. III.*

a. Item statuimus 7. eod.

PRæsentis concilij auctoritate sancimus; vt si aliquis clericus cōtra laicum extraxerit gladium, aut ipsum aliquo modo percusserit; vel intulerit ei attroces iniurias: ea pœna pecuniaria à suo mulctetur episcopo; quam laicus contra clericum committens similia à seculari iudice puniretur; vt si certa fuerit, & statuta apud laicos pars parua, vel magna, in ecclesiastico foro similis seruetur: si arbitraria, & incerta, hoc idem episcopi arbitrio relinquatur. Si verò inter clericum, & clericum prædicta, vel similia concitentur, ab episcopo arbitrariè puniantur, qui vtrobique pro qualitate delicti puniat delinquentes.

Ex eodem Conc.

Maleficia peragentes captandi amoris causa; & omnes sacrilegi, sortilegi, herbarij, & malefici excommunicentur: & qui talia fieri faciunt; vel ad facientes accedunt. *Cap. IV.*

c. Prohibemus. c. Item

AD hæc pro salute animarum omnibus coniugatis tam maribus, quàm fœminis sub anathemate prohibemus; ne prætextu

tu captandi amoris, vel capiendi, aut obseruandi, quæcunque male-ficia facere præsumant. Generaliter autem omnes sacrilegos sorti-legos, herbarios, & maleficos excommunicamus; & qui prędicta ma-leficia fieri faciunt; seu qui ad eos accedunt. statuimus. 4. Insuper excommunicamus. eod.

Thomæ episc.

Prælati ecclesiarum, vel eorum vicarij formam diuini officij subditis præscribant; & transgredientes puniant vsque ad summam librarum quinque; à qua condemnatione possit appellari ad ordinarium. Faciant præterea plebani, & prælati omnes, aut vicarij continuam residentiam.

Cap. V.

ITem ne sit expediens; & infra. Volumus, & nostro præsenti con-cilio statuimus; quòd plebani, superiores, seu alij prælati, & in eorum absentia eorum vicarij in suis ciuitatibus, & ecclesijs circa diuinum officium celebrandum eorum subditis presbyteris, & cle-ricis modum, formam, & ordinem dare debeant: & delinquentes circa diuinum officium condemnare; & pecunialiter mulctare pos-sint vsque ad summam librarum quinque paruorum. Consideran-tes autem delinquentis personam, & excessum, & temporis quali-tatem; pœnas ipsas in fabricam, & vtilitatem ipsius ecclesiæ, circa quam delictum commissum fuerit in prædictis, vtiliter statuimus conuertendas. Verùm siquis ex condemnatione, & mulctatione hu-iusmodi putauerit se grauatum, ad diœcesanum recursum habeat, pro iustitia consequenda. Et vt huiusmodi defectus per eosdem ple-banos, seu prælatos habilius corrigi habeant, sicut decet; volumus; vt ipsi per se, aut vicarij in eororum ecclesiis continuam residen-tiam facere sint adstricti.

c. In diebus. De celebr. miss.

c. defectum. Nos. Martus. Item or dinamus. 2. Item statuimus. 4 Statuimus. 2. De celebra. miss. c. Plebani. eod.

Idem.

Sacerdotes quotidie, aut semel in hebdomada saltem; alij verò clerici semel in mense confiteantur. *Cap. VI.*

VT animabus subditorum nostrorum, nostræque prouinciæ salubrius consulatur, voluit, & decreuit præsens concilium; quòd quilibet sacerdos, missam celebrans, omni die ante-

c. Item ordinamus 4. De celebr. miss.

quàm missam celebret, vel saltem semel in septimana: alii verò clerici in sacris ordinibus constituti semel in mense saltem debeant, & teneantur de suis peccatis omnibus confiteri; & sæpius si expediet; ac quoties opus fuerit: contrafacientes per eorum ordinarios puniantur.

Idem patr.

Clerici honestè viuant: à facinoribus abstineant: publicè autem concubinas retinentes, & infra mensem non se corrigentes voce capituli, vel ingressu ecclesię priuantur. Secundo verò mense non se corrigentes à fructuum beneficiorum perceptione suspenduntur, conuertendorum in suarum ecclesiarum vtilitatem. Qui autem tertio adhuc mense perseuerauerint excommunicantur; & beneficijs priuantur.

Cap. VII.

I. Item costitutionem bonæ memoriæ Dominici prædecessoris nostri duximus moderandam, videlicet. Clerici, siue sint, siue non sint in sacris ordinibus constituti, honestè viuere studeant; à facinoribus abstineant; & publicè nullatenus teneant concubinas. Qui verò concubinas publicè, vel notoriè tenent; vel in futurum, diabolo suadente, tenebunt; postquàm ipsi clerici in synodis, vel aliter generaliter, vel nominatim moniti fuerint de concubinis prædictis vlterius non tenendis; & ex nunc infra mensem huic nostro præcepto, ac etiam prædictæ monitioni parere contempserint: voce capituli, si fuerint in cathedralibus, siue collegiati ecclesiis beneficiati, ipsi nouerint se priuatos: &, si in aliis ecclesiis titulari fuerint, ab ingressu ecclesiæ nouerint se suspensos. Et si in huiusmodi reatu per alium mensem, immediatè sequentem perstiterint, siue in cathedralibus, siue in collegiatis ecclesiis, vel aliis quibuscunque curatis, & non curatis beneficiati fuerint, à perceptione fructuum omnium beneficiorum suorum, quæ obtinent, nouerint se esse suspensos: quos fructus eisdem per ordinarios auferri volumus, & præcipimus; ac per eosdem in vtilitatem ecclesiarum: à quibus ipsi fructus percepti fuerint; volumus sine diminutione aliqua conuerti. Et si prædicti clerici nec sic à tam detestando scelere se emendauerint, post lapsum alterius mensis absque aliqua monitione ipso facto excommunicationis sententiam incurrant: nihilominus ordinarii supradicti, si

§. Quod aliquis. Statuimus. & §. Prouide.

prædicti, si eis expedire uidebitur, contra eos ad perpetuam priuationem,& alia iuris remedia procedere non omittant. Si uerò se correxerint, ordinarij prædicti ipsis clericis beneficium absolutionis impendant; uocem in capitulo restituant; prædictam suspensioné remoueant; & ad perceptionem fructuum pro tempore futuro admittant. Volentes prædictam constitutionem ad episcopos uniuersos, in nostra prouintia existentes extendi.

Idem.

Clerici arma non deferant offensionis nisi in itinere pęna ad arbitrium ordinarij. *Cap. VIII.*

ITem constitutionem editam per prædecessorem nostrum bonæ memoriæ Egidium, quæ incipit Malitijs hominum,&c. propter animarum periculum moderantes; præsenti constitutione ad aliam temporalem pęnam duximus reformãdã uidelicet. Nullus clericus, aut persona ecclesiastica, sine sui licentia diœcesani arma offensionis, nisi sint in itinere constituti, extra ciuitatem, sub pœna a diœcesano imponenda,& auferenda, aliqualiter deferre præsumat. II. *Vid.c. Malitiis.sup. eo.*

Ex conc. Lamberti Epis. Cast.

Clericis prohibentur omnes mulieres in quibuscunque domibus; nisi sit mater, aut consanguinea usque ad quartum gradum, uel quinquaginta annorum,& de qua nulla haberi possit suspitio, pęna excommunicationis,& pecuniaria. *Cap. IX.*

QVoniam clericorum; & infra. Hæc salubri constitutione sancimus; ut nullus clericus, cuiuscunque conditionis, & status existat nostræ subiectus iurisdictioni, quocunque quæsito colore, tenere debeat mulierem secum in domibus propriis, conductitiis, uel ecclesiæ; nisi sint mater, aut soror, neptis, seu cõsanguinea eidem clerico quarto gradu consanguinitatis coniũcta: uel nisi sit adeò senex, quòd nulla possit sinistra inde oriri opinio, uidelicet quinquaginta annorum, uel ultra. Nec etiam extra domos prędictas aliquis de prædictis mulierem aliquam suspectam tenere audeat, monẽtes omnes,& singulos. Et infra. Si quis autem hoc adimplere neglexerit; *Vide t. secũdum huius.*

rit: uel de cætero mulierem aliquam superius prohibitam ad habitandum tenere præsumpserit: in eumdem præsenti constitutione excommunicationis sententiam promulgamus. Et infra. Si quis huius nostræ constitutionis temerarius uiolator extiterit; quinque solidorum etiam mulctam grossorum incurrat; quorum duos habeat unusquisque, qui nobis, uel vicario nostro eum uiolatorem detulerit; si delationem ueram apparuerit esse; reliquis tribus ecclesiæ, cuius est clericus contrafaciens, applicandis, & in ipsius utilitatem conuertendis.

Ex eodem conc.

Prohibitiones, & pœnæ in clericos arma deferentes offensionis, & defensionis. Cap. X.

Vide c. Malitiis. fu. eo.

LIcet concilij, & c. & infra. Statuimus; ne quis de cætero clericus arma portare debeat, nisi secundum quòd Egidij, & Thomæ constitutione cauetur. Si quis autem temerarius uiolator extiterit quinque librarum si cultellum, decem si ensem, uigintiquinque, si stoccum, decem, si loricam cerbelariam, seu aliqua alia ornamenta huiusmodi, uel aliquam aliam armaturam offensionis, uel defensionis detulerit, pœnam incurrat. Et infra. Quam quidem pœnam sic diuidi uolumus; ut uidelicet medietas guardianis de nocte, qui inuenerint clericos cum armis prædictis; & alia medietas ad opus fabricæ ecclesiæ propriæ applicetur.

Ex synodo Bartholomei episc. cast.

Probibetur clericis arma deferre, & quomodo, & pœna. Cap. XI.

Vide cap. Malitijs.

OMnes clericos, qui de die, uel de nocte fuerint inuenti cum armis; nisi ab episcopo, uel eius vicario, eo absẽte, licẽtiã sup hoc obtinuerint; aut sint in itinere constituti; illis pœnis, & pecuniis, seu pecuniarijs pœnis subiicimus, quibus laici in similibus sũt subiecti. Illos etiam, qui a custodibus communis inuenti, pecunia data se rediment, ne in notitiam episcopi redigantur; duplicatę pęnæ, quã pro talibus armis soluturi fuissent, mulctatione punimus.

Ex

Ex eodem Conc.

Nullus exerceat, doceatve, aut docentes, & exercentes consulat, aut domum introducat, maleficas artes: neque per se, aut per alium rebus sacris abutatur pœna excommunicationis. Cap. XII.

PRohibemus, ne quis sortilegam, & magicam artem, diuinationis, incantationis prohibitæ, seu maleficij genus exercere, uel docere præsumat; seu talia docentes, uel exercentes consulat; uel in domos suas causa huius introducat: aut res sacras ad malum usum, aut alium, quàm ad quem institutæ sunt, per se, uel per alium accipiat, uel conuertat: alioquin omnes, & singulos supradictos excómunicationis uinculo innodamus.

C. Insuper excommunicamus. item statuimus 4. ad hæc. eo. C. Istē statuimus. 2. de celeb. miss. Istē statuimus 1. Insuper excōmmunicamus. hoc eo.

Ex conc. Angeli episc. cast.

Clerici habitum, & tonsuram ordini conuenientem deferant, & honestè se habeant in actibus suis; alioquin ut in hoc cap. condemnentur. Cap. XIIII.

AD reprimendam; & infra. Statuimus insuper, quòd quicunque clericus nostræ diœcesis in sacris ordinibus constitutus, uel personatum, uel dignitatem obtinens, in ea non portauerit habitum, & tonsuram eorum ordini conuenientem; uel se non habuerit honestè in actibus suis: in decem libras paruorum pro quslibet uice nostræ cameræ condemnetur: & eò ipso quò in quolibet prædictorum excesserint, ipsos in dicta summa intelligimus condemnatos.

I. *C. Quoniā. c. item statuimus. de habitu cle. Vide c. clerici omnes. de habitu cler.*

Ex eodem Conc.

Clerici, laici, & mulieres suspectæ simul nō habitēt indecēter, maximè in domibus ecclesiarū, ac monasteriorū: permittūtur aūt consanguineæ, quinquagenariæ, ac aliæ nō suspectæ cum licētia ordinarij pœnis. &c. Cap. XIIII.

AD reprimendam; & infra. Præsenti constitutione firmamus, quòd clerici, maximè in sacris ordinibus constituti, laici, & mulie-

II. *Vide c. primum huius.*

mulieres in claustris, cellis, & locis, Dei, ministris ecclesiarum, ac monasteriorum deputatis, non cohabitent indecenter. Qui, cùm ut plurimùm propter paupertatem, & tenuitatem beneficiorum famulos tenere non possint; si decenter, cum parentibus, aut sororibus, amitis, uel cum aliis personis, quas sacri canones concedunt; inter quas naturale fœdus non permittit sæui criminis suspicari: morari uolunt; uel illas secum honestè tenere: præcaueant sibi sub quouis quæsito colore, & pro seruitiis eorumdem cum illis etiam, uel secũ mulierem tenere suspectam, uel aliam sibi non attinentem; nisi fuerit mulier bonæ uitæ, & conuersationis honestæ, quæ suæ uitæ annum quinquagesimum iam peregerit. Super quibus omnibus, ne fraus aliqua committatur; prius uolumus a nobis, uel uicario nostro licentiam postulari; & consideratis conditionibus personarum, si nobis, uel uicario nostro uidebitur, sine difficultate aliqua concedetur, si fuerit concedenda: aut negabitur, si fuerit neganda. Contrarium uerò facientes in aliquo præmissorum, pro qualibet muliere prædictarum, quam secum in prædictis domibos habuerint, uel eidem, seu eisdem cohabitauerint, prædicta licentia non obtenta, in libris uigintiquinque paruorum ex nunc nostræ cameræ condemnamus: & nihilominus grauius etiam puniantur.

Ex constitutionibus Angeli Corario.

Clerici perpetrantes incestum cum sanctimonialibus uarijs pęnis plectuntur; & similiter sanctimoniales ipsæ. Cap. X V.

ANgelus Dei, & apostolicæ sedis gratia, &c. Volumus, & hac nostra constitutione ordinamus, quòd quicunque clericus, cuiuscunque conditionis, ordinis, seu dignitatis existat, commiserit incestum uiolenter cum aliqua sanctimoniali; sit perpetuo carceri ipso facto condemnatus; & cum compedibus ferreis per sex annos. Quòd si uoluntariè, absque uiolentia ulla ipsam habuerit; sit ipso facto condemnatus carceri per sex annos; & cum compedibus ferreis per tres annos: & nihilominus reseruamus maiorem pœnam infarendam iuxta casus qualitatem. Ipsa uerò sanctimonialis, quæ uoluntariè, & sine ulla uiolentia incestuosa fuerit, sit ipso facto condemnata carceri per tres annos cum compedibus ferreis. Quæ uerò uicta fuerit per uiolentiam: & tamen consenserit;

sit; iuxta casus qualitatem puniatur. Super quibus reseruamus maiorem pœnam inferendam iuxta qualitatem casus.

Ex conc. D. Marci Lando.

Clerici tabernas bibendi causa non ingrediantur; neque inhonestum ludum exerceant, pena carceris. Cap. XVI.

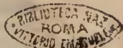
ITem, quòd aliquis clericus, siue aliqua ecclesiastica persona castellanæ diœcesis non audeat publicè, uel occultè intrare tabernas causa bibendi; nec ludere ad aliquem ludum inhonestum, sub pœna carceris, & alterius pęnæ ad libitum nostrum. *Vide c. 1 de hon. cler.*

Ex eodem conc.

Clerici concubinarij moneantur pena priuationis beneficiorum. Cap. XVII.

QVòd aliquis in sacris, aut minoribus cōstitutus, siue titulatus, siue beneficiatus in diœcesi castellana, in domo suæ habitationis, aut alibi ad suam petitionem non audeat tenere aliquam mulierem focariam, aut concubinam, siue de fornicatione suspectā: monentes omnes, & singulos supradictos, in præsentia tenentes aliquam concubinam, aut aliam mulierem de adulterio, aut fornicatione suspectam; quatenus infra terminum quindecim dierum proximè futurorum, trina monitione præmissorum, & à die publicationis præsentis connumerandorum, debeat dictas concubinas, & mulieres suspectas dimittere, sub pœna priuationis suorum beneficiorum; quam incurrant ipso facto; & alterius pœnæ eis inferendæ ad arbitrium nostrum.

Ex eodem conc.

Contra utentes sacramentis ad alium actum, etiam pium, preter eum, ad quem sunt instituta. Festa præterea, & repræsentationes prohibentur laicis, & ecclesiasticis personis in locis sacris; & transgredientium pęnæ. Cap. XVIII.

ITem statuimus; quòd aliquis sacerdos, aut beneficiatus in diœcesi castellana non audeat dare aliqua sacramenta, nisi ad actum, *C. ist statuimus 2. de celebr. miss. & prohibimus. insuper excōicam. hoc eod.*

ad quem instituta sunt; licet fiat ad primum actum; sub pœna unius ducati, applicandi curiæ episcopali, & sub pœna carceris.

Item statuimus; quòd de cœtero nulla persona tam ecclesiastica, quàm secularis audeat facere aliqua festa, aut aliquas repræsentationes festorum in ecclesia, uel in locis sacris; nec fiat aliqua mutatio uestium cum barbis, aut capillariis.

Clerici autem nullibi possint interesse absque licentia nostra. Laici contrafacientes incurrant pœnam excommunicationis: clerici uerò incurrant pœnam librarum decem applicandarum curiæ episcopali.

Ex Syn. Francisci epis. cast.

Clericis in solemnitatibus missarum nouarum, & alijs probibentur ludi, choreæ, cantus pœna suspensionis, & pecuniaria. Cap. XIX.

C. item prohibimus. eo. DEcernimus, & statuimus; quòd omnes clerici missam nouam cantantes, solemniaque festa celebrantes, ne talibus solemnib. festis, siue alibi quomodocumque, & qualitercumque, debeant ludere ad aliquem ludum, choreizare, seu etiam cantare, siue ad taxillos, cartas, atque tabellas ludere; & quòd talia exercentes debeant interdici, & suspendi à missarum celebratione per menses sex; & etiã soluere teneantur libris quinque paruorum. Sed ille, qui missam cantauit; & huiusmodi solatia in domo sua fieri passus fuerit; debeat suspendi à missæ celebratione per annum continuum, incepturum à die primo missæ; nec non soluere debeat libras decem paruorum; intelligendo, quòd omnes pœnæ pecuniariæ, in suprascriptis casibus impositæ, & annotatæ, debeant diuidi per hunc modum, videlicet; media pars sit accusatoris; & alia media pars sit curiæ episcopalis; & qui accusauerit, secretus teneatur.

Ex const. D. Laurentij Iust. patriarch.

Clericis probibetur laicorum conuersatione ut, rationibus, & grauioribus p ...ait. Cap. XX.

c. Vinantiũ Syn. 3. IN decretis legitur, & à sanctis patribus informamur; quòd antiquitas censuit, laicos semper clericis fuisse, & esse infestos; ita ut am-

ammodò in prouerbium deductum sit. Sed, quod magis dolendum est; iam experientia rerum omnium magistra edocet; uitæ clericorũ homines seculares quasi à natura exploratores dari: detestanturq; ab his reprehendi, & corrigi, quorum uitam in nullo distinctam ab ipsismet secularibus iudicant: quòd euenire permaximè noscitur ex conuersatione continua, quam ipsi clerici cum secularibus habent. Nam ipsi clerici ea non aduertentes, quotidiè magis existimatione uitæ suæ deprimuntur, & subuertuntur; cùm ita conuersationi ipsorum hæreant, ut uix cum alio conuersari discernantur.

Quapropter statuimus, & ordinamus, ut in omnibus casibus contentis, tam in constitutionibus nostris, quàm prædecessorum nostrorũ, quicunque reperti fuerint culpabiles, aut transgressores sociati cum laicis, quòd in triplo condemnentur; quàm si soli, uel cum clerico sociati inuenirentur. Et uolumus, quòd item similiter pœna exigatur, si fuerit pecuniaria: si uerò carceris, nullo pacto secum dispẽsari possit, quin in carceribus publicis maneant per totum terminũ a constitutionibus statutum.

Ex eisdem constit.

Clerici in cymbis cum laicis per canalia non discurrant, aliquid inhonestũ per agentes: noctu non exeant cantando, aut pulsando: & deambulantes maximè in foro D. Marci, & D. Pauli caueant ab omnibus inhonestis uerbis, in mulieres præsertim, pœna pecuniaria, & carceris. Caueant insuper ab illicitis ludis; chorẹis, locis inhonestis, & actibus clericatu indignis pœnis ut in cap. Et immunitas clericorum, qui cum alijs deliquerint, & denuntiauerint. Cap. XXI.

CVmque multorum quęrela abhominabili fuerit ad aures nostras sæpius deductum; quòd nonnulli clerici discoli, & lasciuiæ dediti non uerentur, omni timore Dei postergato, ac sui status reuerentia, & honore neglectis, publicè cum barchis felzatis, & non felzatis cum laicis per canalia Venetiarum procari, & iuxta, uulgare, duniare, aliosque actus abhominabiles facere; atque uerba inhonestissima mulieribus per uiam incedentibus dicere, &, vt vulgò dicitur, mottezgiare, quòd in maximum cleri obprobrium cedit, & contemptum, & in maximam abhominationem scelerum: statuimus, & ordinamus; quòd si quis clericus uisus fuerit in barca cum aliquo seculari procari, & quid inhonestum facere; siue etiam de no-

&c cantando, aut pulsando, ut dicitur, mattinatas facere, aut etiã per viam ambulando, & quàm maximè in foro Sancti Marci, & S. Pauli uerba inhonesta iactare, & dicere, eo ipso, quòd uisus fuerit, & D. episcopo denuntiatus cum ueritate huiusmodi inhonestates perpetrasse; incurrat pœnam librarum quinque paruorum, applicandarũ pro medietate accusatori, qui ipsum denuntiauerit; & pro alia medietate ecclesiæ, in qua seruierit, seu beneficiatus fuerit. Et si secundò, aut pluries conuictus fuerit talia facere, ultra pęnam prædictam incurrat in pœnam carceris per dies quindecim. Quam pœnam si uoluerit episcopus commutare, necessariò habeat in commutatione petere, & obtinere capituli sui assensum vt supra. Insuper ordinamus; quòd si dicti clerici immiscuerint, se lasciuiis, uel ludis illicitis, uel choreis, uel locis inhonestis; uel ad aucupandum cum arcu aues maritimas perexerint; aut alias res, uel actus indignos clericarui perpetrauerint maximè cum laicis; per totum mensem continuũ beneficium, siue portionem sui tituli ecclesiastici ipso iure perdant; & nihilominus ipsi ecclesiæ deseruire teneantur. Quòd si deseruire noluerint, moniti tertiò tam per D. episcopum, quàm per plebanum, possit procedi ad priuationem, si reperti fuerint inobedientes. Et his non obstantibus, pœnis triplicatis, iuxta superius dicta, mulctentur. In omnibus prædictis ordinamus; quòd infra triduum uidentes, uel scientes clericos inhoneste conuersari, teneantur dictam clericorum inhonestatem episcopo, vel eius vicario denuntiare; & habeant de bonis clerici denuntiati libras tres paruorum; & teneantur secreti. Et si plures uno fuissent, & essent, qui huic constitutioni contrafecissent; ille, qui denuntiauerit, habeat dictas libras; & pro ea vice à quacunque pœna sit liber, si in ipsa societate fuisset; dummodò in posterùm cauere disponat, & se corrigere.

Ex synodo eiusdem patriar.

Clerici beneficiati ad aliam diœcesim se transferentes fraudulenter, etiã obtento aliquo tenui beneficio, & ordines ibidem suscipientes, non admittantur ad exercendos ordines nisi infra biennium examinati: Beneficium in fraudem obtentum, quomodo intelligatur. Cap. XXII.

c. 1. 8 quia. Item statui mus 2. eod.

VT malitiis occurratur; & ne inhonestas, aut ignorantia sibi subripiat, quòd à iure improbatur; statuimus; quòd si quis

existens titulatus in nostra diœcesi cupiens promoueri ad ordines, sed timens, ne ex defectu ignorantiæ, uel ex alio admittatur, ad aliã diœcesim, vel ecclesiam nobis non subiectam transierit, uel beneficium nullius prętij in fraudem extra diœcesim nostram acceptauerit, vt medijs ijs, uel aliquo illorum posset consequi ordines: quòd si infra biennium redierit ad diœcesim nostram, vt ordinem sic susceptum exercere possit, nullatenus admittatur sine nostra licentia, vel Vicarij nostri: ita tamen, quòd iterum examinetur; & si repertus fuerit idoneus, admittatur: aliter expellatur. Declarantes, quòd eò ipso, quò beneficium tenui redditus acceptauerit, intelligatur in fraudem illud acceptasse & sic per consequens non admittatur, nisi vt supra.

Ex constitut. Andreæ Bondimerio Patr.

Clerici secularibus negotijs non se immisceant, nec tabernas intrent, aliaue loca inhonesta mulierum. Prohibentur, in nouis missis præcipue, chorea, ludi taxillorum, cartarum, & bibere in ecclesijs, & comedere, p̃enis. Cap. XXIII.

ITem prohibemus sub interminatione anathematis; ne aliquis clericus cuiuscunque status secularibus negotijs se immisceat, sibi non decentibus. *c. 1. & statuimus. ead.*

Item prohibemus omnibus clericis, ne audeãt intrare tabernas, aut loca inhonesta, siue prostibula mulierũ sub pœna carceris, aut alia ad libitum nostrum. Prohibemus præterea fieri in celebrationibus nouarum missarum, aut euãgeliorum choreas, siue tripudia. Similiter prohibemus ludum taxillorum, & cartarum sub pœna vnius ducati, & ampliori, prout nobis visum fuerit. Nec comedant, aut bibant in ecclesia. *Vide. ca. 1. & phibemus. De habitu cler. c. Decernimus. eod.*

Ex eisdem Const.

Clerici concubinas, aut suspectas mulieres non teneant p̃enis, &c. Quæ mulier suspecta. Similiter arma non deferant clerici. Cap. XXIIII.

STatuimus præterea, quòd nullus clericus cuiuscunque status, aut conditionis sit, audeat tenere concubinam, aut focariam, vel aliam *Vide capitulum primũ huius.*

aliam mulierem de incontinentia suspectam sub pœna priuationis beneficiorum, quæ obtinent, & quæ in futurum adipiscentur: & si beneficiati non fuerint, incurrant pœnam standi per mensem in carceribus; & grauius, si nobis uidebitur, puniantur. Et quia posset dubitari, quæ mulier dicatur suspecta; hoc relinquimus arbitrio nostro, inspecta ætate ipsius. Et quia Ambrosius dicit, quòd lachrimæ, & orationes sunt arma clericorum; prohibemus omnibus clericis deferre arma sub pœna amissionis armorum, & librarum trium pro qualibet vice: nisi iusta causa per nos permissi fuerint ad defensionem, & non offensionem.

Vide. c. Ma bijs. su. eo.

Ex eisdem Const.

Plebani, & alij titulati accepta possessione secundorum beneficiorum nihil de prioribus percipiant. Excipiuntur mansionarij. *Cap. XXV.*

IVri communi inhærentes, ordinamus; quòd plebani, & cæteri titulati, si contingat eos trásferri ad alias ecclesias, dimissis prioribus, & adepta possessione secundorum beneficiorum, nihil percipiant de prioribus; siue sint oblationes, siue decimæ, siue imprestita, uel alij certi redditus. Saluo iure mansionariorum; cum illa non sint beneficia proprie: sed potius locatio operarum.

Ex eisdem Const.

Clerici in fraudem ordinati in aliena diœcesi non admittantur ad exercendos ordines, nisi prius examinati: qui verò furtiuè ordinantur pœna suspensionis, & carceris plectuntur. *Cap. X X V I.*

ea. vt mali. sijs. eo.

ITem quia multi clerici propter eorum mores, aut ignorantiam non ualentes à nobis ordinari, fingunt uelle morari cum aliquibus prælatis, uel in alienis diœcesibus: & nihilominus postquàm ordinati sunt immediatè recedunt: statuimus ergo; quòd non admittantur ad exercitium ordinum sic susceptorum; etiam si infra biennium redierint; nisi prius idonei reperti, & de nostra licentia examinati: & tunc sint suspensi ad libitum nostrum. Statuimus ulterius; vt si quis furtiuè, id est nobis inscijs, ordinatus fuerit, sit suspensus per biennium ab ordinibus sic susceptis; & nihilominus pœna carceris per duos menses, & alia grauiori, si nobis videbitur, puniatur.

Ex eis-

Ex eiſdem Conſt.

Nullus laicus, vel clericus ſanctimonialium monaſteria, aut chorum ingrediatur, aut frequentet, pœnis &c. Cap. XXVII.

MOnemus ſimiliter omnes tam clericos, quam laicos, ac etiam religioſos ſub interminatione maledictionis æternæ, ne audeant ingredi monaſteria ſanctimonialium, nec illa etiam frequentare. Si quis autem contrafecerit ſit excommunicatus. Et ſub ſimili pœna prohibemus laicis, ne ingrediantur partem chori, vbi conueniunt moniales ad dicendum officia. Clericis verò ſub pœna etiam carceris idem prohibemus. c. Iſtã ſtatui mus 8. eo. c. collo. iuſ. ſyn. 2.

Ex eiſdem Conſt.

Forenſes à plebanis, vel ab alijs ad diuina non admittantur, niſi habita licentia ordinarij. Cap. XXVIII.

STatuimus vlterius; vt nec plebanus, vel quiuis alius audeant aliquem presbyterum forenſem ad diuina accipere in eorum eccleſijs niſi cum literis commendatitijs ſuorum prælatorum, & noſtra licentia inſcriptis; ſub pœna ducatorum duorum, à quolibet contrafaciente ex mandato noſtro auferendorum. c. Iſtã ſtatuimus. 2. eod.

Ex eiſdem Conſt.

Coniuges ſe ſeparantes abſque iudicio, vel licentia eccleſiaſtica excommunicentur; & inhabiles reddantur ad eccleſiaſtica ſacramenta, pœna Sacerdotibus adhibita adminiſtrantibus. Cap. XXIX.

STatuimus; vt nullus coniugum ab altero diſcedat ſub excommunicationis pœna; niſi fuerint iudicio eccleſiaſtico ſeparati, aut de licentia noſtra. Et prohibemus plebanis, & alijs ſacerdotibus talibus adminiſtrare eccleſiaſtica ſacramenta, ſub pœna ſuſpenſionis collationis ſacramentorum, & vnius ducati pro qualibet vice. III.

Ex eiſ-

Ex eiſdem conſt.

Excommunicantur maleficii, abutentes Sacris, maleficiaque exercentes: prohibentur malefica artes, docenteſque eas excommunicantur.

Cap. XXX.

v. Iſte ſtatuimus. 2. de celebr miſſ. c. Prohibemus. Iſte ſtatuimus. 1. c. ad hec c. 10.

INſuper excommunicamus omnes ſacrilegos, & maleficos, & abutentes eccleſiaſticis ſacramentis, ac facientes fieri prædicta maleficia, ſiue herbarias. Prohibemus etiam magicam artem, diuinationis, & incantationis ſub excommunicationis pœna. Et ſub ſimili prohibemus pœna, ne quis doceat, vel inſtruat talia exerceri.

Ex Conſt. Antonij Contareno Pat. Vene.

In blaſphemantes clericos pœna. *Cap.* XXXI.

IMplorato diuino ſuffragio, in primis ſtatuimus; quòd non ſit aliquis clericus, cuiuſcunque gradus, & conditionis exiſtat, qui cõtra omnipotentem Deum, vel aliquem Sanctorum ſuorum, & maximè matrem virginem Mariam linguã quoquomodo blaſphemando, val maledicendo relaxare; aut in alterius corpus, & ſanguinem turpia, & inania verbã proferre præſumat, ſub pœna lib. 20. & ſtandi in carceribus per menſem unum; quas pœnas irremiſibiliter ipſo facto, toties quoties huic noſtræ . ſanctioni erit contrafactum, contrafacientes incurrant. Cuius quidem pecuniariæ pœnæ medietas ſit accuſatoris, id legitimè probaotis; qui ſecretus teneatur: & altera medietas inter hoſpitale D. noſtri Ieſu Chriſti, & hoſpitale pietatis diuidatur; vel aliter, vt nobis æquitas ſuadebit.

Ex eiſdem Conſt.

Eccleſiarum prælati, & capellani non permittant aliquem non ordinatum de licentia ordinarij celebrare, niſi ipſius ordinarij inſpecta licentia, pœna vnius ducati. Eandem pœnam incurrant, ſi aliquem admiſerint non inſignitum charactere clericali ad officia in ipſorum eccleſijs

II. *Cap.* XXXII.

ca. Statuimus. 2. eod.

ITem ſtatuimus; quòd nullus plebanus, uel rector, aut alicuius monaſterij monialium capellanus aliquem ſacerdotẽ ſecularem, vel

regularem

regularem in monasterio suo non residentem, qui non fuerit in hac nostra diœcesi, & de licẽtia nostra ordinatus, missam in ecclesia, vel capella sua celebrare permittat; qui non prius nobis, uel vicario nostro bullas suorum ordinum, & literas suorum prælatorum cõmendatitias, seu testimoniales ostẽderit, & à nobis licentiã in scriptis habuerit in hac ciuitate, & diœcesi nostra celebrandi, sub pœna vnius ducati: quam quilibet præfatorum, toties quoties contrafecerit, incurrat; & pœna diuidatur vt supra. Declarantes, vt eandẽ pœnam incurrat, si quis plebanus, aut rector sine expressa licentia aliquẽ non insignitũ charactere clericali, & in habitu clericali incedentem, pro clerico in ecclesia sua ad officiandum admittere præsumpserit; quę pœna etiam vt supra diuidatur.

Ex eisdem const.

Clerici non rixentur, maximè in ecclesia; neque in aliquem contumeliosa proferant; & pęna eorum qui citra sanguinis effusionem in loco sacro ad uerbera deueniunt. *Cap. XXXIII.*

ITem statuimus, & inuiolabiliter obseruari mandamus; quòd nullus clericus, cuiuscũque ordinis, gradus, & conditionis existat, audeat cum aliquo, & maximè in ecclesia quoquo modo rixari; uel in aliquẽ contumeliosa verba proferre, sub pœna unius ducati; quã contrafacientes toties, quoties contrafecerint, ipso facto incurrant. Declarantes, ꝙ si quis in ecclesia, vel loco sacro, citra tamẽ sanguinis effusionem, cum aliquo ad verbera deuenerit, vltra pœnas à sacris canonibus statutas, pęnam lib. 50. toties quoties similiter contrafecerit, eo ipso irremisibiliter incurrat, quę pœnæ diuidãtur vt supra. III.

Ex eisdem const.

Clerici magicam artem exercentes sacrilegi, sortilegi perpetuo exilio, priuatione beneficiorum et carcere per annum puniuntur. Has pęnas quando incurrant. Frangentes autem confinia quomodo itidem puniantur. *Cap. XXXIIII.*

ITem statuimus, & inuiolabiliter obseruari mandamus; ꝙ nullus clericus, cuiuscunq; ordinis gradus, & cõditionis existat, ꝓsumat artẽ magicã in hac ciuitate, & diœcesi nr̃a exercere, sub pęna perpetui exilii ab eisdẽ ciuitate, & diœcesi, & priuationis, quoruncunque beneficiorum suorum, & standi in carcerib. per annum clausus: IIII. *Vide. c. prohibemus. eod.*

quas pœnas eo ipso, quòd de prædictis accusatus, fuerit confessus, uel legitimè conuinctus, incurrat: & alias etiam sacrorum canonum pœnas talis culpabilis repertus non euadat. Et, si talis, durante banno, confinia fregerit; & in ciuitate, & diœcesi nostra captus fuerit; cadat ad pœnam librarum centum, & standi in carceribus per annum; & bannum reincipiat; nec de carceribus relaxetur donec soluerit: & pœna pecuniaria diuidatur, ut supra. Quas pœnas etiam incurrant sortilegi, incantatores, & similes.

Ex eisdem constitut.

Clerici secularibus negotijs non se immisceant, inhonestis, infamibus, & iure prohibitis maximè, pęna pecuniaria, & carceris. Incorrigibiles per annum a ciuitate, & diœcesi exultent. Minores uerò clerici, qui per dies quindecim prędictis se immiscuerint, careant beneficio defensionis ecclesiastici fori. Cap. XXXV.

V. ITem statuimus, ne clerici in sacris ordinibus constituti secularibus negotiis se immisceant, & maximè inhonestis; uidelicet, ne ioculatores, gladiatores, aut buffones fiant; neve macellarij, tabernatii, seu foratularij officium exerceant; aut infamibus, & à iure prohibitis exercitiis utantur, sub pœna librarum quinquaginta, & standi in carceribus per mensem, & ultra ad beneplacitum nostrũ: quas pœnas eo ipso, quòd quis denuntiatus fuerit; & pro tali legitimè cõuictus fuerit, uel confessus, qualibet uice irremissibiliter incurrisse intelligatur: & è carceribus talis non relaxetur, nisi pœna supradicta, & aliis, quæ uenient persoluenda, solutis; quæ pecuniaria pœna, ut supra diuidatur. Et si erit incorrigibilis, ab hac ciuitate, & diœcesi nostra ultra supradictas pœnas, per annum banniatur. Et qui in minoribus ordinibus constituti enormibus, & aliis a iure prohibitis exercitiis per quindecim dies se immiscuerint, quorum eis ex nunc quinque pro primo, quinque pro secundo, & reliquos pro tertio, ultimo, & peremptorio termino, ac canonica monitione assignamus, eo ipso sint & esse intelligantur exuti omni commodo defensionis a foro nostro, tanquàm ab ecclesia obtinendo.

Ex eisdem constit.

Clerici tabernas, & alia publica inhonesta loca non ingrediantur causa

come-

comedendi, uel inhonesti alicuius operis faciendi: forenses autem in publicis hospitijs permittuntur comedere tantùm, & dormire.
Cap. XXXVI.

ITem statuimus; ut nullus clericus tabernas seu furatulas, vt vulgò dicitur, uel aliqua alia lusorum, seu meretricum inhonesta loca intret, gratia comedendi, bibendi, ludendi, uel aliquod aliud inhonestum opus faciendi; nisi subsistente carentia propriæ domus in ciuitate, vt sunt forenses; quibus comedendi, bibendi, & dormiendi duntaxat in tabernis, uel hospitiis publicis id permissum intelligatur; sub pœna librarum quinque; quam contrafacientes, toties, quoties contrafecerint, incurrat; quæ pœna diuidatur ut supra: & incorrigibilis carceretur per mensem. VI. *Vide c. ist prohibemus de hab. cle.*

Ex eisdem constit.

Clerici absque licentia in scriptis arma non deferant die pœna lib. decem noctu uerò standi etiam in carceribus, & amissionis armorum in utroque casu. Euaginantes uerò arma in clericum, uel in laicum pecuniaria pœna, carceris, & amissionis armorum puniuntur: officiales ordinarij qui intelligantur esse. Cap. XXXVII.

ITem statuimus; quòd non sit aliquis clericus cuiusuis ordinis, gradus, & conditionis existat, qui præsumat die, uel noctè arma cuiuscunque generis existant, portare; nisi de expressa licentia nostra in scriptis obtenta. Si quis uerò de die, & usque ad sonũ secundæ campanæ inuentus fuerit cum armis, pœnam librarum decem, qui autem de nocte prædictam pœnam, & standi in carceribus per mensem incurrat; & utroque casu arma perdat. Et qui in clericum arma euaginauerit librarum quinquaginta; & qui in laicum viginti quinque; & utroque casu standi in carceribus per duos menses ipso facto pœnam incurrat; & arma perdat; quæ sint capellæ crucifixi patriarchalis ecclesiæ, & pecuniariæ pœnæ diuidãtur ut supra. Et officiales nostri hoc casu intelligantur capitanei palatij sancti Marci, plateæ, & riboalti à nobis facultatem habentes tales detinendi, arma capiendi, & nostro nomine eos incarcerandi: & carcerati non relaxentur nisi pœna soluta cum aliis soluendis. VII. *Vide c. malitiis sup. eod.* *C. præsentis eod.*

Ex eisdem constit.

Clerici non solicitent, non alloquantur moniales; neq; ipsarum frequētent monasteria; nisi sint amitæ, sorores, aut neptes. Et in sanctimoniales apostatantes, atque eas domi recipientes innouatio cōstitutionis legati apostolici. Cap. XXXVIII.

VIII. ITem statuimus, & inuiolabiter obseruari mādamus; quòd nō sit aliquis clericus, cuiuscunque gradus, & conditionis existat, qui audeat aliquam sanctimonialem solicitare; uel collocutionē monialium in ecclesiis, uel parlatoriis earūdē aut alibi frequentare: exceptis amitis, sororibus, & neptib. duntaxat; aut sanctimonialē aliquā cantum, vel sonū aliquem docere sub pœna librarū 50. & aliter etiā arbitrio nostro puniendus: & pœna ipsa diuidatur vt supra. Reducimus etiam ad omniū memoriā cōstitutionem bonæ memoriæ Reu. D. Nicolai Franco epis. Taruisani, in his partibus tunc cū potestate legati de latere apostolici nuncij contra moniales extra monasteria sua existentes; siue eas in domibus suis receptantes, & apostatas; quā quidem constitutionem in omnibus, & per omnia executioni demādari, atq; inuiolabiliter etiam obseruari decernimus.

C. monemus eod.

Ex eiusdem constit.

Clerici non sint lusores taxillorum, cartarum & alearum; nec ludentibus domum commodent, pęna ut in capitulo. Cap. XXXIX.

IX. ITem statuimus; quòd non sit aliquis clericus, qui ad aleas, uel taxillos, aut cartas ludat; seu lusoribus domū suam commodet sub pœna librarum x. pro qualibet vice; & pœna diuidatur vt supra. Et qui ultra duas vices condemnatus fuerit pęnam lib. L. vt supra diuidendam, incurrat; & etiam aliter arbitrio nostro puniendus.

Vide c. 1. de habi. cle.

Ex eisdem constit.

Clerici suspectas mulieres secum domi non habeant, neque extra ad ipsorum requisitionem, & pęnæ. Cap. XL.

X. ITem statuimus; quòd non sit aliquis clericus in sacris ordinibus constitutus, cuiuscunque gradus, status, & conditionis existat, & etiam

etiam non in sacris, si in hac nostra diœcesi beneficiatus sit; qui præsumat tenere in domo suę habitationis, uel extra ad requisitionẽ suã aliquam mulierem inhonestę uitę, uel de incontinentia suspectam, sub pœna lib. 50. modo quo supra diuidenda, & etiam aliter arbitrio nostro puniendus. Et hęc nostra constitutio die decimo post harum nostrorũ constitutionum publicationẽ ligare incipiat: & toties quoties eidẽ contrafactum fuerit, irremissibiliter cõtra delinquẽtes exequatur, vnà cum aliis pœnis tam à iurę communi, quàm a prædecessoribus nostris contra concubinarios statutis.

Ex eisdem constit.

Clerici mimi non fiant, neque laruentur pęna excommunicationis, amissionis uestimentorum, lib. decem, & standi in carceribus per mensem. Cap. XXXI.

ITem statuimus; quòd nullus clericus se mimum faciat, seu laruari, uel mascherari præsumat, sub pœna excommunicationis, & perditionis vestimentorum ad arbitrium nostrum, & libr. x. irremisibiliter ab inobediente auferendarum, & standi in carceribus per mensem; & quòd ex eis non relaxetur donec pęnam soluerit: & etiã aliter a arbitrio nostro puniendus: & pęna diuidatur vt supra. XI. *C. Cumque mul...*

Ex eisdem const.

Clerici noctu non exeant ad faciendas, vt vulgo dicitur, mattinatas, pęna amissionis instrumentorum libr. xxv. & carceris per mensem. Cap. XLII.

ITẽ statuimus; ꝙ nullus clericus in sacris ordinib. constitutus, uel in hac nostra diçcesi beneficiatus, audeat de cætero de nocte ad faciendũ (ut vulgo dicitur) mattinatas exire, sub pæna lib. xxv. & perditionis liurorum, & aliorũ quorumcunq; instrumentorum, & standi in carcerib. per mensem: & liuri, & alia quæcunq; instrumẽta, cũ quibus repertus fuerit, sint capellæ crucifixi patriarchalis ecclesiæ; & ipsa pecuniaria pæna diuidatur vt supra. Declarantes, ꝙ sẽper accusatores teneantur de secreto in omnib. suprascriptis casibus. XII.

Primæ part. const. patriarchatus Venetiarum finis.

CONSTITVTIONVM,
ET PRIVILEGIORVM
PATRIARCHATVS VENET.
PARS SECVNDA.

DE ELECTIONIBVS PLEBANORVM, *atque titulatorum, & de earum confirmatione.*

EX SYNODO BEATI LAVREMTII Iustiniano primi Patriarchæ Venet.

Electiones fiant ab habentibus vocem in capitulo, & ibidem congregatis, preuijs missa Sp. Sancti, & alijs orationibus. Et quomodo fiant. Et fiant præterea eorum, qui sunt de gremio, & gradatim, & quando, & quomodo. *Cap. I.*

ca. Statuimus. Clemens. Dilecti. Eod.

RDINAMVS; quòd quandocunque plebanus, aut alius rector ecclesiæ seu titulatus in aliqua ecclesia obierit, sepulto corpore, omnes in ciuitate residentes ad electionem vocentur; nisi suspensi sint ab homine, aut excõmunicati; & omnes in capitulo congregati, primo missam Spiritus sancti audiant; demum, hymnum, Veni creator Spiritus cantent, aut legant; & tunc, aut per scrutinium, aut compromissum procedant ad electionem; nisi ex longa consuetudine introductum sit, vt per baloras, aut voces publicè prolatas ad electionẽ procedant; quam consuetudinem tolleramus: inhibentes tamen ipsis habentibus vocem in capitulo, ne facultatem habeant eligendi de extra gremium; quo vsque sufficientem in moribus, & in litteratura aliquem de capitulo habeant. Item, quia iustum, & decens esse videtur, vt qui maiori ordine ecclesijs seruiunt, potioribus beneficijs honorentur, ideò ordinamus, atque decernimus; vt gradatim fiant electiones, vt ad diaconalem titulum potius eligatur subdiaconus, quàm simplex clericus: & sic de similibus; nisi dispar sufficien-

tia

tiæ comprobetur; aut diuersitas in moribus propaletur: quia ille tūc dignior est, quem stipendia meritorum extollunt.

Ex constitutionibus synodalibus Reuerendissimi D. Andreæ Bondomiero patriarchæ venetiarum.

De electionibus beneficiatorum.

Electiones fiant vt cap. præcedente. Absentes electores quot diebus expectandi. Eligendi verò eodem in ordine sint constituti, prout ad titulum sunt eligendi; vt presbyter ad presbyteratum; diaconus ad diaconatum: nisi secus fiat ex dispensatione. Et cum de gremio non aderint, eligantur de gremio aliarum ecclesiarum. Cap. II.

Tatuimus, & hac in perpetuum valitura constitutione ordinamus; vt mortuo plebano, aut quocunque alio clerico titulato, aut beneficiato in nostra ciuitate, & diœcesi, celebratis prius de more exequijs, omnes de gremio capituli dictæ ecclesiæ existentes in sacris, vocentur ad electionem; dummodò fuerint præsentes; & personaliter resideant: absentes verò ab hora mortis defuncti expectentur per xxiiij. horas tantùm: qui celebrata missa Spiritus sancti, & dicto hymno, Veni creator spiritus; statim procedant ad electionem per viam scrutinii, aut per ballotas, vel per viam compromissi, prout Deus inspirauerit. Quòd si secus actum fuerit, ipsa electio viribus non subsistat. Item statuimus; vt nullus eligatur ad titulum presbyteralem, nisi sit in sacerdotio constitutus: & similiter ad diaconatum, nisi sit in ordine diaconali: & simile dicimus de subdiacono: nisi hoc fiat ex dispensatione.

Item statuimus, & ordinamus; vt cùm imineat aliqua electio fienda, semper fiat de gremio capituli ipsius ecclesiæ, & gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratum; & subdiaconus ad diaconatum; & sic successiuè eligantur; dummodo reperiantur idonei vita, moribus, & ætate: aliàs liceat de quibuscunque ecclesijs eligere meliorē. *ca. ordinemus. Eod.*

Et constit. Andreæ Bondimerio patriarch.

Domorum optatio quomodo fiat. Cap. III.

Item

ITem, iuxta laudabilem hactenus consuetudinem obseruatam, statuimus; vt cedente, vel decendente, aut aliàs trãslato aliquo de presbyteris titulatis, alius maior post ipsum possit domum dimissam infra 20. dierum spatium optare: quòd si facere noluerit; alius, & maior post ipsum, & sic successiuè posiit infra dictum terminum. 20. dierum optare: aliàs relinquatur succedenti in dicto primo titulo sic vacante. Et idem ordinamus de domib. quas præfati titulati per se ipsos non possunt, aut inhabitare nolunt: nã tunc cæteri posiint illas domos optare, ac si præfati non habitantes eisdem renuntiassent.

De electionibus Plebanorum.

Electiones plebanorum fiant à parochianis in capitulo legitimè vocatis, ac cõgregatis; annullatur autẽ denominatio specialis, quæ per certas, & singulares cedulas fieri cõsueuerat, & ut abusus omninò remouetur. *Cap. IIII.*

LEO PAPA X.

c. Clemens. Dilecte. 2. Dilecti. 2. Ad futurã. eod. c. ordinamus ceo. tuimus.

DIlecte fili salutem, & apostolicam bene. Exposuit nobis dilectus filius Marinus Georgius patricius Venetus pro nobilitate tua, & dilectis filiis dominio Venetiarum ad nos, & sedem apostolicam orator, tuo & dominii huiusmodi nominibus; quòd licet in ciuitate vestra ad parochiales ecclesias, plebanias, seu plebanatus nuncupatas, pro tempore vacantes, personæ mornm honestate, ac prudentia preditæ, & vitæ exemplaritate graues, & probatæ per ipsarum ecclesiarum, seu plebanatuũ parochianos in certo loco ad id deputato specialiter uocatos, & congregatos, præcedentibus legitimis tractatibus, nominari, & præsentari consueuerint: tamen diebus istis nonnulli, sensui potius, quàm rationi seruientes; non attendentes, quòd in plebanos, seu rectores præfatos eliguntur personæ a parochianis cognitæ, fide, & integritate probatæ; quæ miserabilibus personis, infra metas parochiarum existentibus, eleemosinas a parochianis collectas singulis annis distribuunt; antiquum morem huiusmodi omittunt; & consensum à parochianis à certo tempore citra contra antiquum morem prædictum, vt plurimuum per cedulas à singulis singulariter subscriptas extorquere nituntur:

tur: quod si permitteretur diutius in dictis ecclesiis cultus diminueretur; deuotio tepesceret; & eleemosinæ huiusmodi personis indigentibus, prout fieri solitum est, fortasse non distribuerentur. Quare idem Marinus dictis nominibus nobis humiliter supplicauit; vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, suprascriptum antiquum, & laudabilem morē approbantes, statuimus, & ordinamus. Quòd perpetuis temporibus, occurrente ecclesiarum, seu plebanatuum iurispatronatus huiusmodi vacatione, parochiarum illarum patroni consensum præsentando præstare non possint; nisi dum, & quando in loco solito, præcedentibus vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse debent, ac debitis tractatibus, congregati fuerint. Inhibentes omnibus dictis patronis sub excommunicationis latæ sententię pœna, ne alicui consensum extra locum solitum, & non nisi vocatis omnibus, & adunatis præstare præsumant. decernentes irritum & inane quicquid secus super hoc a quoquam attemptari contigerit.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anullo piscatoris. Die. IIIJ. Februarij. M. D. XVII. Pont. Nostri Anno IIII.

A Tergo.

Dilecto filio Nobili viro Leonardo Lauredano Duci Venetiarum.

Bembus.

Confirmatio iurispatronatus parochianorum, & constitutionum super electionibus titulatorum, cum multis ac maximis priuilegijs. Cap. V.

c. Dilecto 1. Datur 2. D. l. Eli. 2. Ad futurā. eo tit. c. ordinamus. c. statuimus. eod.

CLemens Episcopus seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Ad sacram beati Petri sedem, meritis licet imparibus, diuina dispositione vocati, curis angimur assidnis, & continua meditatione pulsamur; vt ad ea, per quæ maiestas altissimi vbique collaudetur; cultusque sui gloriosi nominis cū deuotione con-

seruatur,& ampliatur,& ministri idonei ad hoc deputentur, sollicitè intendamus; ac illa, quæ propterea etiam apostolica auctoritate gesta comperimus,vt firmiora persistant cum a nobis petitur, apostolici muniminis præsidio solidamus;& alia pro eorum obseruatione prouidemus, prout Ducum , & aliarum nobilium personarum, eidem sedi deuotarum, ad hoc tendentia vota exposcunt ; & id in domino conspicimus salubriter expedire, sanè pro parte dilectorũ filiorum nobilis viri Andreæ Gritti Ducis,& Dominij Venetorum nobis nuper exhibita petitio continebat. dudum fœlicis recordationis Leoni Papæ decimo prædecessori nostro pro parte tunc Ducis,& eorundem Dominij Venetorum exposito;quòd licet in ciuitate Venetiarum ad parochiales ecclesias plebanias,seu plebanatus nuncupatas,pro tempore vacantes, personæ morum honestate, & prudentia præditæ ac vitæ exemplaritate graues, & probatæ per ipsarum ecclesiarum seu plebanatuum parochianos, certo loco ad id deputato, spetialiter vocatos,& congregatos,& præcedentibus legitimis tractatibus nominari,& præsentari consueuissent:tamen nonnulli potius sensui,quàm rationi seruientes,non attendentes,quòd in plebanos seu rectores ecclesiarum huiusmodi eligebantur personæ a parochianis cognitæ,fide, & integritate probatæ, quæ miserabilibus personis infra limites parochiarum illarum existentibus eleemosinas,a parochianis collectas, singulis annis distribuebant; antiquum morem huiusmodi omittebant,& cõsensum a parochianis a certo tempore citra contra antiquum morem prædictum vt plurimum per cedulas a singulis singulariter suscipere, & extorquere nitebantur : quod si permitteretur diutius in dictis ecclesijs diuinus cultus diminueretur,deuotio tepesceret, & languesceret, ac eleemosinæ huiusmodi personis indigentibus, vt fieri solitum erat,fortasse non distribuerentur:præfatus prędecessor,tunc Ducis, & Dominij prædictorum supplicationibus in ea parte inclinatus, supradictum antiquum & laudabilem modum ac morem approbans, suis in forma breuis litteris statuit, & ordinauit. Quòd ex tunc perpetuis futuris temporibus,occurrente ecclesiarum, seu plebaniarum iuris patronatus huiusmodi vacatione, parochiani illarũ consensum præstare non possent;nisi dum,& quãdo in solito loco, præcedente vocatione illorum,qui præsentationi huiusmodi interesse deberent,ac debitis tractatibus, congregati forent. Inhibens omnibus patronis prædictis, sub excommunicationis latæ senten-

tiæ

ftæ pœna, ne alicui consensum extra locum solitum, & non nisi vocatis omnibus, & adunatis, præstare præsumerent: ac decernens irritum, & inane quicquid super hoc a quoquàm attẽtari contigeret, prout in eisdem litteris dicitur plenius contineri. Cùm autem, sicut eadem petitio subiungebat; in dicta ciuitate, seu illius collegiatis, ac huiusmodi parochialibus ecclesiis sint diuersa beneficia ecclesiastica præsbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata; ad electionem capitulorum, & collegiorum earundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchę Venetiarum spectantia & ad illa dum pro tempore vacant, tam iuxta constitutiones Patriarchales Venetiarum, quàm etiam per bonæ memoriæ Laurentium Iustinianum & Andream Bondimerium desuper editas, & per alios Patriarchas Venetiarum reformatas, & a tunc procuratoribus cleri Venetiarum approbatas, & confirmatas, nec non de consuetudine hactenus vt plurimũ obseruatas; personæ idoneæ, de gremio ipsarum ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idoneæ reperiantur: alias de quibuscunque aliis ecclesiis ciuitatis Venetiarũ, gradatim, videlicet diaconus ad præsbyteratum; & subdiaconus ad Diaconatum, nuncupata beneficia huiusmodi per tunc capitula, & collegia prædicta eligi soleant; & sæpius contingat, vt beneficia ipsa licet fructus illorum tenues sint, a personis minus idoneis, quæ neque velint, neque possint eisdem ecclesiis in diuinis deseruire, contra constitutiones Patriarchales huiusmodi a sede apostolica impetrentur; ex quo diuinus cultus, qui obseruatione earundẽ constitutionum in dictis ecclesiis obseruabatur, & per deseruientes illis sub spe retributionis ad Dei laudem, & Christi fidelium deuotionem augetur, detrimentum seu diminutionem sustinere dinoscitur. Et causæ propter quas statutum, inhibitio & litteræ prædecessoris huiusmodi pro ecclesiis ciuitatis Venetiarum huiusmodi emanarunt, & dictæ constitutiones Patriarchales editæ fuerunt, etiam in Murano, & Maiurbio, ac Torcello, & Burano Torcellan. ac Mathemauco Clugen. Diœcesum Opidis, seu locis, & dictæ ciuitati circunuicinis, & temporali dictioni Ducis & Dominii prædictorũ subiectis, subsistant, & in illis etiam seruari debeant; maximè cũ in illis non nulli minus idonei ad ecclesias parochiales eorundem, & beneficia in illis consistentia ad electionem capitulorum, seu collegiorum, ac confirmationem ordinarii loci pertinentia, exquisita, & indirecta via eligi procurent: pro parte Andreæ Ducis, & Dominii

ca. Propter defectum. Nos Marcus. Statuimus. 2. Item ordinamus. 2. Item statuimus. 4. De celebra. miss. ca. Item me De vita cler. c. Dilecto Dilecti. 2. ad sustam. eod.

prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum; vt, ne in præfatis ecclesiis adeò frequens diuinorũ celebratio diminuatur, & deuotio tepescat: sed potius pauperum clericorum in eis seruientium circa diuina exercenda solicitudo, ac bonis effectus crescat: statuto, ordinationi, inhibitioni, & decreto huiusmodi nostræ approbationis robur adiicere; ac alia in præmissis opportunè prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur, qui diuini cultus, & deuotionis fidelium conseruationem, & augmentum nostris præsertim temporibus supremis, ac sinceris exoptamus affectibus; tenores dictarum litterarum, & constitutionum Patriarchalium præsentibus pro sufficienter expressis haberi volentes; huiusmodi supplicationibus inclinati, statutum, ordinationem, inhibitionem, ac decretum & litteras Leonis prædecessoris, nec non singulas constitutiones patriarchales prædictas ex certa nostra scientia auctoritate apostolica tenore præsentium approbamus, & confirmamus; ac illis perpetuæ firmitatis robur adiicimus, & illa firmiter obseruari debere decernimus. Nec non ad singula de Murano, Maiurbio, Torcello, Burano, & Mathemauco loca, & illorum ecclesias, ac singula in illis cõsistentia beneficia prædicta; ita cũ decętero perpetuis futuris temporibus occurrente ecclesiarum locorum eorũdem, & beneficiorum in illis consistentium prædictorum vacatione: parochiani earundem ecclesiarum patroni consensum, nisi dum, & quando in loco solito, præcedentibus vocatione illorum, qui præsẽtationi huiusmodi interesse debent, ac debitis tractatibus congregati fuerint, iuxta tenorem litterarum ipsarum præstare non possint: & extra locum solitum, ac non sic vocatis & adunatis, consensum præstare præsumentes excommunicationis late sententię pœnam incurrant; nullique ad beneficia, in eisdem ecclesijs consistentia, nisi iuxta patriarchales constitutiones prædictas idonei, de gremio earundem ecclesiarum, si vita moribus & ætate idonei reperti fuerint, alias de quibuscunq; ecclesiis; gradatim, videlicet diaconi, ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia, aut alios, ad quos pertinet eligi valeãt: & quicquid secus attentari contigerit, irritum & inane existat: auctoritate & tenore prædictis extendimus & ampliamus; supplentes omnes & singulos iuris, & facti defectus; si qui forsan in editione ipsarum constitutionum patriarchalium interue[illegible]nt. Et nihilominus pro potiori cautella præmissa omnia & singula etiam pro eccle

siis

ſiis ſingulorum locorum prædictorum, quòd qui ſimiliter de cætero perpetuis futuris temporib. occurrente vacatione beneficiorum in eccleſijs ciuitatis & ſingulorum locorum huiuſmodi, capitula, & collegia earundem eccleſiarum, in quibus beneficia huiuſmodi vacare contigerit, vt præfertur ad electionem perſonarum, modo præmiſſo; qualificatarum ad dicta beneficia ſic vacantia, & gradatim iux ta conſtitutiones prædictas procedere; ac perſonas ſic per eos electas Patriarchæ, & loci ordinario pro tempore exiſtenti, per eum vel eos confirmandas, ſeu inſtituendas, præſentare debeant & teneãtur; & electiones ad ipſa forma iuris, & conſtitutionum patriarchalium non ſeruata, vel de perſonis indignis & non idoneis pro tempore factæ, nullius roboris vel momenti exiſtant, Quodq;, ſi dictus Patriarcha pro tempore exiſtens electionem alicuius ad aliquod beneficiorum huiuſmodi pro tempore electi, ſub prætextu, quòd in electione ipſa iuris forma, ac conſtitutionum ſinodalium patriarchalium, obſeruata non fuerit, vel quòd perſona electi indigna & nõ idonea ſit, confirmare, ſeu ipſum electum inſtituere recuſauerit: ab huiuſmodi confirmationis, vel inſtitutionis recuſatione: appellari poſſit, per illum, qui ab ipſo Patriarcha vel eius prædeceſſore examinatus, ſeu de eius licentia ad ſacros ordines promotus fuerit; niſi aliquid poſt ordinum ſuſceptionem commiſerit, propter quod ſe indignum reddiderit. Et caſu quo appellari poſſit, ut præfertur, cauſa ipſa appellationis in ciuitate Venetiarum committi, & cognoſci, & vnicæ ſententiæ, quæ vim trium ſententiarum diffinitiuarum conformiũ habere, & illi ſtari debeat. Et ſi contingat male appellatum declarari; ex tunc liceat electoribus ipſis de nouo, pro alia vice duntaxat, ad aliam electionem procedere. Si vero Patriarcha, vel loci ordinarii prædicti nouam electionem prædictam tanquam contra iuris, & cõſtitutionum prædictarum formam, vel de indigno, & non idoneo ſcienter celebratam confirmare recuſauerint; & ab huiuſmodi recuſatione iterum appellari; & per iudicem appellationis huiuſmodi male appellatum fuiſſe declarari: ex tunc ſine vlteriori appellatione, liceat Patriarchæ ipſi de beneficiis huiuſmodi pro ea vice duntaxat libere prouidere: Ac interim appellationibus huiuſmodi pendentibus ipſi, aut capitula, ſeu collegia prædicta de beneficiis huiuſmodi vacantibus nullatenus diſponere, aut alias in cauſis huiuſmodi aliquid innouare poſſint, ſtatuimus; diſtrictius inhibentes ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna omnibus & ſingulis capitula

Quod appella[illegible] nes comitta[illegible] in Ciuitate V[illegible] tiarum, et una sententia te[illegible] minentur

tula & collegia huiusmodi facientibus,& re præsentantibus, ne ad lectionem alicuius nisi in loco capitulari, & solito ecclesiarum ipsarum,ac vocatis omnibus,quorum interest,iuxta ipsarum constitutionum formam procedere quoquo modo præsumant;nec ipse Patriarcha pro tempore,personas, sic pro tempore electas ad renuntiandũ, seu cedendum prioribus suis titulis, seu beneficiis etiam sub similis excommunicationis latę sententiæ pœna per contrafacientes incurrenda,interpellare, seu cogere aut eorum resignationes, seu cessiones admittere: sed beneficia ipsa per aliorum assecutionem vacare permittere, & de illis iuxta constitutiones prædictas disponere debeant. Irritum quoq; & inane si secus super his à quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter attentari contigerit decernentes. QVOCIRCA Venerabili fratri nostro Episcopo Paphen.& dilecti filii sancti Gregorii Venetiarum, ac sancti Thomæ Burgundiorum Torcellan. Diœcesis Monasteriorum Abbatib. per apostolica scripta mandamus;quatenus ipsi,vel duo, aut vnus eorũ per se,vel alium,seu alios præsentes litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac pro parte dicti Andreæ, & pro tempore existentis Ducis Venetorum & Dominii prædictorum desuper fuerint requisiti solenniter publicantes, eisq; in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant auctoritate nostra præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ac singulos quos ipsę præsentes concernunt, illis pacificè gaudere; non permittentes eos desuper per quoscunque quomodolibet indebite molestari: Contradictores quoslibet & rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo; ac legitimis super his habendis seruatis processibus censuras & pœnas ipsas iteratis vicibus agrauando: Inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii sæcularis.

Non obstantibus præmissis,ac apostolicis,& nonnullis patriarchalibus etiam de consensu cleri, ac sinodalibus etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis constitutionibus, & ordinationibus; necnon quibusuis specialib. vel generalib. etiam mentalibus reseruationibus,expectatiuis, & aliis gratiis perpetuis & temporalib. vnionibus,suppressionib. absque consensu coadiutorum,deputationibus,nominationibus citra accessus & regressus facultatibus,mandatis, priuilegiis,concessionibus, collationibus, prouisionibus, & aliis dispositionibus, litteris, & indultis,

etiam

etiam quibusvis personis cuiuscunque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel condictionis existentibus, etiam cardinalatus honore fungentibus, ac nostris, & pro tempore existentis Roman. Pontificis et antiquis, & pro tempore descriptis familiaribus continuis commẽsalibus, etiam regum. & aliorum principum contemplatione vel intuitu; seu in eorum, aut ecclesiarum vel piorum locorum, aut etiam in nullius fauorem, etiam motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ex quibus vis causis, ac cum qui busuis suspensionibus, restitutionibus, declarationibus, & alijs etiã derogatariarum derogatorijs, ac efficacibus, & insolitis clausulis; irritantibusque etiam, vim contractus inducentib. decretis per nos, & sedem prædictam in genere vel in specie concessis, & factis, ac in posterũ concedendis, & faciendis; quas & quæ, eorumq; omnium vim, & effectum, etiam si de illis, eorumque totis tenorib. specialis specifica indiuidua, & expressa mentio habenda foret, illorũ tenores huiusmodi, ac formas, & decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbũ inserti forent præsentib. pro sufficienter expresfis habentes quo ad præmissa, omnino suspendimus, & in dictis beneficijs effectum sortiri, aut locum sibi vẽdicare, vel etiam ad illa se extendere, aut illorũ prætextu ius aliquod ad beneficia ipsa acquiri, nec ad illa in aliquo suffragari posse, & sic per quoscunque iudices quauis auctoritate fungentes sublata eis, & eorũ cuilibet quauis aliter iudicãdi, & interpretandi facultate & auctoritate, iudicari debere: ac quic quid secus super his a quoquam quauis auctoritate sciẽter vel ignoranter contigerit attentari, irritũ & inane decernimus: cõtrarijs qui buscunque. Aut si aliquib. communiter vel diuisim a dicta sit sede indultum, ꝙ interdici suspendi vel excommunicari nõ possint per litteras Apostolicas nõ facientes plenã & expressam, ac de uerbo ad verbũ de indulto huiusmodi mentionem. Volumus aũt, ꝙ ad ecclesias, & beneficia prædicta pro tempore, vt præfertur, electi, si illa dispositioni Apostolicæ generaliter reseruata fuerint, infra tres menses, a die factarum electionum huiusmodi computandos, nouã prouisionem illorum a sede prædicta impetrare; & litteras desuper in totum expedire, ac iura cameræ apostolicæ propterea debite persoluere omnino teneantur. Alioquin dictis tribus mensibus elapsis, beneficia ipsa vacare censeantur eo ipso. Nulli ergo omninò hominũ liceat hanc paginam nostrarum approbationis, confirmationis, decreti, adiectionis decreti, extensionis, ampliationis, supple-

rionis,

Suspensio ... gratiis ... concedend. ... decreti irritantis.

tionis, mandati, suspensionis, statuti, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerint incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ millesimo quingentesimo uigesimoquinto septimo idus Februarum Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio omnium suprascriptarum litterarum apostolicarum, ac alia indulta super materia electionum.

Quòd ualet beneficia promotorum ad plebanias, aut ad regionem, cathedralium ecclesiarum eo ipso uacent, postquàm in electionem consenserint & dicta electio fieri possit per capitula. Electio fieri potest non gradatim, si eligendi idonei non fuerint. Et quomodo concedatur licentia electionum faciendarum. Cap. VI,

CLEMENS PAPA VII.

c. Dilecti 1. Dilecti 2. Clemēs. Ad futurā. eod. cap. ord. manus. c. Patui mus. eod.

Dilecte fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Exponi nobis nuper fecerunt Dilecti filij Nobilis vir Andreas Gritti Dux, & Dominium Venetorum; quòd licet aliàs postquàm fœ. re. Leo Papa X. prædecessor noster ex certis causis, tunc expressis, per quasdam suas in forma breuis statuerat, & ordinauerat: quòd ex tūc perpetuis futuris temporib. parochialium ecclesiarum Plebaniarū seu plebanatuum nuncupatarum Venetiarum occurrente vacatione, parochiani illarum, qui earum patroni existunt, consensum suū electioni futurorum rectorum earundem præstare non possent, nisi dum, & quando in solito loco, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatibus congregati forent; necnon omnib. patronis prædictis, sub excommunicationis latæ sententię pœna, ne alicui consensum, extra locum solitum, & nisi vocatis omnibus & adunatis, præstare præsumerent districtius inhibuerat; Irritum quoq; decreuerat & inanē quicquid secus super ijs a quoquam contigeret attentari. Pro parte Ducis, & Dominii eorundem, nobis exposito, quòd in ciuitate, seu illius collegiatis ac huiusmodi parochialibus ecclesiis diuersa bene-

ficia

ficia ecclesiastica præsbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata, ad electionem dilectorum filiorum capitulorum, & collegiorum earundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchæ Vener. spectan. & ad illa dum pro tempore vacabant, tam iuxta constitutiones Patriarchales Venetiarum, quàm et per bone.me. Laurentium Iustinianum, & Andream Bondimeriũ desuper editas, & per alios Patriarchas Venet. reformatas, & a tunc procuratoribus cleri Venet. approbatas, & confirmatas, necnon de consuetudine eatenus vt plurimum obseruatas, personæ idoneę, de gremio ipsarum ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idoneæ repe tiebantur, aliàs de quibuscunque alijs ecclesiis eiusdem ciuitatis gradatim, uidelicet diaconus ad præsbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per tũc capitula & collegia prædicta eligi consueuerant: & sæpius contingebat beneficia ipsa, licet eorum fructus tenues forent à personis minus idoneis, qui neque volebant, neque poterant eisdem ecclesiis in diuinis deseruire contra constitutiones Patriarchales huiusmodi a sede apostolica impetrari; ex quo diuinus cultus, qui earundem constitutionum medio in dictis ecclesiis obseruabatur, & per deseruientes illis sub spe retributionis ad Dei laudem, & Christi fidelium deuotionem augebatur, detrimentum seu diminutionem sustinebat; ac causæ propter quas, statutum, inhibitio, & litteræ prædécessoris huiusmodi pro ecclesijs dictæ ciuitatis emanauerant, & cõstitutiones Patriarchales huiusmodi edite fuerant & in Murano, & Maiurbio, ac Torcello, nec non Burano, & Mathemauco Torcellan. & Clugien. diœcesum opidis seu locis dictæ ciuitati circunuicinis, & temporali ditioni Ducis & Dominii prædictorum subiectis, subsistebant, & in illis etiam obseruari debebant; eo maximè, quòd in illis, nonnulli minus idonei ad ecclesias parochiales eorundem locorũ, & beneficiorum in illis consisten. ad electionem capitulorum seu collegiorum, ac confirmationem ordinarii loci pertinen. exquisita, & indirecta via eligi procurabant: Nos ipsorum Ducis, & Dominii supplicationibus inclinati; statutum, ordinationem, inhibitionem, & decretum, ac litteras Leonis prædecessoris, necnon singulas constitutiones. Patriarchales prædicta ex certa scientia per alias nostras litteras sub plumbo expeditas approbauerimus, & confirmauerimus; ac illis perpetuæ firmitatis robur adiecerimus; & illa firmiter obseruari debere decreuerimus: Necnõ ad singula de Mu-

I rano,

rano, Maiurbio, Torcello, Burano, & Mathemauco loca, & illorum ecclesias ac singula in illis consisten. benefitia prædicta, ita vt ex tunc perpetuis futuris temporibus ecclesiarum locorum & benefitiorum in illis consisten. prædictorum vacatione occurrente, parochiani earundem ecclesiarum patroni consensum nisi dum & quando in loco solito, præcedentibus vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatibus cōgregati forent iuxta tenorem litterarum earundem extra locum solitum prestare non possent; ac non sic vocatis & adunatis consensum præstare præsumentes excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurrerent, nulliq; ad benefitia in eisdem ecclesiis consistēn. nisi iuxta Patriarchales constitutiones predictas de gremio earundem ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idonei reperti forent, aliàs de quibuscunq; ecclesiis gradatim, videlicet diaconi ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia, aut alios ad quos pertineret eligi valerent; & quicquid secus attentari contingeret irritū, & inane existeret, extenderimus, & ampliauerimus; supplentes omnes & singulos iuris, & facti defectus, si qui forsan in editione ipsarum constitutionum patriarchalium interuenerant. Et nihilominus pro potiori cautela præmissa omnia, & singula etiam pro ecclesiis singulorum locorum prædictorum, quodque similiter ex tunc perpetuis futuris temporibus beneficiorum in ecclesiis ciuitatis & singulorum locorum huiusmodi vacatione occurrente, capitula & collegia earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi vacare contingeret, vt præfertur, ad electionem personarum modo præmisso qualificatarum ad dicta benefitia sic uacantia gradatim iuxta cōstitutiones prædictas procedere; ac personas sic per eos electas, Patriarchæ & loci ordinario pro tempore existenti per eum confirmandas, seu instituendas præsentare deberent: & electiones, ipsa forma iuris, & constitutionum patriarchalium nō seruata, vel de personis indignis & non idoneis, pro tempore factæ, nullius roboris, vel momenti existerent. Quodque si dictus Patriarcha electionem alicuius ad aliquod benefitium huiusmodi pro tempore electi, eo prætextu quòd in ipsa electione iuris, ac constitutionum synodalium, & patriarchalium forma obseruata, vel persona electi digna & idonea non existeret, confirmare, seu ipsum electum instituere recusaret, ab ipsa confirmationis, & institutionis

recusa-

recusatione appellari posset per illum, qui ab ipso Patriarcha, vel eius prædecessore examinatus, seu de eius licentia ad sacros ordines promotus foret, nisi post ordinum eorundem susceptionem aliquid commisisset, propter quod se indignum reddidisset: & casu quo appellari posset, vt præfertur, causa ipsa appellationis in ciuitate Venetiarum committi, & cognosci, ac vnicæ sententiæ, quæ vim trium sen sententiarum diffinitiuarum conformium haberet, stari deberet: & si contingeret malè appellatum declarari, ex tunc electores ipsi de nouo pro alia vice duntaxat ad aliam electionem procedere possent: Si verò Patriarcha, vel loci ordinarij prædicti nouam electionē præ dictam, tanquàm contra iuris, & constitutionum prædictarum formam, vel de indigno, & non idoneo, scienter celebratam, confirmare recusarent, & ab huiusmodi recusatione iterum appellari, ac per iudicem appellationis huiusmodi male appellatum fuisse declarari contingeret; ex tunc sine vlteriori appellatione eidem Patriarchæ de beneficijs huiusmodi pro ea vice duntaxat liberè prouidere liceret; ac appellationibus huiusmodi penden. ipse, aut capitula, seu collegia prædicta de beneficijs huiusmodi vacan. nullatenus disponere, aut aliàs in causis huiusmodi aliquid innouare possent statuerimus, & ordinauerimus: Necnon omnibus & singulis capitula & collegia huiusmodi facientibus, & representantibus ad electionem nisi in loco capitulari, & solito ecclesiarum ipsarum, ac vocatis omnib. quorū interesset, iuxta ipsarum constitutionum formam procedere quoquomodo præsumerent, nec ipse patriarcha personas sic pro tēpore electas ad renuntiandū, seu cedendum prioribus suis titulis seu beneficiis, etiam sub simili excommunicationis latæ sententiæ pœna per contrafacientes incurrenda, interpellare, seu cogere, aut eorum resignationes, seu cessiones, admittere, sed beneficia ipsa per aliorum assecutionem vacare permittere, & de illis iuxta constitutiones prædictas disponere deberent inhibuerimus: Irritum quoq;, & inane decreuerimus, si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contingeret attentari; prout in eisdem litteris plenius continetur. Nihilominus venerabilis frater Modernus patriarcha Venetiarum collegiis, capitulis, & patronis præfatis licentiam eligendi personas ad beneficia, in dicta ciuitate vacan. iuxta dictarum constitutionum tenorem petentibus, licentiam ipsam concedere, & personas per eos electas, & sibi præsentatas instituere, seu confirmare absq; rationabili causa sæpenumero recusat, seu plus de-

bito differt,& prorogat. Necnon plebibus seu plebanis earundem ecclesiarum,quæ inibi dignitates principales existunt, pro tempore vacantibus, personas ecclesiarum earundem quominus ad illas sic vacantes,personas sibi gratas & acceptas, prout de antiqua, & approbata,hactenusq; pacificè obseruata consuetudine introductum extitit,nominare possint,impedire nititur. nonnulli, & beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia huiusmodi obtinentes,dum illis de parochialib. ecclesiis plebibus nuncupatis in dicta ciuitate prouidetur,seu etiam ad regimen cathedralium ecclesiarum assumuntur, eisdem suis prioribus beneficiis postmodum per seipsos deseruire nolentes,& etiam si vellent, non valentes, beneficia prædicta nihilominus etiam post ipsarum parochialium, ac regiminis, & administrationis cathedralium huiusmodi possessionem, vel quasi retinendo,ex quo consuetus ministrorum ecclesiasticorum numerus in eisdem ecclesiis deficit:ecclesiæ diuinis solitis obsequiis frustantur,& litteræ,necnon constitutiones prædictæ suo votiuo effectu carent. Quare Andreas Dux & Dominium præfatis nobis humiliter supplicari fecerunt, vt in præmissis opportunè prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur constitutiones patriarchales, & litteras prædictas inuiolabiliter obseruari volentes, huiusmodi supplicationib. inclinati; quòd de cætero singula beneficia prædicta per assecutionem parochialium ecclesiarum plebium nuncupatarum ciuitatis prædictæ,necnon per assumptionem ad regimen,& administrationem cathedralium ecclesiarum,quamprimũ promoti ad parochiales ipsas,parochiales ecclesias acceptauerint, & assumpti ad regimen,& administrationem cathedralium ecclesiarũ, huiusmodi,ipsi assumptioni consenserint: eò ipso vacare censeatur; & ex tunc ipsa collegia,& capitula ad illa pro tempore vacan. de gremio ipsarum ecclesiarum,gradatim videlicet diaconos ad presbyteratum,& subdiaconos ad diaconatum, si idonei fuerint; alioquin subdiaconus,vel alius,qui inibi deseruiat,& si idoneus inibi non reperiatur, ex alia qua vis ecclesia dictæ ciuitatis personas idoneas, etiam ad presbyteratum eligere liberè & licitè valeant, eadem auctoritate apostolica tenore præsentium statuimus, & ordinamus districtius inhiben. eidem moderno, & pro tempore existenti Patriarchæ Venetiarum, ne beneficia prædicta, nisi præcedentibus eorundem collegiorum,& capitulorum electionibus,contra tenorem litterarũ prædictarum aliquib. conferre; aut eosdem parochianos, ne perso-

c. Propter defectum. c. Nemumus. Statuimus. 2. Item ordin 2. Item statu imus 4. de cele miss. c. item m. de ni: a cle. c di lecte 2. Ad futuram clemens. eo. tit.

Obseruan. litteras apostolicas.

lectiones ... gradatim idoneis: uero idonei fuerint ... a psaltrie.

nas

nas sibi gratas ad plebes seu plebanias huiusmodi, iuxta consuetudinem hactenus circa hoc seruatam, liberè nominare possint, impedire quoquomodo præsumant districtius inhibemus necnon quicquid secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari irritum, & innane decernimus. Et nihilominus tibi per præsentes committimus & mandamus; quatenus, si præfatus Patriarcha, aut in eius absentia à dicta ciuitate eius in spiritualib. vicarius generalis legittime requisitus, eisdem collegiis, capitulis, & parochianis, ac aliis ad quos pertinet licentiam eligendi personas idoneas ad parochiales ecclesias, & beneficia prædicta pro tempore vacan. concedere; ac personas sibi per eos electas, dummodo idoneæ iuxta constitutiones prædictas, & præsentes litteras qualificatæ fuerint, instituere recusauerit; seu per viginti dies, a die ipsius requisitionis sibi factæ, distulerit; nisi noster, & apostolicæ sedis nuntius, aut legatus in dicta ciuitate, aut eius pertinentiis fuerit, quo casu infrascripta per eos & non per te fieri uolumus, eisdem collegijs, capitulis, & patronis licentiam ipsam concedere; & personas per eos, vt præfertur, electas alias iuxta prædictarum, & præsentium litterarum, ac constitutionum earundem tenorem instituere, necnon appellationes a recusationibus retardationibus institutionum denegationibus, reiectionibus, aut irritationibus ab ipso Patriarcha aut eius vicario prædicto pro tempore interiectas cognoscere, decidere, & fine debito terminare; ac quod decreueris firmiter obseruari mandare, ac omnia & singula in præmissis, & circa ea necessaria alias iuxta priorum litterarum prædictarum tenorem exequi auctoritate nostra procures. Nos enim tibi in euentum prædictum quoslibet contradictores, molestatores, & rebelles per cẽsuras ecclesiasticas, ac pęnas etiam pecuniarias arbitrio tuo moderandas, & applicandas, ac alia opportuna iuris remedia compescendi, eisq; sub eisdem censuris & pœnis inhibendi, necnon legitimis super his habendis seruatis processibus censuras ipsas quoties opus fuerit aggrauandi, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis, plenam & liberam facultatem concedimus per præsentes. Non obstantibus quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus, & synodalibus conciliis editis generalibus, uel specialibus constitutionibus, & ordinationibus, necnon omnibus illis, quæ in dictis nostris litteris uoluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscunq;. Aut si aliquibus communiter, vel diuisum a dicta sit sede indultũ,

quòd

quòd interdici suspendi, vel excommunicati non possint per litteras apostolicas non facientes plenam, & expressam ac de verbo ad verbũ de indulto huiusmodi mentionem.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anullo piscatoris. Die X X X. Maij. M.D. X X X I I. Pont. Nostri Anno I X.

Euangelista.

A Tergo.

Dilecto filio Hieronymo Barbadico Primicerio Ecclesiæ sancti Marci Venetiarum.

Extinctio omnium controuersiarum inter Reuerendissimũ D. Patriarchã, et clerum Venetiarum occasione Titulorum. Cap. V I I.

CLEMENS PAPA VII.

Venerabili Fratri Hieronymo Patriarchæ Venetiarum.

VEnerabilis Frater Salutem & Apostolicam benedictionem. Postquàm per alias nostras in forma: breuis litteras mandaueramus; vt contra omnes & singulos tuæ iurisdictioni subiectos, qui contra ecclesiasticam libertatem aliquid per se, vel alium, seu alios tractassent, procurassent, aut commisissent, etiam summariè procederes; & illos debitis pœnis corrigeres, & emendares; contradictores quoslibet cuiuscunque conditionis, & gradus forent, per censuras ecclesiasticas compescendo: eidem fraternitati tuæ etiam uiuæ vocis oraculo, ut illos qui talia fecissent, seu fieri procurassent absoluere posses, concessimus; Cumque ad supplicationem dilectorum filiorum Nobilis viri Ducis, & Dominii Venetorum litteræ ad perpetuam rei memoriam a nobis emanauerint; per quas omnes differentiæ, quæ super electionibus, & præsentationibus ad beneficia ecclesiastica ecclesiarum istius ciuitatis, pro tempore vacantia, & institutionibus, seu confirmationibus electionum huiusmodi per fraternitatem tuam faciendis inter eam & clerum tuum Venetiarum exortæ

ortæ erant;& propter quas præmissa successerant, sint penitus sublata;ac duo plebani d.ciuitatis præmissorum occasione Bononiæ corã locumtenente auditoris Cameræ instante Procuratore nostro fiscali,arrestati, inquisiti, tanquàm innocentes ab eodem locumtenente absoluti fuerint. Ex his igitur,& aliis rationabilibus causis, quas fraternitas tua sua solita prudentia considerare potest, hoc calamitoso tempore expedire iudicamus;vt pro sua, & istius ciuitatis quiete potius viam misericordiæ,quam seueritatis eligere velit. Ea propter fraternitati tuæ in virtute sanctæ obedientiæ iniungendũ duximus, vt ab executione priorum litterarum breuis huiusmodi abstineat.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo piscatoris. Die Octauo Ianuarij M. D. XXXI. Pontificatus Nostri Anno octauo.

Euangelista

DE CELEBRATIONE MISSARVM.

CAP. VIII.

CLEMENS PAPA VII.

DIlecti filii salutem & apostolicã ben. Nuper nobis exponi fecistis;quòd licet quàmplurimi nobiles & graduati Veneti,inter alia indulta Apostolica eis concessa, missas in eorum domibus cum altari portatili,& debitis honore, & reuerentia per quencunque sacerdotem per ipsos eligendum celebrari faciendi licentiam & facultatem ab Apostolica sede obtinuerint; nihilominus venerabilis frater Patriarcha Venetiarum omnibus & singulis presbyteris secularibus dictæ ciuitatis Venetiarum sub excommunicationis, & forsan aliis pœnis, ne missas huiusmodi, etiam quòd ab habentibus facultatem,& licentiam Apostolicam huiusmodi eligantur, celebrare audeant,expresse mandauit; ex quo succedit, quòd facultatem huiusmodi habentes,non valentes sacerdotes seculares habere,alios religiosos & regulares, qui missas prædictas iuxta tenorem facultatum huiusmodi celebrent recipere coguntur,in dedecus, damnũ, & deuotionis sacerdotum secularium diminutionem. Quare nobis

nobis humiliter supplicari fecistis ut uobis in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & uestrum cuilibet, vt quotienscunque ab habentibus facultatem huiusmodi in casu infirmitatis, & necessitatis requisiti, & uocati eritis, & in ecclesiis uel aliis beneficiis ecclesiasticis per vos in dicta ciuitate Venetiarum pro tempore obtentis missas celebrare non tenebimini, missas in domibus priuatorum facultatem huiusmodi habentium, libere, & licitè celebrare ualeatis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, licentiã, & facultatem concedimus & elargimur, Quocirca Venerabilib. fratribus, patriarchæ Aquileiensi, & episcopo Paphensi Venetiis cõmorantibus per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipsi, uel alter eorum per se, vel alium, siue alios uobis, & uestrum cuilibet in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant uos, & uestrum quemlibet auctoritate nostra, licentia & facultate prædictis frui & gaudere: non permittentes uos desuper quomodolibet molestari; præfatum patriarcham non parentem, per censuras ecclesiasticas, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis, compescendo, Non obstantibus quibusuis præceptis mandatis, & monitoriis, per Patriarcham huiusmodi, & eius officiales factis, & faciendis, cęterisque contrariis quibuscunque.

Datum Bononiæ sub annullo piscatoris. Die XI. Decembris, M. D. XXIX. Pontificatus nostri Anno VII.

Euangelista.

A Tergo

Dilectis filiis Plebanis & Presbyteris Venetiarum.

PAVLVS PAPA III.

II. *In Ciuitate Venetij nullus obtinere potest nisi unum tantùm beneficium.* Cap. IX.

c. statuimus. c. ordinamus c. clemẽs Dilecti Dilecti 2. ad futurum.

Dilecti filii salutem & apostolicam benedictionem: Exponi nobis nuper fecistis, quòd dudum fe. re. Clementi Papæ VII. præ-

prædecessori nostro pro parte tunc Ducis, & Dominij Venetiarum inter alia exposito, quòd licet postquàm pie me: Leo Papa X. etiam prædecessor noster, tunc suus ex certis, tunc expressis causis, per quasdam in forma breuis statuerat, & ordinauerat: quòd ex tunc perpetuis futuris temporibus parochialium ecclesiarum, plebaniarum seu plebanatuum nuncupatarum Venetiarum occurrentè vacatione, illarum parochiani, qui earum patroni etiam tunc existebant, consensum suum electioni futurorum rectorum earundem præstare non possent, nisi dum & quando in solito loco, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatib. congregati forent; necnon omnibus patronis prædictis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ne alicui cõsensum extra locum solitum, & nisi uocatis omnibus, & adunatis, præstare præsumerent, districtius inhibuerat; decreto irritanti desuper adiecto eidem Clementi prædecessori pro parte Ducis & Dominii prædictorum exposito; quòd in Ciuitate Venetiarum, seu illius Collegiatis, & huiusmodi parochialib. ecclesiis diuersa beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata ad electionem dilectorum filiorum Capitulorum, & Collegiorũ earundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchæ Venetiarum spectantia, existebant; & ad illa dum pro tẽpore vacabant, tam iuxta constitutiones patriarchales Venetiarum, quàm etiam per bo. me. Laurentium Iustinianum, & Andream Bondimerium desuper editas; & per alios patriarchas Venetiarum reformatas, & à tunc procuratoribus cleri Venetiarum approbatas, & confirmatas, necnon de consuetudines eactenus vt pluri nùm obseruatas, personæ idoneæ de gremio ipsarum ecclesiarum, si vita moribus, & ętate idoneæ reperiebantur, aliàs de quibuscunq; aliis ecclesiis eiusdem ciuitatis gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per tunc capitula, & collegia prædicta eligi consueuerant: quodque causæ, propter quas statutum inhibitio, & litteræ Leonis prædecessoris huiusmodi pro ecclesiis dictæ ciuitatis emanauerant, & constitutiones patriarchales huiusmodi editæ fuerant etiam in Murano, & Maiurbio, ac Torcello, necnon Burano, & Mathemauco, Torcellanæ & elugiensis diœcesis opidis, seu locis dictæ ciuitati circumuicinis, & temporali ditioni Ducis, & Dominij prædictorum subiectis, subsistebant, & in illis etiam obseruari debebant: idem

Clemens prædecessor ipsorum Ducis, & Domini supplicationibus inclinatus inter alia statutum, ordinationem, inhibitionem, & decretum, ac litteras Leonis prædecessoris, necnon singulas constitutiones patriarchales huiusmodi ex certa scientia, per quasdam sub plūbo expeditas, approbasset, & confirmasset, ac illis perpetuæ firmitatis robur adiecisset, & illa firmiter obseruari debere decreuisset; necnon ad singula de Murano, Maiurbio, Torcello, Burano, & Marhemauco loca, & illorum ecclesias, ac singula in illis consistentia beneficia præfata; ita vt ex tunc perpetuis futuris temporibus ecclesiarū dictorum locorum, & beneficiorum in illis consistentium prædictorum vacatione occurrente, parochiani earundem ecclesiarum patroni consensum extra locum solitum, & nisi dum, & quando in loco solito, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatib. congregati forent, iuxta tenorem litterarū Leonis prædecessoris huiusmodi, præstare non possent; ac non sic vocati & adunati consensum præstare præsumētes excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurrerent; nulliq; ad beneficia, in eisdem ecclesiis consistentia, nisi iuxta patriarchales cōstitutiones prædictas idonei, de gremio earundem ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idonei reperti forent, alias de quibuscunque ecclesiis gradatim, videlicet diaconi ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia aut alios, ad quos pertineret eligi valerent; & quicquid secus attemptari contingeret irritum, & inane existeret, extendisset, & ampliasset; suppleuissetq; omnes & singulos iuris & facti defectus, si qui forsam in editione ipsarum constitutionum patriarchalium, interuenerant. & insuper præmissa omnia & singula etiam pro ecclesiis singulorum locorum prædictorum, quodque similiter extunc perpetuis futuris temporib. beneficiorum in ecclesiis ciuitatis & singulorum locorum huiusmodi vacatione occurrente, capitula & collegia earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi vacare contingeret, vt præfertur, ad electionem personarū, modo præmisso, qualificatarum ad dicta beneficia sic vacantia gradatim iuxta constitutiones prædictas procedere, & personas sic per eos electas patriarchæ, & loci ordinario, pro tempore existenti, per eum confirmandas seu instituendas præsentare deberent: & electiones ipsæ forma iuris, & constitutionum patriarchalium non seruata, vel de personis indignis & non idoneis pro tempore factæ nullius

robo-

roboris,vel momenti exiſterent,ſtatuiſſet,& ordinaſſet:necnon omnibus & ſingulis,capitula,& collegia huiuſmodi facientibus, & repræſentantib. ne ad electionem alicuius, niſi in loco capitulari, ac ſolito eccleſiarum ipſarum, ac vocatis omnibus quorum intereſſet iuxta ipſarum conſtitutionnm formam procedere quoquomodo præſumeret,inhibuiſſet; decreto irritanti etiam deſuper adiecto.
Nihilominus nonnulli beneficia eccleſiaſtica presbyteralia, diaconalia,& ſubdiaconalia huiuſmodi obtinentes, dum illis de parochialibus eccleſiis,plebibus nuncupatis, in dicta ciuitate prouidebatur, ſeu etiam ad regimen cathedralium eccleſiarum aſſumebantur, eiſdem ſuis prioribus beneficiis poſtmodum per ſeipſos deſeruire nolentes,& etiam ſi voluiſſent non valentes,beneficia prædicta, etiam poſt ipſarum parochialium,ac regimen,& adminiſtrationem cathedralium huiuſmodi poſſeſſione,vel quaſi retinebant; ex quo cõſuetus miniſtrorum eccleſiaſticorum numerum in eiſdem eccleſiis deficiebat; eccleſiæ ſolitis obſequiis diuinis fruſtabantur, & litteræ, necnon conſtitutiones prædictę ſuo votiuo effectu carebant: præfatus Clemens prædeceſſor eorundem Ducis & Dominij ſupplicationibus inclinatus inter cætera, quòd decætero ſingula beneficia prædicta per aſſecutionem perochialium eccleſiarum plebium nuncupatarum ciuitatis prædictæ; necnon per aſſumptionem ad regimen & adminiſtrationem cathedralium eccleſiarum,quamprimum promoti,parochiales eccleſias acceptaſſent,& aſſumpti ad regimen, & adminiſtrationem cathedralium eccleſiarum huiuſmodi ipſi aſſumptioni conſenſiſſent,eo ipſo vacare cenſerentur: & extunc ipſa collegia & capitula ad illa pro tempore vacantia de gremio ipſarum eccleſiarum gradatim,videlicet diaconus ad presbyteratus, & ſubdiaconus ad diaconatus,ſi idonei forent,alioquin ſubdiaconum, vel alium, qui inibi deſeruiret: & ſi idoneus inibi non reperiretur ex alia quauis eccleſia dictæ ciuitatis perſonas idoneas, etiam ad presbyteratus eligere valerent; per alias ſuas etiam in forma breuis ſtatuit, & ordinauit; ac diſtrictius inhibuit decreto irritanti ſimiliter deſuper adiecto, prout in ſingulis litteris prædictis dicitur plenius contineri. Cùm autem, ſicut eadem expoſitio,ſubiungebat, in ciuitate,& opidis,ſeu locis prædictis ſæpius contingat, quòd clerici, ſubdiaconi, aut diaconi,uel presbyteri in aliqua eccleſiarum ciuitatis,& opidorum,ſeu locorum huiuſmodi beneficiati ad alia beneficia ſubdiaconalia, vel diaconalia, aut presbyteralia huiuſmodi in

corum prædictorum ideo instituta esse, ut in singulis eisdem ecclesiis in altaris ministerio per tres clericos videlicet presbyterum, diaconum,& subdiaconum ministretur; quodque substitutus pro alio deseruiens mercenarius, & non pastor existat, ac cupientes singulis beneficiis huiusmodi per singulos beneficiatos deseruiri, & exinde cultum diuinum augeri, huiusmodi supplicationib. inclinati: quòd decœterò nullus in eisdem ecclesiis vltra vnum ex dictis beneficiis obtinere possit; & si contingat aliquem in vna ecclesiarum huiusmodi aliquo ex beneficiis prædictis beneficiatum, ad aliquod aliud simile, uel dissimile beneficiorum præfatorum, in quauis alia ecclesiarum huiusmodi eligi,& electionem huiusmodi confirmari, seu ipsum sic beneficiatum in secundo beneficio huiusmodi institui: quod quæuis alia per ipsum sic institutum in quibusuis aliis ecclesiis ciuitatis & opidorum seu locorum prædictorum obtenta beneficia huiusmodi per assecutionem possessionis beneficii, in quo postremò institutus fuerit, perinde ac si aliàs de iure communi incopatibilia existerent, vacent & vacare censeantur: ac capitula, seu collegia ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi per assecutionem ipsam, pro tempore vacantia, erunt, ad electionem aliarum personarũ idonearum de ipsarum ecclesiarum in quib. electio erit facienda; si haberi poterunt, aliàs de aliarum ecclesiarum gremio, ad eadem beneficia sic vacantia; aliàs seruata forma constitutionum synodalium, & patriarchalium,& singularum litterarum prædictarum, procedere liberè,& licitè valeant: auctoritate apostolica tenore præsentium perpetuò statuimus,& ordinamus, non obstantib. quibusuis apostolicis, ac in prouincialibus,& synodalib. conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus,& ordinationibus; necnon omnib. illis, quæ singuli prædecessores præfati in singulis eorum litteris voluerunt non obstare: cæterisque contrariis quibuscunque.

C Propter defectum. c. Nos manus. Statuimus. Item ordinam. 2. Itẽ statuimus 4. de cele. miss. c. item ne. de uita cle. c. dilecte 2. Clemens. Ad futuram. eo. tit.

Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo piscatoris. Die xix. Nouembris. M D. X L I I. Pontificatus nostri anno nono.

Blos. El. Ful.

A Tergo.

Dilectis filiis Nobilibus viris Petro Lando Duci, & Dominio Venetiarum.

DE ELECTIONE ACOLITORVM. CAP. X.

GEorgius Andreasius Dei, & apostolicæ sedis gratia Episcopus Clutinus, & in toto Dominio Venetorum cum potestate Legati de latere Sanctissimi Domini nostri Papæ, & sedis Apostolicæ Nuntius; ad perpetuam rei memoriam. Inter graues solicitudines, & curas, quibus pro legationis nostræ officii debito assiduè præmimur, vna est; vt circa ecclesiarum collegiatarum, præsertim ciuitatis Venetiarum, & loci Muriani vnionem, & tranquillitatem continuò inuigilemus; vt per coniunctionem membrorum capiti diuisionem aliquam non patiantur: sed semotis obstaculis, per quæ vnio inter gregem Christi eneruatur, unanimiter in uinea domini laborent; & spe assensus per gradus titulorum allecti, diuino cultui in dies magis inuigilent; & ex hoc ecclesiæ ipsæ maius in diuinis suscipiant incrementum. Cupientes igitur, quantùm cum deo possumus, in præmissis pro tantæ rei necessitate, & periculi magnitudine, vt tenemur, salubriter in posterum prouidere; hac nostra perpetuò valitura constitutione de totius cleri ciuitatis Venetiarum, & loci Muriani in sancta synodo in præsentia nostra in ecclesia sancti Ioannis à templo eiusdem ciuitatis celebrata, assensu legationis nostræ vigore, & authoritate nobis ab apostolica sede concessa, sancimus statuimus, & ordinamus. Quòd de cætero quotiescunque in aliqua dictarum huius ciuitatis, & loci Muriani præfati collegiatarum ecclesiarum alicuius accolitatus electio fienda immineat, per ipsarũ capitula, qui actu tunc ipsis ecclesiis deseruiunt, deque illarum gremio existunt, si vita, moribus, ætate, atque doctrina idonei reperti fuerint, semper fieri debeat: alioquin quencunq; alium cuicunque aliæ ecclesię dictæ ciuitatis actu deseruientem, ut præmittitur, idoneum ipsis capitulis eligere liceat. Et hoc idem tam in huius ciuitatis, & loci Muriani prædicti collegiatis ecclesiis in quibus adsunt; quàm in quibus in præteritum fuerant, vel nunquàm fuerunt, ac ad præsens nulli adsunt accoliti seruetur: quatenus ipsis ecclesiis dictos accolitatus erectos conseruare, seu in posterum erectioni accolituum huiusmodi, dum modo in ea totius capituli consensus, nemine discrepante, quæ ad hoc aliter cogi non intendimus,

in erigendo ... e consensu ... tius Capitu ... emine discrepante —

rendimus, accedat, expressus consentire placuerit; dictamque electionẽ sic, vt præmittitur, factam, sicut in aliis electionib. moris est, Reuerendiss. Dom. patriarchæ Venetiarũm confirmandam præsẽtare debeant. Declarantes tamẽ, & eadẽ authoritate statuentes, ꝙ capitula dictarũ ecclesiarũ in electionib. ad subdiaconalem titulũ pro tẽpore fiendis, ad dictorum acolitorũ electionem tantummodò nulla tenus arctentur: sed liberũ & licitũ sit eisdem capitulis tam de ipsis acolitis, quàm de quibuscunque aliis de earundem ecclesiarũm gremio, ac in illis personaliter actu deseruientium, electionem ad dictum subdiaconalem titulum facere: nec propterea, quòd de ipsis accolitis non sit electio facta, infringi, vel aliquo modo impugnari possit. Decernentes exnunc irritum, & inane si secus super his a quo quam nobis inferiore scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Reuerendiss. in Christo Domino Dei gratia Episcopo Paphen. & ecclesiæ Sancti Marci Venetiarum Primicerio per hæc scripta mandamus; quatenus ipsi, aut alter eorum per se, uel alium, seu alios præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac pro parte capitulorum, & aliorum prænominatorum, aut alicuius ipsorum desuper fuerint requisiti, solenniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra prædicta præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ac singulos quod ipsæ præsentes concernunt, illis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes eos desuper per quoscunque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet & rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas appellatione postposita compescendo; ac legitimis, super his habendis, seruatis processibus, censuras, & pęnas ipsas quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauando: inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, ac apostolicis & patriarchalibus, necnon synodalibus etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, constitutionibus, & ordinationibus, cæterisque contrariis quibuscunque.

Datum Venetiis in præfata ecclesia sancti Ioannis a templo, an-

anno Incarnationis Dominicę Millesimo Quingentesimo, Quadragesimo primo, Quarto kal. Augusti Pontificatus Sanctissimi Domini nostri Pauli Diuina Prouidentia Papæ Tertij anno Septimo,

Io. Lambertus Ge. Episcopus Clusinus Legatus.

Indultum perpetuum Sereniss̄imi Domini nostri Pij Papæ IIII. quoad confirmationes præsentationum pro tempore faciendarum eligendorum ad plebanias, & Titulos in collegiatis, & parochialibus ecclesiis Venetiarum, & reiectiones respectiue faciendas per Reuerendissimos Dominos Patriarchas pro tempore existen. concessum Serenissimo & Illustrißimo Domino Domino Duci, & Dominio Venetiarum. Cap. XI.

PIVS PAPA IIII.

c. statuimus. c. ordinamus clemēt. Dilecte 2. Dilecti 2. Dilecte 1.

AD futuram rei memoriam. Dudum emanarunt a fe. re. Paulo Papa Quarto, immediate prædecessore nostro in forma breuis litteræ tenoris subsequenti.

A Tergo, videlicet.

Venerabili fratri Vincentio Patriarchæ Venetiarum. Intus verò. Paulus Papa Quartus. Venerabilis frater salutem, & apostolicam benedictionem. Cùm sicut accepimus, licèt nos aliàs tibi, ne ex tunc de cætero aliquem in rectorem, seu plebanum, aut beneficiatum alicuius ex parochiallbus ecclesiis plebaniis, seu plebanatibus nuncupatis Venetiarum, quę pro maiori parte etiam collegiatæ existunt, & in quibus diuersa perpetua beneficia ecclesiastica clericatus, subdiaconatus, diaconatus, & presbyteratus nuncupata existūt; & ad quas, ac beneficia in eis consistentia, dum pro tempore uacant, electio, seu nominatio personarum idonearum ad ecclesias, videlicet dilectis filiis parochianis ipsarum ecclesiarum, ad beneficia uerò huiusmodi pro tempore existenti plebano earundem ecclesiarum, & qui cum eo capitulum prædictarum ecclesiarum, cōstituunt, presbyteris, diaconis, subdiaconis, & clericis, dicta beneficia pro tempore obtinentibus, ex antiqua, & per sedem apostolicam approbata, hactenusque pacificè obseruata consuetudine (vt asseritur) competit; nisi prius tibi de eius in ætate moribus, & doctrina,

doctrina,idoneitate,& sufficientia, per diligens à te desuper habendum examen,aut aliàs canonicè constitisset instituere præsumeres, per alias nostras in forma breuis litteras inhibuerimus: tibi etiam in virtute sanctæ obedientiæ iniungentes; vt si aliquem minus idoneum,& sufficientem in rectorem,vel plebanum, seu beneficiatū instituendum præsentari contingeret,tu,eo reiecto,parochianis, seu capitulo præfatis alium idoneū, & sufficientē iuxta constitutiones patriarchales Venetiarum, & super illis emanatas litteras apostolicas eligendi,seu nominandi licentiam concederes; prout in eisdem litteris nostris plenius continetur : tuque honorem Dei, & salutem animarum desiderans,pro salubri ecclesię Venetiarū,cui præes, directionem, inhibitionem, & iniunctionem nostram huiusmodi plenè obserues; minus idoneos reijciendo; & parochianis,seu capitulis prædictis alium idoneum, & sufficientem eligendi, seu nominandi licentiam concedendo: nihilominus dilecti filii capitula ecclesiarum huiusmodi sæpe minus idoneos in beneficiatos ipsarū ecclesiarum instituendos tibi præsentare præsumant: & si eos, vt minus idoneos reiicis; & eisdem capitulis alium idoneum, & sufficientem eligendi,seu nominandi licentiam concedis; eum eligere, seu nominare negligant: & ipsi minus idonei sic præsentati te super institutione de eis facienda diuersimodè, etiam iudicialiter molestent: & nouissimè, cum tu dilectum filium Victorem quondam Petri presbyterum Venetiarum, à dilectis filiis capitulo ecclesiæ sācti Ioānis chrysostomi Venetiarum ad perpetuum simplex ecclesiasticum subdiaconatum nuncupatum præsentatum, seu nominatum tanquam insufficientem in eius examine compertum,reiecisses; idē Victor asserens se exinde indebitè grauari ad nos, & sedem prædictam appellauerit, & causam appellationis huiusmodi certis iudicib. in illis partib. per litteras audientiæ conditas committi obtinuerit; ac prætextu commissionis huiusmodi procuratorem suum phiscalem coram abbate monasterii sancti Cypriani de Muriano Torcellanæ diœcesis Venetiis commorante in iudicium traxerit. Nos attendentes iniquum existere,quòd tu,aut officiales tui ex bono obedientiæ,pro quo laudandi estis,malum, & incommodum reporteris; volentes in præmissis opportunè prouidere,statum, & merita causæ huiusmodi pro expressis habentes, causam ad nos aduocamus; & litem huiusmodi penitus extinguimus; ac dicto Victori in premissis perpetuum silentium imponimus: districtius inhiben-

tes Victori, & abbati prædictis, ac quibuſuis aliis iudicib. pro parte ipſius Victoris hactenus impetratis, & impoſterum impetrandis, nè in cauſa huiuſmodi quouiſmodo procedere præſumant; ac decernētes ex nunc irritum, & inane ſi ſecus ſuper his a quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari: & nihilominus tibi, tàm capitulo eccleſiæ ſancti Ioannis chryſoſtomi, quā aliis, qui de cætero aliquos minus idoneos ad quæuis beneficia dictæ ciuitatis præſentauerint, competentem terminum, infra quem alios idoneos, & ſufficientes ad prędictum, vt præfertur vacans, & alia pro tempore vacantia beneficia eligant, ſeu nominent præfigendi: & eo elapſo, niſi alios idoneos, & ſufficientes ad ipſa beneficia elegerint, ſeu nominauerint; eadem beneficia pro ea vice tantùm perſonis idoneis auctoritate noſtra conferendi; ita tamen, quod propter hoc conſtitutionibus, & ſuper illis confectis litteris prędictis, nullum in poſterum præiudicium generetur: plenam, & liberam, apoſtolica auctoritate, tenore præſentium concedimus poteſtatem, & facultatem. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationib. apoſtolicis, atque omnibus illis, quæ in ſingulis litteris noſtris prædictis voluimus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo piſcatoris, die xx. Decembris. M. D. LVII. Anno primo.

Ioann. Barengus.

Cum autem, ſicut dilectus filius Marcusantonius Mulius eques auratæ militiæ, nobilium virorum ducis, & dominii Venetorum apud nos orator pro parte eorundem ducis, & dominij nobis nuper expoſuit; defuncto proximè Vincentio patriarcha prædicto nōnulli clerici, vt præfertur, ad beneficia, in dictis eiuſdem Pauli prædeceſſoris litteris comprehenſa, electi, & nominati, & per ipsū Vincentium patriarcham tanquàm inſufficientes reiecti, ad nos, & ſedē apoſtolicam, vel ad venerabilem fratrem epiſcopum Vercellen. noſtrum in ciuitate Venet. nuntium appellauerint; & certas appellationes deſuper interpoſuerint; cauſaſque appellationum huiuſmodi proſequi, forſam iā cæperint, vel deinceps proſequi intendant: quare iidem dux, & dominium nobis humiliter ſupplicari fecerunt, vt ſuper his opportunè prouidere de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos igitur conueniens ut equum eſſe cenſentes, vt ea, quæ in vim dictarum litterarum Pauli prædeceſſoris ab eodem Vincentio patriarcha, dum viueret, geſta fuerunt, inuiolabiliter obſeruentur;

tur;& absque aliquo appellationum, & litium inuolucro firma, & illibata permaneant: huiusmodi supplicationibus inclinati statum, & merita appellationum,& causarum huiusmodi, præsentib. pro sufficienter expressis habentes,omnes,& singulas appellationes, & causas prædictas in eisdem statu, & terminis, in quibus ad præsens reperiuntur,ad nos aduocamus;& lites penitus extinguimus; & dictis personis,vt præfertur,reiectis in præmissis perpetuum silētium imponimus: districtius in virtute sanctæ obedientię inhibētes ipsi moderno, & pro tempore existenti nostro, & apostolicæ sedis in dicta ciuitate Venetiarum nuntio,& quibusuis aliis iudicibus, tam pro parte ipsorum,vt præmittitur reiectorum, quàm aliorū quorūcunque per modernum,&etiam pro tempore existentem patriarchā Venetiarum similiter in futurum ob illorum insufficientiam reiiciēdorum,hactenus quomodolibet impetratis,& in posterum impetrādis,ne appellationes huiusmodi admittant; neque eis deferant: sed eas penitus reiiciant; nec in causis præfatis quouismodo procedere præsumant: decernentes pariter exnunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter cōtigerit attentari. Et nihilominus eidem moderno patriarchæ, &eius in dicto patriarchatu successoribus, tam capitulis præfatis, quàm quibusuis aliis in eisdem litteris Pauli prædecessoris expressis, qui de cætero aliquos minus idoneos ad quæuis beneficia dictæ ciuitatis præsentauerint,competentem terminum, infra quem alios idoneos, & sufficientes ad eadem beneficia pro tempore uacantia eligant,seu nominent præfigendi; & eo elapso, nisi alios idoneos, & sufficientes ad ipsa beneficia elegerint,seu nominauerint, dicta beneficia pro ea uice tantùm personis idoneis auctoritate nostra conferendi: ita tamen quòd propter hoc constitutionibus, & super illis confectis litteris præfatis nullum in posterum præiudicium generetur,plenam, & liberam apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus potestatem,& facultatem. Non obstantibus omnibus illis,quæ dictus Paulus prædecessor in suis litteris voluit non obstare;cęterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die xix. Iulij M. D. L X. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ.Glorierius

nobis humiliter supplicari fecistis ut uobis in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur: Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & uestrum cuilibet, vt quotienscunque ab habentibus facultatem huiusmodi in casu infirmitatis, & necessitatis requisiti, & uocati eritis, & in ecclesiis uel aliis beneficiis ecclesiasticis per vos in dicta ciuitate Venetiarum pro tempore obtentis missas celebrare non tenebimini, missas in domibus priuatorum facultatem huiusmodi habentium, libere, & licitè celebrare ualeatis, Apostolica auctoritate, tenore præsentium, licentiã, & facultatem concedimus & elargimur, Quocirca Venerabilib. fratribus, patriarchæ Aquileiensi, & episcopo Paphensi Venetiis cõmorantibus per præsentes committimus & mandamus, quatenus ipsi, uel alter eorum per se, vel alium, siue alios uobis, & uestrum cuilibet in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant uos, & uestrum quemlibet auctoritate nostra, licentia & facultate prædictis frui & gaudere: non permittentes uos desuper quomodolibet molestari; præfatum patriarcham non parentem, per censuras ecclesiasticas, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis, compescendo, Non obstantibus quibusuis præceptis mandatis, & monitoriis, per Patriarcham huiusmodi, & eius officiales factis, & faciendis, cęterisque contrariis quibuscunque.

Datum Bononiæ sub annullo piscatoris. Die XI. Decembris, M. D. XXIX. Pontificatus nostri Anno VII.

Euangelista.

A Tergo

Dilectis filiis Plebanis & Presbyteris Venetiarum.

PAVLVS PAPA III.

II. *c.statuimus. c.ordinamus c.clemẽs Di lectei Dilect. 2. ad futurum.*

In Ciuitate Veneti nullus obtinere potest nisi unum tantùm beneficium. *Cap. IX.*

DIlecti filii salutem & apostolicam benedictionem: Exponi nobis nuper fecistis, quòd dudum fe. re. Clementi Papæ VII. præ-

prædecessori nostro pro parte tunc Ducis, & Dominij Venetiarum inter alia exposito, quòd licet postquàm pie me: Leo Papa X. etiam prædecessor noster, tunc suus ex certis, tunc expressis causis, per quasdam in forma breuis statuerat, & ordinauerat: quòd ex tunc perpetuis futuris temporibus parochialium ecclesiarum, plebaniarum seu plebanatuum nuncupatarum Venetiarum occurrente vacatione, illarum parochiani, qui earum patroni etiam tunc existebant, consensum suum electioni futurorum rectorum earundem præstare non possent, nisi dum & quando in solito loco, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatib. congregati forent; necnon omnibus patronis prædictis sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ne alicui cõsensum extra locum solitum, & nisi uocatis omnibus, & adunatis, præstare præsumerent, districtius inhibuerat; decreto irritanti desuper adiecto eidem Clementi prædecessori pro parte Ducis & Dominii prædictorum exposito; quòd in Ciuitate Venetiarum, seu illius Collegiatis, & huiusmodi parochialib. ecclesiis diuersa beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia nuncupata ad electionem dilectorum filiorum Capitulorum, & Collegiorũ earundem ecclesiarum, & confirmationem pro tempore existentis Patriarchæ Venetiarum spectantia, existebant; & ad illa dum pro tẽpore vacabant, tam iuxta constitutiones patriarchales Venetiarum, quàm etiam per bo. me. Laurentium Iustinianum, & Andream Bondimerium desuper editas; & per alios patriarchas Venetiarum reformatas, & à tunc procuratoribus cleri Venetiarum approbatas, & confirmatas, necnon de consuetudines eactenus vt plurimùm obseruatas, personæ idoneæ de gremio ipsarum ecclesiarum, si vita moribus, & ętate idoneæ reperiebantur, aliàs de quibuscunq; aliis ecclesiis eiusdem ciuitatis gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus nuncupata beneficia huiusmodi per tunc capitula, & collegia prædicta eligi consueuerant: quodque causæ, propter quas statutum inhibitio, & litteræ Leonis prædecessoris huiusmodi pro ecclesiis dictæ ciuitatis emanauerant, & constitutiones patriarchales huiusmodi editæ fuerant etiam in Murano, & Maiurbio, ac Torcello, necnon Burano, & Mathemauco Torcellanæ & elugiensis diœcesis opidis, seu locis dictæ ciuitati circunuicinis, & temporali ditioni Ducis, & Dominij prædictorum subiectis, subsistebant, & in illis etiam obseruari debebant: idem

Clemens prædecessor ipsorum Ducis, & Dominij supplicationibus inclinatus inter alia statutum, ordinationem, inhibitionem, & decretum, ac litteras Leonis prædecessoris, necnon singulas constitutiones patriarchales huiusmodi ex certa scientia, per quasdam sub plūbo expeditas, approbasset, & confirmasset, ac illis perpetuæ firmitatis robur adiecisset, & illa firmiter obseruari debere decreuisset; necnon ad singula de Murano, Maiurbio, Torcello, Burano, & Mathemauco loca, & illorum ecclesias, ac singula in illis consistentia beneficia præfata; ita ut ex tunc perpetuis futuris temporibus ecclesiarū dictorum locorum, & beneficiorum in illis consistentium prædictorum vacatione occurrente, parochiani earundem ecclesiarum patroni consensum extra locum solitum, & nisi dum, & quando in loco solito, præcedente vocatione illorum, qui præsentationi huiusmodi interesse deberent, ac debitis tractatib. congregati forent, iuxta tenorem litterarū Leonis prædecessoris huiusmodi, præstare non possent: ac non sic vocati & adunati consensum præstare præsumētes excommunicationis latæ sententiæ pœnam incurrerent; nulliq; ad beneficia, in eisdem ecclesiis consistentia, nisi iuxta patriarchales cōstitutiones prædictas idonei, de gremio earundem ecclesiarum, si vita, moribus, & ætate idonei reperti forent, alias de quibuscunque ecclesiis gradatim, videlicet diaconi ad presbyteratus, & subdiaconi ad diaconatus nūncupata beneficia huiusmodi per illorum capitula, seu collegia, aut alios, ad quos pertineret eligi valerent; & quicquid secus attemptari contingeret: irritum, & inane existeret, extendisset, & ampliasset; suppleuissetq; omnes & singulos iuris & facti defectus, si qui forsam in editione ipsarum constitutionum patriarchalium, interuenerant, & insuper præmissa omnia & singula etiam pro ecclesiis singulorum locorum prædictorum; quodque similiter extunc perpetuis futuris temporib. beneficiorum in ecclesiis ciuitatis & singulorum locorum huiusmodi vacatione occurrente, capitula & collegia earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi vacare contingeret, vt præfertur, ad electionem personarū, modo præmisso, qualificatarum ad dicta beneficia sic vacantia gradatim iuxta constitutiones prædictas procedere, & personas sic per eos electas patriarchæ, & loci ordinario, pro tempore existenti, per eum confirmandas seu instituendas præsentare deberent: & electiones ipsæ forma iuris, & constitutionum patriarchalium non seruata, vel de personis indignis & non idoneis pro tempore factæ nullius

robo-

roboris, vel momenti existerent, statuisset, & ordinasset: necnon omnibus & singulis, capitula, & collegia huiusmodi facientibus, & repræsentantib. ne ad electionem alicuius, nisi in loco capitulari, ac solito ecclesiarum ipsarum, ac vocatis omnibus quorum interesset iuxta ipsarum constitutionum formam procedere quoquomodo præsumeret, inhibuisset; decreto irritanti etiam desuper adiecto. Nihilominus nonnulli beneficia ecclesiastica presbyteralia, diaconalia, & subdiaconalia huiusmodi obtinentes, dum illis de parochialibus ecclesiis, plebibus nuncupatis, in dicta ciuitate prouidebatur, seu etiam ad regimen cathedralium ecclesiarum assumebantur, eisdem suis prioribus beneficiis postmodum per seipsos deseruire nolentes, & etiam si voluissent non valentes, beneficia prædicta, etiam post ipsarum parochialium, ac regimen, & administrationem cathedralium huiusmodi possessione, vel quasi retinebant; ex quo cõsuetus ministrorum ecclesiasticorum numerum in eisdem ecclesiis deficiebat; ecclesiæ solitis obsequiis diuinis frustabantur, & litteræ, necnon constitutiones prædictę suo votiuo effectu carebant; præfatus Clemens prædecessor eorundem Ducis & Dominij supplicationibus inclinatus inter cætera, quòd decætero singula beneficia prædicta per assecutionem parochialium ecclesiarum plebium nuncupatarum ciuitatis prædictæ; necnon per assumptionem ad regimen & administrationem cathedralium ecclesiarum, quamprimum promoti, parochiales ecclesias acceptassent, & assumpti ad regimen, & administrationem cathedralium ecclesiarum huiusmodi ipsi assumptioni consensissent, eo ipso vacare censerentur: & extunc ipsa collegia & capitula ad illa pro tempore vacantia de gremio ipsarum ecclesiarum gradatim, videlicet diaconus ad presbyteratus, & subdiaconus ad diaconatus, si idonei forent, alioquin subdiaconum, vel alium, qui inibi deseruiret: & si idoneus inibi non reperiretur ex alia quauis ecclesia dictæ ciuitatis personas idoneas, etiam ad presbyteratus eligere valerent; per alias suas etiam in forma breuis statuit, & ordinauit; ac districtius inhibuit decreto irritanti similiter desuper adiecto, prout in singulis litteris prædictis dicitur plenius contineri. Cùm autem, sicut eadem expositio, subiungebat, in ciuitate, & opidis, seu locis prædictis sæpius contingat, quòd clerici, subdiaconi, aut diaconi, uel presbyteri in aliqua ecclesiarum ciuitatis, & opidorum, seu locorum huiusmodi beneficiati ad alia beneficia subdiaconalia, vel diaconalia, aut presbyteralia huiusmodi in

corum prædictorum ideo instituta esse, ut in singulis eisdem ecclesiis in altaris ministerio per tres clericos videlicet presbyterum, diaconum,& subdiaconum ministretur; quodque substitutus pro alio deseruiens mercenarius, & non pastor existat, ac cupientes singulis beneficiis huiusmodi per singulos beneficiatos deseruiri, & exinde cultum diuinum augeri,huiusmodi supplicationib. inclinati: quòd decœterò nullus in eisdem ecclesiis vltra vnum ex dictis beneficiis obtinere possit; & si contingat aliquem in vna ecclesiarum huiusmodi aliquo ex beneficiis prædictis beneficiatum, ad aliquod aliud simile,uel dissimile beneficiorum præfatorum, in quauis alia ecclesiarum huiusmodi eligi,& electionem huiusmodi confirmari, seu ipsum sic beneficiatum in secundo beneficio huiusmodi institui: quod quæuis alia per ipsum sic institutum in quibusuis aliis ecclesiis ciuitatis & opidorum seu locorum prædictorum obtenta beneficia huiusmodi per assecutionem possessionis beneficii, in quo postremò institutus fuerit, perinde ac si aliàs de iure communi incopatibilia existerent,vacent & vacare censeantur:ac capitula, seu collegia ecclesiarum,in quibus beneficia huiusmodi per assecutionem ipsam,pro tempore vacantia, erunt, ad electionem aliarum personarũ idonearum de ipsarum ecclesiarum in quib. electio erit facienda; si haberi poterunt,aliàs de aliarum ecclesiarum gremio, ad eadem beneficia sic vacantia;aliàs seruata forma constitutionum synodalium, & patriarchalium,& singularum litterarum prædictarum,procedere liberè,& licitè valeant: auctoritate apostolica tenore præsentium perpetuò statuimus,& ordinamus, non obstantib. quibusuis apostolicis,ac in prouincialibus,& synodalib. conciliis editis specialibus, vel generalibus constitutionibus,& ordinationibus;necnon omnib. illis,quæ singuli prædecessores præfati in singulis eorum litteris voluerunt non obstare: cæterisque contrariis quibuscunque.

C Propter defect um. c. Nos mutuus. Statuimus. Item ordinam. 2. Itē statuimus 4. de cele. mis. c. item ne. de uita cle. c. dilecte 2. Clemens. Ad futuram. eo. tit.

Datum Romæ apud S.Petrum sub annulo piscatoris. Die xix. Nouembris. M D. X L I I. Pontificatus nostri anno nono.

Blos.El.Ful.

A Tergo.

Dilectis filiis Nobilibus viris Petro Lando Duci, & Dominio Venetiarum.

DE

DE ELECTIONE.

ACOLITORVM. CAP. X.

GEorgius Andreasius Dei, & apostolicæ sedis gratia Episcopus Clusinus, & in toto Dominio Venetorum cum potestate Legati de latere Sanctissimi Domini nostri Papæ, & sedis Apostolicæ Nuntius; ad perpetuam rei memoriam. Inter graues solicitudines, & curas, quibus pro legationis nostræ officii debito assiduè premimur, vna est; vt circa ecclesiarum collegiatarum, præsertim ciuitatis Venetiarum, & loci Muriani vnionem, & tranquillitatem continuò inuigilemus; vt per coniunctionem membrorum capiti diuisionem aliquam non patiantur: sed semotis obstaculis, per quæ vnio inter gregem Christi eneruatur, unanimiter in uinea domini laborent; & spe assensus per gradus titulorum allecti, diuino cultui in dies magis inuigilent; & ex hoc ecclesiæ ipsæ maius in diuinis susci piant incrementum. Cupientes igitur, quantùm cum deo possumus, in præmissis pro tantæ rei necessitate, & periculi magnitudine, vt tenemur, salubriter in posterum prouidere; hac nostra perpetuò valitura constitutione de totius cleri ciuitatis Venetiarum, & loci Muriani in sancta synodo in præsentia nostra in ecclesia sancti Ioannis à templo eiusdem ciuitatis celebrata, assensu legationis nostræ vigore, & authoritate nobis ab apostolica sede concessa, sancimus statuimus, & ordinamus. Quòd de cætero quotiescunque in aliqua dictarum huius ciuitatis, & loci Muriani præfati collegiatarum ecclesiarum alicuius accolitatus electio fienda immineat, per ipsarũ capitula, qui actu tunc ipsis ecclesiis deseruiunt, deque illarum gremio existunt, si vita, moribus, ætate, atque doctrina idonei reperti fuerint, semper fieri debeat; alioquin quencunq; alium cuicunque aliæ ecclesię dictæ ciuitatis actu deseruientem, ut præmittitur, idoneum ipsis capitulis eligere liceat. Et hoc idem tam in huius ciuitatis, & loci Muriani prædicti collegiatis ecclesiis in quibus adsunt; quàm in quibus in præteritum fuerant, vel nunquàm fuerunt, ac ad præsens nulli adsunt accoliti seruetur: quatenus ipsis ecclesiis dictos accolitatus erectos conseruare, seu in posterum erectioni accolituum huiusmodi, dum modo in ea totius capituli consensus, nemine discrepante, quæ ad hoc aliter cogi non intendimus,

tendimus, accedat, expressus consentire placuerit; dictamque electionē sic, vt præmittitur, factam, sicut in aliis electionib. moris est, Reuerendiss. Dom. patriarchæ Venetiarum confirmandam præsētare debeant. Declarantes tamē, & eadē authoritate statuentes, quod capitula dictarū ecclesiarū in electionib. ad subdiaconalem titulū pro tēpore fiendis, ad dictorum acolitorū electionem tantummodò nullatenus arctentur: sed liberū & licitū sit eisdem capitulis tam de ipsis acolitis, quàm de quibuscunque aliis de earundem ecclesiarum gremio, ac in illis personaliter actu deseruientium, electionem ad dictum subdiaconalem titulum facere: nec propterea, quòd de ipsis accolitis non sit electio facta, infringi, vel aliquo modo impugnari possit. Decernentes exnunc irritum, & inane si secus super his a quo quam nobis inferiore scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Reuerendiss. in Christo Domino Dei gratia Episcopo Paphen. & ecclesiæ Sancti Marci Venetiarum Primicerio per hæc scripta mandamus; quatenus ipsi, aut alter eorum per se, uel alium, seu alios præsentes nostras litteras, & in eis contenta quæcunque, vbi, & quando opus fuerit, ac pro parte capitulorum, & aliorum prænominatorum, aut alicuius ipsorum desuper fuerint requisiti, solenniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant authoritate nostra prædicta præsentes litteras, & in eis contenta huiusmodi, ac singulos quod ipsæ præsentes concernunt, illis pacificè frui, & gaudere. Non permittentes eos desuper per quoscunque quomodolibet indebite molestari. Contradictores quoslibet & rebelles per censuras, & pœnas ecclesiasticas appellatione postposita compescendo; ac legitimis, super his habendis, seruatis processibus, censuras, & pęnas ipsas quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauando: inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. Non obstantibus præmissis, ac apostolicis & patriarchalibus, necnon synodalibus etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis, constitutionibus, & ordinationibus, cæterisque contrarijs quibuscunque.

Datum Venetiis in præfata ecclesia sancti Ioannis a templo, an-

Ad subdiaconale titulo liceat cap. libere eligere acoliti quos a lios gremio

ondo che la bollata ... questo sia fatto ... notitia che così ... cioè che ... così fu essequito

doctrina,idoneitate,& sufficientia, per diligens à te desuper habendum examen,aut aliàs canonicè constituisset instituere præsumeres, per alias nostras in forma breuis litteras inhibuerimus: tibi etiam in virtute sanctæ obedientiæ iniungentes; vt si aliquem minus idoneum,& sufficientem in rectorem,vel plebanum, seu beneficiatũ instituendum præsentari contingeret,tu,eo reiecto,parochianis, seu capitulo præfatis alium idoneũ, & sufficientẽ iuxta constitutiones patriarchales Venetiarum, & super illis emanatas litteras apostolicas eligendi,seu nominandi licentiam concederes; prout in eisdem litteris nostris plenius continetur: tuque honorem Dei, & salutem animarum desiderans,pro salubri ecclesię Venetiarũ,cui præes, directionem, inhibitionem, & iniunctionem nostram huiusmodi plenè obserues; minus idoneos reijciendo; & parochianis,seu capitulis prædictis alium idoneum, & sufficientem eligendi, seu nominandi licentiam concedendo: nihilominus dilecti filii capitula ecclesiarum huiusmodi sæpe minus idoneos in beneficiatos ipsarũ ecclesiarum instituendos tibi præsentare præsumant: & si eos, vt minus idoneos reiicis; & eisdem capitulis alium idoneum, & sufficientem eligendi,seu nominandi licentiam concedis; eum eligere, seu nominare negligant: & ipsi minus idonei sic præsentati te super institutione de eis facienda diuersimodè, etiam iudicialiter molestent: & nouissimè, cum tu dilectum filium Victorem quondam Petri presbyterum Venetiarum, à dilectis filiis capitulo ecclesiæ sãcti Ioãnis chrysostomi Venetiarum ad perpetuum simplex ecclesiasticum subdiaconatum nuncupatum præsentatum, seu nominatum tanquam insufficientem in eius examine compertum,reieciſſes; idẽ Victor aſſerens se exinde indebitè grauari ad nos, & sedem prædictam appellauerit, & causam appellationis huiusmodi certis iudicib. in illis partib. per litteras audientiæ conditas committi obtinuerit; ac prætextu commissionis huiusmodi procuratorem suum phiscalem coram abbate monasterii sancti Cypriani de Muriano Torcellanæ diœcesis Venetiis commorante in iudicium traxerit. Nos attendentes iniquum existere,quòd tu,aut officiales tui ex bono obedientiæ,pro quo laudandi estis,malum, & incommodum reportetis; volentes in præmissis opportunè prouidere,statum, & merita causæ huiusmodi pro expressis habentes, causam ad nos aduocamus; & litem huiusmodi penitus extinguimus; ac dicto Victori in pręmissis perpetuum silentium imponimus: districtius inhiben-

tes Victori, & abbati prædictis, ac quibusuis aliis iudicib. pro parte ipsius Victoris hactenus impetratis, & imposterum impetrandis, nè in causa huiusmodi quouismodo procedere præsumant; ac decernẽtes ex nunc irritum, & inane si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: & nihilominus tibi, tàm capitulo ecclesiæ sancti Ioannis chrysostomi, quã aliis, qui de cætero aliquos minus idoneos ad quæuis beneficia dictæ ciuitatis præsentauerint, competentem terminum, infra quem alios idoneos, & sufficientes ad prędictum, vt præfertur vacans, & alia pro tempore vacantia beneficia eligant, seu nominent præfigendi: & eo elapso, nisi alios idoneos, & sufficientes ad ipsa beneficia elegerint, seu nominauerint; eadem beneficia pro ea vice tantùm personis idoneis auctoritate nostra conferendi; ita tamen, quod propter hoc constitutionibus, & super illis confectis litteris prędictis, nullum in posterum præiudicium generetur: plenam, & liberam, apostolica auctoritate, tenore præsentium concedimus potestatem, & facultatem. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationib. apostolicis, atque omnibus illis, quæ in singulis litteris nostris prædictis voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die xx. Decembris. M. D. LVII. Anno primo.

Ioann. Barengus.

Cum autem, sicut dilectus filius Marcusantonius Mulius eques auratæ militiæ, nobilium virorum ducis, & dominii Venetorum apud nos orator pro parte eorundem ducis, & dominij nobis nuper exposuit; defuncto proximè Vincentio patriarcha prædicto nõnulli clerici, vt præfertur, ad beneficia, in dictis eiusdem Pauli prædecessoris litteris comprehensa, electi, & nominati, & per ipsũ Vincentium patriarcham tanquàm insufficientes reiecti, ad nos, & sedẽ apostolicam, vel ad venerabilem fratrem episcopum Vercellen. nostrum in ciuitate Venet. nuntium appellauerint; & certas appellationes desuper interposuerint; causasque appellationum huiusmodi prosequi, forsam iã cæperint, vel deinceps prosequi intendant: quare iidem dux, & dominium nobis humiliter supplicari fecerunt, vt super his opportunè prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igitur conueniens ut equum esse censentes, vt ea, quæ in vim dictarum litterarum Pauli prædecessoris ab eodem Vincentio patriarcha, dum viueret, gesta fuerunt, inuiolabiliter obseruentur;

tur;& absque aliquo appellationum, & litium inuolucro firma, & illibata permaneant: huiusmodi supplicationibus inclinati statum, & merita appellationum,& causarum huiusmodi, præsentib. pro sufficienter expressis habentes, omnes,& singulas appellationes, & causas prædictas in eisdem statu, & terminis, in quibus ad præsens reperiuntur, ad nos aduocamus; & lites penitus extinguimus; & dictis personis, vt præfertur, reiectis in præmissis perpetuum silētium imponimus: districtius in virtute sanctæ obedientię inhibētes ipsi moderno, & pro tempore existenti nostro, & apostolicæ sedis in dicta ciuitate Venetiarum nuntio,& quibusuis aliis iudicibus, tam pro parte ipsorum, vt præmittitur reiectorum, quàm aliorũ quorũcunque per modernum,&etiam pro tempore existentem patriarchã Venetiarum similiter in futurum ob illorum insufficientiam reiiciẽdorum, hactenus quomodolibet impetratis,& in posterum impetrãdis, ne appellationes huiusmodi admittant; neque eis deferant: sed eas penitus reiiciant; nec in causis præfatis quouismodo procedere præsumant: decernentes pariter exnunc irritum, & inane, si secus super his a quoquam quauis auctoritate scienter, vel ignoranter cõtigerit attentari. Et nihilominus eidem moderno patriarchæ, &eius in dicto patriarchatu successoribus, tam capitulis præfatis, quàm quibusuis aliis in eisdem litteris Pauli prædecessoris expressis, qui de cætero aliquos minus idoneos ad quæuis beneficia dictæ ciuitatis præsentauerint, competentem terminum, infra quem alios idoneos, & sufficientes ad eadem beneficia pro tempore uacantia eligant, seu nominent præfigendi; & eo elapso, nisi alios idoneos, & sufficientes ad ipsa beneficia elegerint, seu nominauerint, dicta beneficia pro ea uice tantùm personis idoneis auctoritate nostra conferendi: ita tamen quòd propter hoc constitutionibus, & super illis confectis litteris præfatis nullum in posterum præiudicium generetur, plenam, & liberam apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus potestatem,& facultatem. Non obstantibus omnibus illis, quæ dictus Paulus prædecessor in suis litteris voluit non obstare; cęterisque contrariis quibuscunque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo piscatoris, die xix. Iulij M. D. L X. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius

intelligatur esse de gremio etc.

Ex const. Ioann. Triuisani Patri.

Quòd mansionarij, actu deseruientes ecclesiis, possint, ut de gremio cum alijs concurrere, & eligi ad titulum subdiaconalem: & quomodo in una ecclesia ballotati amittant ius aliarum ecclesiarum. Cap. XII.

QVoniam in electionibus titulorum subdiaconalium pro tempore vacantium in collegiatis ecclesijs nostris ciuitatis Venetiarum plerunque dissidia, & altercationes inter capitulares exoriri solent; quæ, & nobis non modicam displicentiam, & fastidium, & laicis scandalum afferre solent; eò præsertim, cum ab aliquibus asseratur, mansionarios actu deseruientes in vnaquaque ecclesia non ita intelligi de gremio, nec cum aliis de ipsius ecclesiæ gremio in cōcursu ad electionem titulorum huiusmodi admitti debere. Volentes itaque hisce inconuenientibus, & scandalis, ut nobis iniuncto solhcitudinis officio conuenit, occurrere; & omnem vlterioris controuersiæ, & dissidiorum materiam penitus amputare: hac nostra constitutione, perpetuò valitura, patriarchali; & qua in hac parte fungimur auctoritate, statuimus, decernimus, & ordinamus; licuisse, & potuisse; & in posterum, prout hactenus consueuit, licere, & posse mansionariis quibuscunqne actu deseruientibus in vnaquaq; collegiata ecclesia huius ciuitatis in vacatione subdiaconalium titulorum, vnà cum aliis de gremio talis ecclesiæ, & tanquàm de ipsius ecclesiæ gremio, in qua (vt præfertur) pro mansionariis eo tunc actu deseruierint, in nominationibus, & ad ballorationes huiusmodi admitti; illosque (quatenus eligantur) per capitula nobis præsentari, & per nos institui potuisse, & posse ad talem titulum; dummodo aliàs idonei vita, moribus, & ætate per nos, iuxta indulta apostolica nobis desuper concessa, reperti sint. Verùm quia hominum malitia sæpenumero prudentiam, & circumspectionem præsulum, ipsorumque decreta, & constitutiones ad componendos mores, & tollēdos abusus omni studio, summaque diligentia sancitas, euertere vel le conatur; proptereà ad compescendam similium audaciam, & temeritatem, declaramus, quòd quicunque mansionarius, qui in aliqua ecclesiarum nostrarum prædictarum actu deseruiens, semel admissus fuerit in concursu cum aliis de gremio talis ecclesiæ ad electionem

ctionem alicuius tituli subdiaconalis; quamquàm electus non remanserit; pro semper habeatur de ipsius ecclesiæ gremio; quandiu tamen in eadem ecclesia, pro mansionario actu se exercuerit: nec possit vllo pacto, colore, forma, vel ingenio talis mansionarius, de ipsa ad aliam transire ecclesiam sub prætextu, quòd in secunda aliam obtineret mansionariam; ita, vt in vacatione aliqua tituli subdiaconalis prætendere possit, tanquàm de gremio secundæ ecclesiæ huiusmodi in coucursu, cum aliis de gremio nominari, vel eligi: sed eo casu, tãquàm simplex mansionarius, & seclusus ab aliis de gremio, necnõ mansionariis actu deseruientibus admissis pro de gremio eiusdem ecclesiæ, habeatur, & reputetur; & ad nominationem ad titulum huiusmodi per capitula nullatenus admittatur. Sicque per quoscunque dominos plebanos, & capitula prædicta intelligi, adimpleri, & obseruari debere perpetuò mandamus: sublata eis, & eorum cuilibet in ipsis electionibus aliter proponendi, admittendi, & eligendi: necnon irritum & inane decernentes, prout decernimus, si secus per eos factum fuerit, vel attentatum.

Ex const. Ioannis Triuisani Patr.

Nullus religiosus eligi potest ad plebanatum, aut ad aliquem alium titulum in ciuitate Venetiarum. *Cap. XIII.*

NOs Ioannes Triuisanus I.V.D. miseratione diuina patriarcha Venetiarum, Dalmatiæque primas inhærentes constitutioni aliàs a nobis factæ, & publicatæ, per quam statuimus, & decreuimus; quòd nullus religiosus claustralis cuiusuis ordinis, & sub quocunque titulo nuncupetur, qui neglecta religione ad seculum redierit; siue in habitu clerici secularis, siue suo habitu retento, ille incesserit; non possit assumi, siue ballotari, aut eligi ad aliquam plebaniã ecclesiarum parochialium tam collegiatarum, quàm non collegiatarum huius nostræ diæcesis Venetiarum; decernentes irritum, & inane, si secus a quoquam actum fuerit: extendatur per hanc nostram constitutionem, quam, addendo præmissis, de nouo ferimus, & promulgamus, ad beneficia ecclesiarum nostrarum presbyteralia, diaconalia, subdiaconalia, necnon, & acolitatus nuncupata; ita ut de cętero sint inhabiles dictorum beneficiorum; & tanquàm inhabiles, & in-

& incapaces ad ea nullatenus per collegia earundem ecclesiarum pro quiete pace, & bono regimine earundem ecclesiarum ballottari; vel eligi possint. Verum si secus a quoquam actum fuerit, id totum irritum, & inane fore decernimus; ac pro infecto penitus haberi volumus. Mandantes vniuersis, & singulis magnificis dominis parochianis, quibus competit ius præsentandi, siue denominandi plebanos; ac venerabilibus dominis plebanis, & capitulis habentibus ius eligendi ad beneficia vacantia in ecclesiis suis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœnis, & censuris ecclesiasticis; quòd omnia, & singula præmissa obseruare debeant; ac nullatenus audeant sub quouis prætextu, colore, uel ingenio contra huiusmodi constitutionem nostram aliquid attentare, vel innouare. Quod si a quoquam aliquid attẽtatũ, vel innouatũ fuerit; nos contra huiusmodi inobedientes procedemus ad pœnas supra comminatas; inobedientiæ ipsorum in aliquo non obstante. In quorum fidem, &c.

Partis Secundæ Constitutionum, & Priuilegiorum Patriarcatusque Venetiarum Finis.

CONSTITVTIONVM

ET PRIVILEGIORVM

PATRIARCHATVS VENET.

PARS TERTIA.

DE SEPVLTVRIS.

Antiquæ consuetudines quo ad funeralia, & sacramentorum administrationem sunt seruandæ; non obstantibus quibuscunque priuilegijs religiosorum. Cap. I.

Venerabili Fratri Maphæo Patriarchæ Venetiarum.

SIXTVS PAPA IIII.

VENERABILIS Frater salutem, & apostolicam benedictionem. Fide dignorum testimonio certiores effecti, quod curati ciuitatis Venetiarum, & diœcesis Torcellan. vt plurimùm ex canonicis portionibus, & funeralibus; cum alios prouentus, aut nullos, aut exiguos habeant, vitam ducunt; equum existimamus & congruum eorum indemnitati super huiusmodi portionibus prouidere: ne consuetis fraudati subsidiis a cultu diuino, & animarum cura cogantur desistere. Quo circa tenore præsentium declaramus, atque decernimus; quòd, non obstantibus priuilegiis, & indultis, ordinibus, & religiosis mendicantium per nos sub quauis verborum forma concessis, & præsertim illis, quæ mare magnum vulgariter nuncupantur; antiquæ consuetudines quo ad funeralia, & sacramentorum administrationem in ciuitate, & diœcesi prædictis seruari debeant: fraternitati tuæ auctoritate apostolica mandantes; vt nihil contra consuetudines huiusmodi a quoquam innouari permittas; contradictiores quoslibet per censuras ecclesiasticas, appellatio- *c. Quamuis c. Paulus. e.*

pellatione postposita, compescendo; Inuocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij secularis. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque.

Datum Romæ apud S.Petrum sub annulo piscatoris. Die xviii. Martii. M CCCC. LXXVI. Pontificatus nostri anno quinto.

Confirmatio indulti Sixti IIII.

Religiosi in præiudicium parocorum non possunt administrare ecclesiastica sacramenta, & alia spiritualia exercere; neque per parochias processionaliter ire. Cap. II.

C. Venerabilis. eo.

PAulus episcopus seruus seruorum Dei venerabili fratri patriarchæ Venetiarnm, & dilectis filiis moderno, & pro tempore in ciuitate Venetiarum commoranti nostro, & sedis apostolicæ nuntio, ac primicerio ecclesiæ sancti Marci Venetiarum salutem & apostolicam benedictionem. Dudum fælicis recordationis Leo papa X. prædecessor noster, accepto per eum, quòd postquàm piæ memoriæ Sixtus papa IIII. etiam prædecessor noster ad eius notitiam deducto, quòd plebani, ac parochialium, & collegiatarum ecclesiarum rectores alij, qui, tam in ciuitate Venetiarum, quàm diœcesis Torcellanæ curam animarum exercentes, nullos, aut saltem exiguos annuos redditus, præterquàm ex quartis, & aliis portionibus canonicis prouenientes, haberent, & solitis subsidiis defraudarentur; propterea quod a diuino cultu, & animarum cura desistere cogerentur: tunc patriarchæ Venetiarum, illius proprio nomine non expresso, quòd priuilegiis, & indultis, etiam mare magnum nuncupatis, religiosis præsertim mendicantibus sub quacunque verborum forma per eum concessis, nequaquàm obstantibus, antiquas consuetudines quoad funeralia, & sacramentorum administrationem in ciuitate & diœcesibus prædictis seruari faceret; & nihil ultra consuetudines huiusmodi a quoquam innouari permitteret; per suas in forma breuis litteras inter alia mandauerat: idemque Leo prædecessor, sacro tunc approbante Lateranensi concilio, nouissime celebrato, ad conseruandam pacem, & tranquillitatem status vniuersalis ecclesiæ super confessionibus, & absolutionibus Christi fidelium, ac Eucharistiæ, aliorumque sacramétorum

torum

eorum ecclesiasticorum administrationibus, per quoscunque religiosos in præiudicium iurisdictionis prælatorum secularium, ac rectorum parochialium ecclesiarum, aliorumq; curatorum non audiendis, neque impendendis, decretum ediderat. Et quia nonnulli forsan mendicantium religiosi, quorundam indultorum eis, vt dicebatur, à sede apostolica concessorum, prætextu, nedum laicorum eisdem religiosis eorum peccata confiteri volentiũ illorum confessiones audire, eisq; absolutionem impartiri, sed & missas in illorum domibus absq; illorum rectorũ licentia celebrare, illisq; tempore infirmitatum eorundem Eucharistiæ, & forsan alia sacraméta ecclesiastica ministrare, ipsosq; rectores plebanos, & curatos quartis, & alijs portionibus canonicis prædictis defraudare præsumebãt, ac litteras ipsius Sixti prædecessoris transgredi non verebantur, in animarũ suarum periculum, & scandalum plurimorum ipsorumq; rectorũ plebanorum, & cauratorum præiudiciũ, ac diuini cultus diminutioné: & propterea attendentes, quòd inter personas, præsertim ecclesiasticas contentionum, & discordiarum fomenta conniuentibus oculis toleranda non erant, volensq; ius suum vnicuiq; illęsum conseruari: litteras ipsius Sixti prædecessoris, ac omnia & singula in illis cótenta, indeq; secuta quæcunq;, rata, & grata habens motu suo proprio, & ex eius certa scientia, non ad alicuius sibi super eo oblatę petitionis instantiam, sed ex sua mera liberalitate sub data, videlicet X. Kal. Decembris Pontificatus sui anno nono, confirmauerat, approbauerat, & innouauerat: tuncq; & pro tempore existenti patriarchæ Venetiarum, vt litteras ipsas obseruari, & adimpleri faceret, mandauerat: ac recolendæ memoriæ Adrianus Papa VI. etiam prædecessor noster, pro eo quod super decreto, commissione, & mandato ipsius Leonis prædecessoris, illius superueniente obitu, litteræ expeditæ non fuerant; ne propterea rectores plebani & curati præfati decreti, commissionis, & mandati prædictorum frustarentur effectu, eidé patriarchæ quatenus litteras Sixti, & decretum, commissionem, & mandatum Leonis prædecessorum prædictorum in ciuitate, & diœcesibus prædictis, solenniter publicando, illas, & illa, ac contenta in eis inuiolabiliter, & inconcusse obseruari auctoritate apost. mandaret; nequicquam contra illarum tenorem, etiam prætextu cuiusuis priuilegij, & indulti apostolici, etiam pro fabrica basilicæ Principis Apostolorum de Vrbe, aut alia sub quacunque verborum forma, ex quauis causa concessorum per dictos religiosos, seu quoscunque il-

M lorum

lorum ordinum, vel alios cuiusuis status, gradus, dignitatis, & conditionis existentes, innouari permitteret; & quibusuis laicis ne eosdē religiosos ad audiendū eorum confessiones, sibiq; ecclesiastica sacramenta ministrandum contra formam, & continentiā litterarū Sixti, & decreti Leonis prædecessorum prædictorum de cętero recipere præsumerent, sub excōicationis, & alijs pęnis tunc expressis, inhiberet; contradictores, & rebelles per censuram ecclesiasticā compescendo, inuocato ēt ad id, si opus foret, auxilio brachij secularis; per suas etiam in forma breuis litteras dederat in mādatis; prout in singulis litteris prædictis dicitur plenius contineri. Cùm autem sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum rectorum plebanorum, & curatorum seculariium parochialiū, etiam collegiatarum ecclesiarum prædictarū, in hac parte simul adhærentium, petitio continebat; tu frater patriarcha propter tui absentiā, uel impedimentum executioni litterarum earundem interesse multotiens nequeas, ciuitasq; Venetiarum Nuntio apostolico aliquādo careat; proptereaq; nonnulli religiosi, & forsan ordinis mendicantiū à certo tempore citra ad domos parochianorum ipsorum adhęrentium accedere, missasq; inibi celebrare, ac in personas ipsorum parochianorum infirmorum nonnulla spiritualia exercere, & quædam eis forsan exhibita etiam in eorum domibus, & ecclesiis benedicere; ac per parochias ipsorum adhærentium processionaliter ire, & alia ad dictos adhærentes spectantia absq; ipsorum adhærentium licentia facere ausi forsan sint, & audent, in eorundem adhærētium non modicum præiudicium, & iacturam: pro parte dictorum adhærentium nobis fuit humiliter supplicatum, vt eis super his opportune prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Quocirca discretioni vestrę per apostolica scripta mandamus; quatenus, si de absentia, & impedimento prædictis vobis constiterit, vos filii nuntie & primicerie ad executionem dictarum litterarum iuxta illarū cōtinentiam, & tenorem in omnibus, & per omnia procedatis; perinde acsi litteræ prædictæ vobis omnibus à principio directæ fuissent. Quod si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo, aut vnus vestrum ea nihilominus exequantur. Dat. ciuitatis castellan. Anno Incarnationis dominicæ Millesimo quingentesimo quadragesimosecundo, tertio Kal. Martii. Pōtificatus nostri Anno nono.

Ja. Cordellas.

Cap. xxviij. Sub rubrica de Sepulturis.

Ex Synodo Laurentii episcopi Castellani.

Quod honestè conueniri potest cum laicis pro sepulturis. Cap. III.

LIcet debitum sit clericis, ecclesiastica sacramenta deuotè petita à fidelibus liberaliter exhiberi: tamen à maioribus statutum reperitur, quod pietate fidelium introductum est, à posteris debere concedi; & per ecclesiasticum iudicem ad id obseruandum cogi posse. Tamen quia facultas cogendi seculares modo cessat; & multoties ex defectu iustitiæ multa enormia committuntur: cum ipsi clerici sentiant seculares sibi ex debito iuris teneri: & tamẽ ex causa prædicta cogi nõ posse, ꝓpterea scãdala plurima oriantur: cũ clerici inhibeant corpus traddi sepulturæ, nisi primò debitum faciant: & laici detestentur talia, putantes solo spiritu clericos absq; alimentis necessariis nutriri posse. Vt talia scandala euitentur, declarantes statuimus; quòd ipsi clerici inuitati, primò, antequàm accedant ad domum defuncti, pro matutinis dicendis, quàm honestè poterunt absque conscientiæ scrupulo conueniant cum facientibus sumptus funeris, & componant, &c. *c. Andreas Bondimerio Quàuis. co.*

Constitutio pro clericis, vt petere possint eleemosinas pro sepulturis defunctorum. Cap. IIII.

ANdreas Bondimerius patriarcha Venetiarum, Dalmatiæque primas. Quia in exequiis mortuorũ, inter capitula ecclesiarũ, & hæredes, seu commissarios defunctorum, aut alios impensam funerum facientes, in publico rixæ, & scandala plurima oriuntur, aliis nostris constitutionibus adiicientes, statuimus; ut ipsa capitula ecclesiarum, antequàm vadant ad exequias ipsorum defunctorum, apud præfatos cõmissarios, aut hæredes humaniter, ac cum modestia instent; ut antiquas & laudabiles consuetudines obseruare velint. Et sic amicabiliter concordent; vt eisdem capitulis contribuant iuxta facultatem ipsorum decedentium, & cõsuetudines hactenus obseruatas. Et ut præmissa liberius, & absque scrupulo fiant; dispensam us iure nobis hoc permittente, ex causis antedictis, vt pacta, & conuentiones circa sepulturas, & exequias mortuorũ modo pręmisso fiant. *c. licet. eod*

Constitutio edita per Reuerendißimum In Christo patrem, & D.D. Nicolaum Franchum episcopum Taruisinum, & Legatum Apostolicum, De mortuis sepeliendis, quæ est præmissarum constitutionum confirmatio. Cap. V.

c. venerabilis, ca. Pastoral. eod. QVamuis inter alia pietatis opera non minimum sit Christi fidelium ex hoc seculo migrantium corpora sepelire: Tobias enim plus Deum timens, quàm regis præcepta, qui filios Israel mortuos sepulturæ tradere prohibebat; quia solicitus defunctorum corpora rapiebat; & illa in domo sua occultabat, mediisq; noctibus sepeliebat, ob hoc magnam à Deo gratiam consecutus esse videtur: nihilominus, nonnulli presbyteri, ac alii clerici auaritiæ cecitate ducti, quibusdam prauis suis consuetudinibus innitentes, vt nostris frequēter est auribus intimatum, parochianos suos, aut alios sibi subiectos, cum eos decedere ex hac vita contingit in eorum ecclesiis, seu cimiterijs sepelire nolunt, neque permittunt; nisi prius eis defunctorum hæredes aliquam pecuniarum quantitatem exhibeant; vel saltem promittant, seu idoneè de soluendo caueant in animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum. Volentes autem animarum periculis, & scandalis quibuscunque, quantùm cum Deo possumus, obuiare; hac perpetuò constitutione valitura, sancimus; vt parochialium ecclesiarum sacerdotes parochianos suos absque aliqua pecuniarum, uel aliarum rerum exactione, aut cōuentione, seu pacto de soluendo, sepeliant; sicut est sacris canonibus diffinitum. c. licet. eod. In ciuitate tamen Venetiarum, in qua decimæ non soluuntur, sed pro illis in vltima uoluntate consueuit parochiali ecclesiæ aliquid nomine decimarum dimitti; seruentur consuetudines hactenus obseruatæ.

Verum si alicuius defuncti hæredes aliquos ex sacerdotibus, seu clericis cathedralis, vel collegiatæ ecclesiæ, non autem totum capitulum, seu collegium ad ipsum defunctum sepeliendum vocauerint; ipsi duntaxat vocati ad sepeliēdum mortuum ipsum accedant; petita tamen, & obtenta licentia, à plebano, siue archipresbytero, siue alio principali prælato ecclesiæ collegiatæ: nec vllo modo à suo capitulo, seu collegio ire prohibeantur; prout hactenus in quibusdam ecclesiis legationi nostræ subiectis, vt audiuimus, extitit obseruatum.

Quòd

Quòd si ab hæredibus defunctorum totum canonicorum capitulum, seu clericorum collegium ad sepeliendos mortuos ipsos vocatum fuerit, tunc canonici, seu clerici ipsi accedant nulla penitus pecuniarum, aut aliarum rerum exactione ab eisdem hæredibus occasione funeris, seu sepulturæ ab eis facta; aut pacto, seu conuentione de soluendo interueniente. Sed oblationes eis ab hæredibus defunctorum datas cum gratiarum actione suscipiant; illas inter se iuxta ecclesiarum suarum statuta, seu consuetudines distribuendo; ac nihil his, qui ad funus ire noluerint, seu aliàs non interfuerint penitus dando. In ciuitate autem Venetiarum, vt præmissum est, seruentur consuetudines hactenus obseruatæ.

Ex Const. Ioan. Triuis. Patriarc.

Prohibetur plebanis, & capellanis admittere religiosos ad deferenda dopleria funeralium, exceptis Iesuatis sacro ordine non insignitis, & similiter Laicos, pizzocharas; & moniales conuersas. Qui possunt inuitare ad funera honoris gratia, & de rectoris licentia. Et prohibitio facta omnibus scholis quo ad cadauera ab ecclesiis non eleuanda, & cōpositionem super ceris, & alijs ad funeralia spectantibus. Cap. VI.

Licet aliàs per bo. me. reuerendissimum D. Antonium Cōtareno patriarcham Venetiarum hoc idem mādatū factum fuerit, prout constat in actis cancellariæ patriarchalis sub die quarta Februarii M. D. IX. nihilominus non sine animi displicentia intelleximus, siue negligentia, siue inobedientia prædictorum dominorum plebanorum, & aliorum suprascriptorum dictum mandatum nō obseruari, in damnum, & scandalum plurimorum: debitum debitorū officij nostri fuit, & est, conquerentibus etiam plurimis, dictū mandatum renouare. Cum noua quædam semper innouentur à nonnullis fratribus, ac laicis tertij ordinis, necnon pizzocharis, monialibus conuersis, & alijs personis in hac diœcesi Venetiarum; qui cadauera fidelium decedentium cum doplerijs in manibus accensis sub ficta charitate associare procurāt contra decretum fe. recordat. Sixti Quarti, & mandata aliàs per dictum reuerendissimum D. patriarcham decreta; & quod peius est, nonnulli quoque plebani, ac titulati, & alij clerici cum aliquis, vel aliqua ex hac vita decedit afferunt suos I. I.

runt suos esse affines,& consanguineos,quamuis nō sint; & ad dicta funeralia conuocant plebanos,& alios titulatos, & clericos honoris gratia in non modicum præiudicium ecclesiarum prædictarum. Item quòd quidam laici sub prætextu, quòd confratres sint scholarum in dictis plebanis, & titulatis ausu etiam temerario, & funeralia,siue dopleria gestare volunt in manibus, vim etiam aliquādo inferendo,& cadauera defunctorum eleuando;ad tumulum ipsa deferentes,contra voluntatem plebanorum,& dictorum titulatorum:& ipsis etiam insciis componere audent cum superstitibus defuncti super ceris ad dicta funeralia dandis parochialibus ecclesiis, & quibus corpora deferunt,sub honoris & charitatis figmento,illa postea auferendo, non sine censurarum ecclesiasticarum incursu, & ecclesiarum prædictarum detrimento. Quocirca pro parte reuer. patrum præsidentium,congregationum Venetiarum, necnon R. fratrum Iesuatorum respectiuè fuimus iure requisiti, vt super præmissis de opportuno iuris remedio prouideremus. Nos igitur,qui curam de ecclesiis prædictis gerimus,vobis omnibus,& singulis D.plebanis, capellanis,curatis, & aliis suprascriptis, & vestrum cuilibet tàm coniunctim,quàm diuisim, tenore præsentium in virtute sanctæ obedientiæ,& sub pœna duc.quatuor ab unoquoque vestrum inobediente irremissibiliter auferēda, & in pios vsus statim arbitrio nostro conuertenda; inhærendo tamen prius omnibus mandatis suprascriptis,præcipimus,& mandamus; quatenus non audeatis,neq; præsumatis quempiam fratrum cuiusuis ordinis etiam mendicantium admittere ad funeralia, deferendo dopleria, neque candelas; prout in litteris fe.re.Sixti prædicti,& exequutorialib.super eis emanatis à bonæ memoriæ reuerendiss. D.Mapheo Girardo patriarcha Venetiarum,vt in mandatis prædictis continetur; Iesuatis fratribus demptis in sacris non existentibus; iuxta consuetudinem ciuitatis hactenus conseruatam:laicos verò, pizzocharas, & cōuersas,& alias personas,quocunque nomine nuncupentur,sub eadem pœna, ad ipsa funeralia non admittatis, nisi cum candelis paruis.

Item præcipimus,& mandamus vobis omnibus,& singulis D.plebanis, ac titulatis, & cuilibet vestrum sub excommunicationis pœna,& ducatorum quatuor, vt supra, ab unoquoq; vestrū inobedien. auferenda,& conuertenda,vt suprà; quòd nulli vestrum præsumant accedere ad funeralia honoris gratia, neque in ecclesiis prædictis permittatis aliquem sacerdotem, siue clericum,cuiuscunque dignitatis,gra-

tatis, gradus, & cōditionis existant, ad dicta funeralia accedere, nisi uocati ab illo plebano, siue titulato, aut clerico, cuius defunctus fuisset, pater, mater, frater, soror, sororius, vel sororia, de licentia tamen illius plebani, siue curati, in cuius parochia cadauer contigerit esse: ad alia verò funeralia honoris gratia minime accedere sub eadem pœna præsumant.

Item, vt de cętero cesset omnis materia scandali; præcipimus, & mandamus omnibus guardianis, & castaldionibus, ac præsidentibus omnium scholarum, & cōfraternitatum Venetiarum, quatenus sub pœna excommunicationis, se de cętero abstineant ab omni eleuatione cadaueris ab ecclesijs, & alijs quibuscunque locis parochialium ecclesiarum prædictarum, & à quacunq; compositione super cereis ad funeralia dandis sub quocunque prætextu in præiudicium ipsarum ecclesiarum: nisi accedente consensu, & voluntate rectorum ipsarum ecclesiarum, & ecclesiæ in cuius parochia erit ipsum cadauer. Et ne de prædictis ignorantiam allegare possint, volumus, vt ad ipsorum notitiam præsens nostrum mandatum per vnum ex nunciis curiæ nostræ intimetur guardianis, castaldionibus, & aliis scholas ipsas regentibus. Mandamus has nostras ad vniuersorum notitiam in sacristia vniuscuiusque ecclesiæ affigi, & affixas dimitti, nec inde sub prædicta pœna amoueri posse, aut debere. In quorum fidem &c. Datum Venetijs, die Lunę, 27. mensis Iunij.

1575.

Partis Tertiæ Constitutionum, & Priuilegiorum Patriarcatus Venetiarum Finis.

CONSTITVTIONVM, ET PRIVILEGIORVM PATRIARCHATVS VENET.

PARS QVARTA:

In qua tres Synodi diœceſanæ continentur, habitæ ſub Illuſtriſs. ac Reuerendiſs. D. D. Ioanne Triuiſano Patriarcha.

Exhortatio Reuerendiſsimi D. Patriarchæ ad clerum ad benè, atque honeſtè viuendum, conſtitutioneſque ſeruandas. *Cap. 1.*

IOANNES Triuiſanus Iur. Vtr. Doct. Miſeratione diuina Patriarcha Venetiarum, Dalmatiæq; primas &c. Nullo vnquam tempore credimus, tam fuiſſe in medicina ſalutem propoſitam medico, aut in prœliis Imperatori victoriam; quàm nobis, in patriarchali noſtro munere obeundo, filiorum noſtrorum vita beata propoſita ſemper fuerit: non quomodo imperiti loquuntur, delitiis illa quidem omnibus referta: ſed illa, quæ ſanctitate morum locuples, Chriſtiana pietate, virtutibus ingenuis, & liberalibus artibus honeſtiſſima habeatur. Huc ſanè ſpectant adhortationes noſtræ; huc monita; huc paternæ reprehenſiones; quibus priuatim cum multis, & publicè cum omnibus vſi ſumus; cum eos pietate paterna aut reuocaremus à vitiis: aut ad virtutem inflammaremus; oſtenderemuſq; non eſſe breuem hanc vitam magnifaciendam; ſed illam tamen pietate, modeſtia, reliquiſq; virtutibus muniendam ad illam perpetuam, & cœleſtem vitam; in quo non omninò infœlices fuimus. Scimus enim, & non modò liberè, ſed libenter confitemur; multos eſſe, qui, & ſua ſponte, & noſtris adhortationibus, ita in omni conſuetudine vitæ ſe gerant, vt meritò amari poſſint à nobis; ad quos conſtitutiones noſtræ minimè ſpectant. Sed cum plerique adhuc ſint, quorum aures noſtris præceptis nunquam patuere, hos admonemus, adhortamur, oramus etiam, vt conſenſum, & honeſtiſſimam conſpirationem bo-

norum non aspernentur; sed potius certent, quantùm possint, vt eos, & probitate morum, & omni virtutum genere assequantur; atq; etiam vincant. Nihil enim erit hac contentione ad veram laudem, & ad gratiam nostram comparandam illustrius; in qua vincere, & vinci pulcherrimum sit. Acsi illi pergere, erroremque corrigere noluerint; sciant, nostras has sanctiones in se potissimum esse decretas; sentientq; illi sanè indignationem nostram: cum possint experiri beneuolentiam. Sed eos iterum adhortamur; vt iam in uiam redeant, neque permittant; vt in eos iudicii seueritatem, & uim decretorum nostrum nobis exercere necesse sit.

Et lecta denuò fuit de suo mandato bulla confirmationis concilii cum bulla sequentis declarationis.

Deinde lecta fuerunt de mandato eiusdem reuerendissimæ dominationis suæ capitula infrascripta.

Et primo caput ij. incipit. Cogit temporum calamitas. Sess. xxv. in Triden. Conc.

Postmodum reuerendiss. dominus patriarcha assurgens dixit. Recipio decreta omnia sacri Oecumenici concilii: promitto veram obedientiam sanctissimo domino nostro Romano Pontifici, & detestor, atque anathematizo omnes hæreses; prout in eodem concil.

Omnes quoque in synodo existentes dixerunt sigillatim. Recipimus, promittimus, & anathematizamus.

Quibus peractis de mandato prælibati reuerendiss. domini patriarchæ publicè, & alta voce lecta fuerunt decreta, de uita, & honestate clericorum sessio. xiiii, de reform. cap. i. inc. Cum propriè episcoporum, & in cap. 1. inci. Nihil est quod alios. sess. xxii.

Item decreta contra clericos concubinarios, & suspectas mulieres habentes. sess. xxv. incip. Quàm turpe, & cap. sequenti. incip. Vt paternæ.

Item decreta de residentia, quæ continentur in cap. 1. sess. vi. inc. Eadem sacrosancta synodus, & in sess. xxiii. cap. 1. incip. Eadem sacrosancta Triden. synodus.

Item decretum quod est in sess. xxv. cap. x. de refor. incip. Quoniã ob malitiam. Pro huius decreti executione propositi fuerunt iudices pro audiendis causis, & approbati.

Post quæ lectum fuit decretum sess. xxv. cap. IIII. refor. incip. Contingit. sæpe, de missis pro defunctis celebrandis. Pro cuius decreti executione propositi fuerunt per reuerendiss. dominum pa-

N triarcham

triarcham quidam sacerdotes, qui se informare diligenter debeant de mansionarijs, & referre suæ reuerendissimæ dominationis, ut debitam prouisionem iuxta prædicti decreti formam superinde facere possit: & approbati fuerunt.

Item lectum decretum de seminario sess.xxIII.cap.xvIII.incip. Cum adolescentium ætas.

Decretum de matrimonio clandestino.sess.xxIIII,inc. Tametsi continuando capitula II.III.IIII.v. vI.vII.vIII. vIIII. x.

Item lectum decretum,inc.Locorũ ordinarii. cap.vIII.sess.vII.

Item decretum de obseruandis, & euitandis in celebratione missarum sess.xxII.in c.quanta cura adhibenda sit.

Item decretum quod in c. abbatibus,& aliis.cap.x.sess.xxIII.

Item decretum quod incip. quamuis presbyteri. cap. xv. sess. xxIII.

Item decretum, quod incipit regulares uero. sess. v. & decretum IIII.sess.xxIIII.cap.IIII.incipit prædicationis munus.

Item decretum reformationis.sessio.xxI.cap.vIII. incipit: quæcumque in diœcesi. Quibus lectis, ut præmittitur, & habito, pro ut suis loco, & tempore conueniebat ad synodum uniuersa sermone; sua reuerendissima dominatio publicari mandauit infrascriptam ordinationem,& constitutionem.

Domus titulatorum, & fabricarum non locentur personis, & maximè mulieribus inhonestæ uitæ; pœna apposita. Cap. II.

Licet per constitutiones synodales, & patriarchales cautum sit; omnes plebanos, aliosve beneficiatos in uniuersis ecclesijs ciuitatis Venetiarum teneri, & obligatos existere residentiam personalem facere in domibus plebanatuum,& titulorum, ad quos electi, & instituti sunt: nihilominus à certo tempore citrà inoleuit quædam consuetudo, siue potius corruptela; quòd domus huiusmodi per titulatos, residere minime curantes, locari etiam solent, quandoque inhonestis personis, non sine Christi fidelium scandalo, & locatorum animarum non modico detrimento. Huic itaque tanto inconuenienti paterno affectu occurrere volens reuerendissimus dominus dom.Ioannes Triuisanus patriarcha Venetiarum;hac syno-

synodali constitutione perpetuis futuris temporibus inuiolabiliter obseruanda; mandauit, statuit, & ordinauit; quod imposterum do mus titulares ecclesiarum ciuitatis Venetiarum, necnon, & fabricatum earumdem ecclesiarum personis præsertim fœminei sexus prostitutis, & inhonestæ vitæ, scandalum, & malum exemplum afferentibus, minime locari possint: sed si quæ in præsentiarum locatę sunt; infra mensis spatium personæ inhonestæ vitæ huiusmodi ab illis totaliter arceantur, & amouean-tur: & aliis bonæ uitæ, & famæ locentur. In contrarium facientibus pœnam amissio nis prouentus, & affictus domus eius dem, & totidem summæ locis piis arbitrio. D. suę reuerendiss. applicandæ, & irremis-sibiliter aufferen dæ, iniun-gen-do.

Responderunt omnes placet.

Primæ Synodi diœcesanæ Finis.

CONSTITVTIONES
SECVNDAE SYNODI
DIOECESANAE.

Clerici omnes infra trimestre habitum sumant, & deferant clericalem, pœnis appositis. Cap. I.

LERICI tam beneficiati, quàm non beneficiati, etiam in minoribus ordinibus constituti, & quicunq; aliis ecclesiis deseruientes infra trimestre clericalem habitum sumant: hac constituta pœna; vt qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt constituti, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi; & omnibus beneficiorum suorum, & mansionariarum sex mensium fructibus ipso iure priuati sint; quos arbitrio nostro piis locis applicari volumus, & decernimus: si verò beneficia, aut mansionarias nō obtinent, nec sunt in sacris ordinibus constituti, carceris, aliisq; arbitrariis pœnis plectendos esse decernimus.

Clericis prohibentur uani habitus, sericci, camisæ rugosę, & crispæ ad manus, & ad collum, pallium, siue ferarolum, & pileum, nisi sint pluuiæ, caligæ, quos bragonos dicunt, & annuli; qui tamē doctoribus, & in dignitate constitutis permittuntur: & uestes cum bauaro ad spatulas reclinato. Cap. II.

Vide ca. I. De habitu cler.

OMnem autem habitus, & ornamenti uanitatem fugiant; nec sericis vestimentis domi, aut foris vtantur; camisas ad collum, & ad manus crispas, & rugosas, vel artificio elaboratas, & quas vocāt ninfatas, & lactucatas abiiciant. Collare, quod vocant simplex, ac modicē latum honestē reclinetur pallium, quod ferarolum appellant, & pileum nō ferant, nisi per pluuiam. A turgidis, & dissectis caligis, quas bragonos dicunt, abstineant. Annulum nō induant; nisi quibus propter officii munus, aut honoris gradum sit iure concessum; quo

unico

unico nec magni prętii contenti sint. Vestes insuper reiiciant habentes collare, quod bauarum nominãt, reclinatum ad spatulas. Qui huiusmodi prohibitis indumentis induti incesserint, ea amittant; sitq; tertia pars accusatoris, uel denunciatoris; reliquæ duæ ad pios usus conuertantur.

Tonsuram clerici deferant clericalem suo ordini congruentem. Cap. III.

PResbyteri, diaconi, subdiaconi, cęterique clerici tonsuram ferant ordini suo congruentem, ac omnibus conspicuam: qui non detulerint pœnæ carceris sint obnoxij. *Cap. 5. Vide c. clerici omnes. De habitu cler.*

Clerici domi, aut foris suspectas mulieres non detineant: neq; ad eas publicè, aut occultè accedant. Cap. IIII.

IN ædibus canonicorum, aliorumve clericorum domicilio, in quibus ipsi habitant, fęminas de incontinentia suspectas habitare prohibemus. Nullus igitur præfatorum in virtute obedientiæ, & sub pœnis pecuniariis arbitrio nostro infligendis, & applicandis locis piis, siue Illustrissimo Dominio pro expeditione contra Turcas, huiusmodi mulieres domi, vel foris detineat; aut cum eis ullam consuetudinem habeat; siue ad eas publicè, vel occultè accedat. *Cap. 1. Vide cap. 1. De vita clericorum.*

Clerici arma non deferant; non ludant; spectaculis inhonestis non intersint, ganeas, tabernas, cellas vinarias fugiant; domi comedant, & bibant; & inhonestas personas non admittant. Cap. V.

CLerici nullatenus arma deferant; ludos deuitent; & imprimis cartarum, & taxillorum. Spectaculis inhonestis non intersint; ganeas, tabernas, cellasq; vinarias fugiant; domibus suis comedant, & bibant; nec in eis recipiant lusores, & ganeones. *Vide c. Maluius. de vita cler.*

Si quis in præmissis deprehensus fuerit, mulcta pecuniaria, eaque arbitraria; accusatori, & locis piis applicanda, emendabitur.

Per impositas pœnas non derogamus pœnis, quas sacri canones, & sacrum concilium Tridentinum, nostrique prædecessores in suis constitutionibus constituerunt; eas enim reseruátas esse volumus.

Declaratio, qui intelligantur esse de gremio ecclesiarum. Quomodo mansionarij, & forenses actu deseruientes ecclesijs fiant de gremio illarum. Quod ex alijs ecclesijs ballotati, non amittant ius suarum ecclesiarum. Cap. VI.

ca. Quoniã in electionibus. De elec.

NVlla unquam studia tanti facienda esse existimauimus; quanti ne eorum causa fidem, vigilantiam, charitatemq; elabi, vel extorqueri è manibus pateremur; quã prẹstare is debet, qui filios suos quàm charissimos habeat. Quod sane institutum ob id etiam religiosissimè retinendum ducimus; quòd ita omnes leges cum diuinæ, tum humanæ præcipiant. Quare eos, & ad omne officii munus instruere; & eadem etiam in re sæpius admonere, & instituere nunquam desistimus. Habet nimirum hoc solicitudo; vt omnia necessaria esse putet. Timori enim nullus est ferè præscriptus modus: nam tantùm timemus, quãtum possit accidere; quod quale futurum sit, cum ignoremus; infinitus propè timor, & cura oriatur nobis necesse est; qui sanè fecit nos ad omnia diligentiores, & magis solicitos; atque adeò hodie etiam facit. Nam tametsi superioribus annis satis ostendisse nostris decretis visi sumus, qui sint de gremio nostrarum ecclesiarum; repetere idem in hac sancta synodo ob id decreuimus; ne cui relinquatur ambigendi locus: neve quis imprudenter labatur: neve etiam falsa, & ficta nostræ uoluntatis interpretatione alios etiam in errorem inducat. Quare dicimus, declaramus, & pronunciamus; eos uerè, & germanè de gremio ecclesiarum dici, & haberi; qui quasi alumni in gremio earum enutriti sint; & per omnia officia ab ineunte ætate summa cura, & diligentia illis deseruierint. Præterea inhærentes aliis nostris constitutionibus. M. D. LXVII. XXVIII. Aprilis emanatis, & in lucem editis, dicimus, & pronunciamus; mansionarios etiam; qui à nobis; uel de nostra licentia sacros ordines receperint, dici, & haberi de gremio illarum ecclesiarũ, vbi instituti sint mansionarii; modò per sex annos continuos inuigilarint summo studio non modo circa diuina officia, pro quibus habent constitutam mercedem: sed circa ea, quæ ad officium subditorum pertinere dignoscẽntur; & vacãtibus titulis beneficialibus, possint ipsi cum cęteris de gremio petere ipsa beneficia, & præsentari, & à nobis etiam institui, si reperti fuerint idonei vita, litteratura, & moribus. Aduentitios verò sacerdotes, vel clericos, qui ex aliis vrbibus

bibus Venetias commeant, si deseruierint alicui ecclesię per decem annos, nulla in re detrectando honesta superiorum imperia, cum honestare coniunctum esse dicimus, debere ipsos, absoluto decennio, in numerum eorum transire, qui de gremio appellantur: possintq; de more uacantia beneficia petere; cum aliis eligi à capitulis; & à nobis etiam institui, si fuerint idonei reperti. Illud etiam addimus ad præfatas constitutiones nostras; ut, si quando contingat, uacante aliquo beneficio, ut nulli sint de gremio, qui eligi possint; & necesse sit eligere ex aliis ecclesiis; tunc qui ballotati fuerint, non amittant ius suarum ecclesiarum, [illegible] multis laboribus à se acquisitum.

Hæc autem constitutio sic lecta ab omnibus approbata fuit.

Secundæ synodi diœcesanæ finis.

CONSTITVTIONES TERTIAE SYNODI DIOECESANAE.

ANNI M. D. LXXVIII.

Occasio, & necessitas huiusce tertiæ synodi diœcesanæ. Cap. Primus.

CVM animo versamur, creditum curæ nostræ patriarchali gregem scelerum, ac morum corruptissimorum luc fędari; nullam excusationem inuenimus diutius cessandi ab officii nostri munere: commonitique diuina voce, sacrique concilii Tridentini iussu cohortati, diœcesanam synodum in ecclesia nostra patriarcali (Deo auctore) celebrandam indiximus; in qua cũ venerabili clero nostro, conuenimus, ad diligenter infrascripta pertractandum: ac repurgandũ, & reformandum repurganda, & reformanda. Quæ omnia, & singula in capita contraximus (auctore Deo) qui est omnium bonorum largitor.

Innouatio, approbatio, & confirmatio omnium constitutionum antiquarum, & nouarum. Cap. II.

INnouamus, approbamus, & confirmamus omnes, & singulas constitutiones episcopales, synodales, castellanas, & patriarchales, hactenus a prædecessoribus nostris, & a nobis editas, & promulgatas; quas ab omnibus obseruari mandamus, sub pœnis, & censuris in eis contentis; quibus addimus etiam grauiores pœnas arbitrio nostro imponendas contra quemlibet contrafacientem.

Choreæ, ludi publici, laicorum familiaritas prohibetur clericis: honestè uiuere præcipitur. Cap. III.

VIuant clerici nostræ diœcesis honestè, & sine uitio; quibus prohibemus interesse choreis, & ludis publicis, laicorumque nimiam familiaritatem.

Quæ uestimenta probibentur clericis. Cap. IIII.

VEstimentis tam interioribus, quàm exterioribus vtantur honestis, & gradui suo conuenientibus Interdicta sint eis indumenta incisa, virgata, diuersique coloris: sed tantummodo sint nigri, vel violacei colorum. Etenim, si huiusmodi gestauerint more laicorum, sciant, se grauiter puniendos; cui censuræ subiaceant qui, quos vocant ferarolos, & pileos, præterquàm tempore pluuiæ, portauerint: necnon ij, qui camisiis lactucatis circa manus, & circa collum rugatis, ac ad spatulas inuersis, induti incesserint. *c. 1. c. item statuim² 2. de hab. cle.*

Clerici deferant clericalem tonsuram decenti magnitudine. Circinnatos capillos non deferant, neque barbam philippinam, ut aiunt. Tondeant pilos superioris labij. Cap. V.

HAbeant semper clericalem tonsuram, quam coronam, seu clericam vocant, magnitudine decenti, & perspicuam. Neque audeant, vel præsumant circinnatos ferre capillos more lasciuarum mulierum; neque barbam more (vt aiunt) philippino. Tondeant pilos superioris labri; ita ut cum sumunt sacratissimum sanguinem Christi, non intingantur. Quòd si contrafecerint, curabimus; ut & caput, & barbam ignominiosè radant opera, & nouacula barbitõsoris; & a ministerio altaris sint suspensi arbitrio nostro. *Vide c. clerici omnes. de hab. cle.*

In choro deuotio, & silentium seruetur, maximè cum secularibus. Vitentur omninò contentiones, & odia. E' choro nullus discedat absque plebani licentia. Cap. VI.

CVrent diligenter, vt in choro deuotio, & silentium seruetur: nec inde quisque recedat, nisi petita licentia a suo plebano.

Audeat nemo colloqui in choro cum ſecularibus; iurgiis contendere; contumelia quempiam afficere; diſcordias ſeminare, nutrire odium. Viuat quiſque quietè, & pacificè, ut decet ueros clericos. Nos enim rebelles, & contumaces, ac delinquentes contra noſtram constitutionem mulctabimus pecuniaria pęna, & exilio ab eccleſia arbitrio noſtro; cum applicatione omnium fructuũ, & reddituum, durante exilio, fabricæ eccleſiæ, uel pauperibus; aut aliter, ut magis nobis expedire viſum fuerit; ad compeſcendam malignorum temeritatem, & conſeruandam pacem, & concordiam in eccleſiis iuriſdictioni noſtræ ſubiectis.

Mulieres ſuſpectæ probibentur clericis domi, & extra. Et aßumendæ ad regimen ſui, aut domus præſententur primùm reuerendiſs. ordinatio. Cap. VII.

NEmini ex noſtris clericis liceat aliquam fęminam aſſumere ad ſuam, domuſq; ſuæ gubernationem, niſi prius eam nobis præſentauerit: vt eius ætate, & moribus conſideratis, vtrum concedenda ſit, intelligatur. Si quis autem contra hoc attentare præſumpſerit; nouerit, ſe indignationi noſtræ ſubiectum fore; & pœnas debitas ſoluturum. Suſpectam verò mulierem de incontinentia, nemo domi, aut extra domum habeat, ſub pœnis tam à ſacris canonibus, quàm à ſacro conc. Tridentino ſtatutis; necnon aliis arbitrio noſtro infligendis etiam pecuniariis, locis piis applicandis.

Clericis probibentur tabernæ, cauponæ, lupanaria loca inboneſta, et choreæ publicæ grauioribus pęnis. Cap. VIII.

Vide c. item probibemus de habitu cler.

NOn ingrediantur clerici tabernas, non cauponas, non eas, quas vocant, furatolas: non ad loca inhoneſta ſe conferant, non ad lupanaria, non ad meretricum, vel inhoneſtarum mulierum hoſpitia: non chorçis publicis interſint, vel aſſiſtant. Qui in aliquo præmiſſorum contrafecerit, pęnæ carceris arbitrio noſtro ſit ſubiectus, notamq; infamiæ incurrat; & inhabilis reddatur ad obtinenda beneficia eccleſiaſtica ĩ eccleſiis diœceſis noſtræ iuriſdictioni ſubiectis: nec non ſuſpenſus ſit ab exercitio curę animarum ad arbitriũ noſtrum.

Arma offenſiua, et defenſiua probibentur clericis. Cap. IX.

Vide c. malitiis. de vita cler.

CVm arma clericorum ſint orationes, diuina officia, & ſemen diuini verbi: non autem gladii, pugiones, & his ſimilia: ſtatuimus, & ordi-

& ordinamus; quòd nullus audeat portare arma offensiua, uel defensiua, sub pœna amissionis armorum, carceris ad arbitrium nostrum, ac soluendi ducatos decem ipsos capientibus; quos soluere teneantur, antequam exeant de carceribus.

Titulati, qui suis beneficijs non resident, sed ad alia se conferunt beneficia, præsentare tenentur substitutum Reuerendiss. D patriarchę cum pręsentia plebani; approbandum ab ipso Reuerendiss. ordinatio, certa constituta mercede. Cap. X.

QVoniam plerunque accidit, quòd beneficiati huius nostræ ciuitatis aliò se transferant ad residendum in beneficiis, quæ in alienis diœcesibus possident; vel mercede conducunt; relictis suis titulis, aut sine substitutis, aut deputatis substitutis ab eis nō idoneis ad seruiendum ecclesiis nostris; constituta eis mercede minus competenti: ideo uolentes consulere cultui diuino ecclesiarum nostrarum, statuimus, & decernimus; quòd nemo beneficiatus possit quempiam clericum substituere in suo beneficio, nisi prius eum nobis præsentauerit, assistentibus eorum plebanis; & à nobis admissus fuerit, constituta ei certa mercede arbitrio nostro iuxta qualitatem, & conditionem beneficii, ac obligationis, secundùm consuetudines ecclesiæ, in qua erit substituendus.

c. sacerdotes 1. item statuimus. de celeb. miss.

Plebani præsentent catasticum omnium suorum bonorū mobilium, et immobilium, et scripturarum in cancellaria patriarchali. Cap. X I.

NE iura, & actiones ecclesiarum nostrarum aliquo sinistro, vel fortuito casu pereant, cum iactura earundem ecclesiarum: volumus, & mandamus; quòd omnes plebani, seu beneficiati in eis teneantur infra terminū trium mensium, ex nunc immediatè sequentium, præsentare cathasticum in cancellaria nostra omnium bonorum mobilium, & immobiliom, necnon rerum preciosarum ipsarum ecclesiarum, scripturarum, & instrumentorum, ac testamentorum, & insuper consuetudinum earundem sub pęna ducatorum quinquaginta, à quolibet contrafaciente auferendorum; & arbitrio nostro locis piis applicandorum.

Quòd singulis annis congregetur synodus in ecclesia patriarchali. Cap. XII.

QVòd singulis annis, iuxta sacri concilij Tridentini decreta, congregetur synodus in ecclesia nostra patriarchali Venetiarũ; in qua deputentur iudices ad delegationes causarum, necnon examinatores plebanorum, & aliorum quoruncunque eligendorum à ius habentibus ad curam animarum, & eius curę exercitiũ.

Manicæ uestium clericorum non excedant latitudinem unius brachij. Cap. XIII.

Videc item quòd. De habitu cler.

AEquo animo ferre non possumus; quòd plerique clericorum nostrorum, contemnentes nomen presbyteri, quod maximam præsefert dignitatem, uolunt potius uideri laici, quàm clerici; induentes togas similes ijs, quas induunt senatores, & medici. Quare hac nostra cõstitutione præcipimus, & mandamus; ne quis decętero audeat, vel præsumat portare vestes manicis excedentibus latitudinem unius brachii, sub pœna amittendę vestis; quam applicatam esse decernimus locis pijs arbitrio nostro.

Familiaritas monialium prohibetur clericis. Cap. XIIII.

COlloquia clericorum cum monialibus, nimiamq; inter eos familiaritatem penitus prohibemus. Adempta etiam sit eis libertas munusculis, & sudariolis certandi. Si quis aliquid contra hãc nostram constitutionem commiserit, eum luere grauissimas pœnas arbitrio nostro oportebit.

Postremò electi fuerunt examinatores, & iudices delegati.

Constitutionum, & priuilegiorum patriarchatus Venetiarum finis.

INDEX

INDEX OMNIVM. QVAE IN HIS CONSTITVTIONIBVS CONTINENTVR COPIOSISSIMVS.

C.

 ptis

Declaratio, qui intelligantur esse de gremio ecclesiarum. Quomodo mansionarij, & forenses actu deseruientes ecclesijs fiant de gremio illarum. Quod ex alijs ecclesijs ballotati, non amittant ius suarum ecclesiarum. *Cap. V I.*

ca. Quoniã in electionibus. De elec.

NVlla unquam studia tanti facienda esse existimauimus; quanti ne eorum causa fidem, vigilantiam, charitatemq; elabi, vel extorqueri è manibus pateremur; quã pręstare is debet, qui filios suos quàm charissimos habeat. Quod sanè institutum ob id etiam religiosissimè retinendum ducimus; quòd ita omnes leges cum diuinæ, tum humanæ præcipiant. Quare eos, & ad omne officii munus instruere; & eadem etiam in re sæpius admonere, & instituere nunquam desistimus. Habet nimirùm hoc solicitudo; vt omnia necessaria esse putet. Timori enim nullus est ferè præscriptus modus: nam tantùm timemus, quãtum possit accidere; quod quale futurum sit, cum ignoremus; infinitus propè timor, & cura oriatur nobis necesse est; qui sanè fecit nos ad omnia diligentiores, & magis solicitos; atque adeò hodie etiam facit. Nam tametsi superioribus annis satis ostendisse nostris decretis visi sumus, qui sint de gremio nostrarum ecclesiarum; repetere idem in hac sancta synodo ob id decreuimus; ne cui relinquatur ambigendi locus: neve quis imprudenter labatur: neve etiam falsa, & ficta nostræ uoluntatis interpretatione alios etiam in errorem inducat. Quare dicimus, declaramus, & pronunciamus; eos uerè, & germanè de gremio ecclesiarum dici, & haberi; qui quasi alumni in gremio earum enutriti sint; & per omnia officia ab ineunte ætate summa cura, & diligentia illis deseruierint. Præterea inhærentes aliis nostris constitutionibus. M. D. LXVII. XXVIII. Aprilis emanatis, & in lucem editis, dicimus, & pronuntiamus; mansionarios etiam; qui à nobis; uel de nostra licentia sacros ordines receperint, dici, & haberi de gremio illarum ecclesiarũ, vbi instituti sint mansionarii; modò per sex annos continuos inuigilarint summo studio non modo circa diuina officia, pro quibus habent constitutam mercedem: sed circa ea, quæ ad officium subditorum pertinere dignoscẽntur; & vacãtibus titulis beneficialibus, possint ipsi cum cęteris de gremio petere ipsa beneficia, & præsentari, & à nobis etiam institui, si reperti fuerint idonei vita, litteratura, & moribus. Aduentitios verò sacerdotes, vel clericos, qui ex aliis vr-

bibus

bibus Venetias commeant, si deseruierint alicui ecclesię per decem annos, nulla in re detrectando honesta superiorum imperia, cum honestare coniunctum esse dicimus, debere ipsos, absoluto decennio, in numerum eorum transire, qui de gremio appellantur: possintq; de more uacantia beneficia petere; cum aliis eligi à capitulis; & à nobis etiam institui, si fuerint idonei reperti. Illud etiam addimus ad præfatas constitutiones nostras; ut, si quando contingat, uacante aliquo beneficio, ut nulli sint de gremio, qui eligi possint; & necesse sit eligere ex aliis ecclesiis; tunc qui ballotati fuerint, non amittant ius suarum ecclesiarum, multis laboribus à se acquisitum.

Hæc autem constitutio sic lecta ab omnibus approbata fuit.

Secundæ synodi diœcesanæ finis.

CONSTITVTIONES TERTIAE SYNODI DIOECESANAE.

ANNI M. D. LXXVIII.

Occasio, & necessitas huiusce tertiæ synodi diœcesanæ. Cap. Primus.

VM animo versamur, creditum curæ nostræ patriarchali gregem scelerum, ac morum corruptissimorum luc fędari; nullam excusationem inuenimus diutius cessandi ab officii nostri munere: commonitique diuina voce, sacrique concilii Tridentini iussu cohortati, diœcesanam synodum in ecclesia nostra patriarcali (Deo auctore) celebrandam indiximus; in qua cũ venerabili clero nostro, conuenimus, ad diligenter infrascripta pertractandum: ac repurgandũ, & reformandum repurganda, & reformanda. Quæ omnia, & singula in capita contraximus (auctore Deo) qui est omnium bonorum largitor.

Innouatio, approbatio, & confirmatio omnium constitutionum antiquarum, & nouarum. Cap. II.

INnouamus, approbamus, & confirmamus omnes, & singulas constitutiones episcopales, synodales, castellanas, & patriarchales, hactenus a prædecessoribus nostris, & a nobis editas, & promulgatas; quas ab omnibus obseruari mandamus, sub pœnis, & censuris in eis contentis; quibus addimus etiam grauiores pœnas arbitrio nostro imponendas contra quemlibet contrafacientem.

Cho-

Choreæ, ludi publici, laicorum familiaritas prohibetur clericis: honestè uiuere præcipitur. Cap. III.

VIuant clerici nostræ diœcesis honestè, & sine uitio; quibus prohibemus interesse choreis, & ludis publicis, laicorumque nimiam familiaritatem.

Quæ uestimenta prohibentur clericis. Cap. IIII.

VEstimentis tam interioribus, quàm exterioribus vtantur honestis, & gradui suo conuenientibus. Interdicta sint eis indumenta incisa, virgata, diuersique coloris: sed tantummodo sint nigri, vel violacei colorum. Etenim, si huiusmodi gestauerint more laicorum, sciant, se grauiter puniendos; cui censuræ subiaceant qui, quos vocant ferarolos, & pileos, præterquàm tempore pluuiæ, portauerint: necnon ij, qui camisiis lactucatis circa manus, & circa collum rugatis, ac ad spatulas inuersis, induti incesserint. *c. 1. c. item statuim' 2. de hab. cle.*

Clerici deferant clericalem tonsuram decenti magnitudine. Circinnatos capillos non deferant, neque barbam philippinam, ut aiunt. Tondeant pilos superioris labij. Cap. V.

HAbeant semper clericalem tonsuram, quam coronam, seu clericam vocant, magnitudine decenti, & perspicuam. Neque audeant, vel præsumant circinnatos ferre capillos more lasciuarum mulierum; neque barbam more (vt aiunt) philippino. Tondeant pilos superioris labri; ita ut cum sumunt sacratissimum sanguinem Christi, non intingantur. Quòd si contrafecerint, curabimus; ut & caput, & barbam ignominiosè radant opera, & nouacula barbitōsoris; & a ministerio altaris sint suspensi arbitrio nostro. *Vide c. clerici omnes. de hab. cle.*

In choro deuotio, & silentium seruetur, maximè cum secularibus. Vitentur omninò contentiones, & odia. E choro nullus discedat absque plebani licentia. Cap. VI.

CVrent diligenter, vt in choro deuotio, & silentium seruetur: nec inde quisque recedat, nisi petita licentia a suo plebano.

Audeat nemo colloqui in choro cum secularibus; iurgiis contendere; contumelia quempiam afficere; discordias seminare, nutrire odium. Viuat quisque quietè, & pacificè, ut decet ueros clericos. Nos enim rebelles, & contumaces, ac delinquentes contra nostram constitutionem mulctabimus pecuniaria pęna, & exilio ab ecclesia arbitrio nostro; cum applicatione omnium fructuũ, & reddituum, durante exilio, fabricæ ecclesiæ, uel pauperibus; aut aliter, ut magis nobis expedire visum fuerit; ad compescendam malignorum temeritatem, & conseruandam pacem, & concordiam in ecclesijs iurisdictioni nostræ subiectis.

Mulieres suspectæ probibentur clericis domi, & extra. Et aßumendæ ad regimen sui, aut domus præsententur primùm reuerendiss. ordinatio. Cap. VII.

NEmini ex nostris clericis liceat aliquam fęminam assumere ad suam, domusq; suæ gubernationem, nisi prius eam nobis præsentauerit: vt eius ætate, & moribus consideratis, vtrum concedenda sit, intelligatur. Si quis autem contra hoc attentare præsumpserit; nouerit, se indignationi nostræ subiectum fore; & pœnas debitas soluturum. Suspectam verò mulierem de incontinentia, nemo domi, aut extra domum habeat, sub pœnis tam à sacris canonibus, quàm à sacro conc. Tridentino statutis; necnon aliis arbitrio nostro infligendis etiam pecuniariis, locis piis applicandis.

Clericis probibentur tabernæ, cauponæ, lupanaria loca inhonesta, et choreæ publicæ grauioribus pęnis. Cap. VIII.

Vide c. item prohibemus de habitu cler.

NOn ingrediantur clerici tabernas, non cauponas, non eas, quas vocant, furatolas: non ad loca inhonesta se conferant, non ad lupanaria, non ad meretricum, vel inhonestarum mulierum hospitia: non chorȩis publicis intersint, vel assistant. Qui in aliquo præmissorum contrafecerit, pęnæ carceris arbitrio nostro sit subiectus, notamq; infamiæ incurrat; & inhabilis reddatur ad obtinenda beneficia ecclesiastica ĩ ecclesiis diœcesis nostræ iurisdictioni subiectis: nec non suspensus sit ab exercitio curȩ animarum ad arbitriũ nostrum.

Arma offensiua, et defensiua probibentur clericis. Cap. IX.

Vide c. malitiis. de vita cler.

CVm arma clericorum sint orationes, diuina officia, & semen diuini verbi: non autem gladii, pugiones, & his similia: statuimus, & ordi-

& ordinamus; quòd nullus audeat portare arma offensiua, uel defensiua, sub pœna amissionis armorum, carceris ad arbitrium nostrum, ac soluendi ducatos decem ipsos capientibus; quos soluere teneantur, antequam extant de carceribus.

Titulati, qui suis beneficijs non resident, sed ad alia se conferunt beneficia, præsentare tenentur substitutum Reuerendiss. D patriarchę cum prę sentia plebani; approbandum ab ipso Reuerendiss. ordinatio, certa constituta mercede. *Cap. X.*

QVoniam plerunque accidit, quòd beneficiati huius nostræ ciuitatis aliò se transferant ad residendum in beneficiis, quæ in alienis diœcesibus possident; vel mercede conducunt; relictis suis titulis, aut sine substitutis, aut deputatis substitutis ab eis nō idoneis ad seruiendum ecclesiis nostris; constituta eis mercede minus competenti: ideo uolentes consulere cultui diuino ecclesiarum nostrarum, statuimus, & decernimus; quòd nemo beneficiatus possit quempiam clericum substituere in suo beneficio, nisi prius eum nobis præsentauerit, assistentibus eorum plebanis; & à nobis admissus fuerit, constituta ei certa mercede arbitrio nostro iuxta qualitatem, & conditionem beneficii, ac obligationis, secundùm consuetudines ecclesiæ, in qua erit substituendus. *c. sacerdotes 1. item statuimus. de celeb. mis.*

Plebani præsentent catasticum omnium suorum bonorū mobilium, et immobilium, et scripturarum in cancellaria patriarchali. *Cap. X I.*

NE iura, & actiones ecclesiarum nostrarum aliquo sinistro, vel fortuito casu pereant, cum iactura earundem ecclesiarum: volumus, & mandamus; quòd omnes plebani, seu beneficiati in eis teneantur infra terminū trium mensium, ex nunc immediatè sequentium, præsentare cathasticum in cancellaria nostra omnium bonorum mobilium, & immobiliom, necnon rerum preciosarum ipsarum ecclesiarum, scripturarum, & instrumentorum, ac testamentorum, & insuper consuetudinum earundem sub pęna ducatorum quinquaginta, à quolibet contrafaciente auferendorum; & arbitrio nostro locis piis applicandorum.

O 2 Quod

Quòd singulis annis congregetur synodus in ecclesia patriarchali. *Cap. XII.*

QVòd singulis annis, iuxta sacri concilij Tridentini decreta, congregetur synodus in ecclesia nostra patriarchali Venetiarũ; in qua deputentur iudices ad delegationes causarum, necnon examinatores plebanorum, & aliorum quoruncunque eligendorum à ius habentibus ad curam animarum, & eius curę exercitiũ.

Manicæ vestium clericorum non excedant latitudinem unius brachij. *Cap. XIII.*

Vide item quòd. De habitu cler.

AEquo animo ferre non possumus; quòd plerique clericorum nostrorum, contemnentes nomen presbyteri, quod maximam præsefert dignitatem, uolunt potuis videri laici, quàm clerici; induentes togas similes ijs, quas induunt senatores, & medici. Quare hac nostra cõstitutione præcipimus, & mandamus; ne quis decętero audeat, vel præsumat portare vestes manicis excedentibus latitudinem unius brachii, sub pœna amittendę vestis; quam applicatam esse decernimus locis pijs arbitrio nostro.

Familiaritas monialium prohibetur clericis. *Cap. XIIII.*

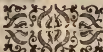
COlloquia clericorum cum monialibus, nimiamq; inter eos familiaritatem penitus prohibemus. Adempta etiam sit eis libertas munusculis, & sudariolis certandi. Si quis aliquid contra hãc nostram constitutionem commiserit, eum luere grauissimas pœnas arbitrio nostro oportebit.

Postremò electi fuerunt examinatores, & iudices delegati.

Constitutionum, & priuilegiorum patriarchatus Venetiarum finis.

INDEX

INDEX OMNIUM, QVAE IN HIS CONSTITVTIONIBVS CONTINENTVR COPIOSISSIMVS.

C.

Clerici

F

Q

Ordina-

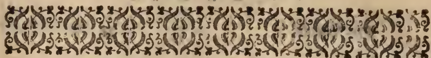
celebra-

S

Sacer-

tan di

FINIS.

INDEX CAPITVLORVM SECVNDVS.

R *Cle-*

Item

Syn.

FINIS.

BENIGNO LECTORI SALVTEM.

Errata, quæ ex impreſſione irrepſerunt grauiora, amouere curauimus: omiſſis leuioribus; vt inuerſis, atque tranſpoſitis litteris, vel punctis non omninò rectè diſpoſitis; & maioribus litteris, quas maiuſculas appellant. Hæc enim tu benignitate tua corrigere valebis. Id præterea monitum eſſe te volumus; conſultò nos Patriarchas, in hiſce conſtitutionibus nominatos, recepiſſe, incipientes à B. Laurentio primo Venetiarũ Patriarcha, Legas; & bene valeás.

fol. 2. in præfat.	Corrigas.
& chriſtianũ D oq; & Xp̃ianũ, Deoq;	
con emplationſi	contemplationis
fo .3. & maxima	maxima.
fol.4. cap.2 paraſceut.	paraſceue.
ſolemnitatibus	ſolennitatibus.
fol.5.cap.5. Dominium	dominicum.
ſuper quo	ſuper qua.
cap.9 ungatur	ſubungatur.
f.6.ca.10.præter	propter.
f.8.ca.23. cslebrentur	celebrentur
f 10.ca.27. acto	facto.
f.13.ca.44. titulatus	titulatus.
f.14.cap 1. coreis	choreis.
f.15.ca.3. ex	et.
f.15.ca.6. cleticus	clericus.
dotulerit	detulerit.
cap.7. ordinati	ornati.
f.16 ca.10. condeant	tondeant.
ca.11. f. ricea. vbique legas	ſerica.
f.17 ca 2. armi	arma.
f.18 ca.7 collegiati	collegiatis.
cathedralibua	cathedralibus.
f.19.ca.9. hæc	hac.
f 20.ca. 14 quasl.bet	qualibet
domi os	domibus.
f.21.ca 20. vt	vii.
f.22.ca.22.pererexerint	perrexerint.
f.24.ca 31.probaotis	probantis.
f.25.ca 32 inſignilum	inſignitum.
f. 29 ca.4. anullo vbiq; corrigas annulo, vel anulo.	
ca.5. ſeruatur, & ampliatur	ſeruetur, & amplietur.
mocem	morem.
in Indice litera n. nemores	rumores
in lit. o ordinamus reiecta ordinamus licentiam	

fol.30. contigeret	contingeret.
bonis eff. ctus	bonus affectus.
ita cum	ita ut.
fol.31. quòdqui	quodq;
ad ipſa	ipſæ
habere, & illi ſtari debeat	haberet, ſtari deberet.
f 31.ca.5.l ctionem	electionem.
dilecti fil j	dilectis filijs.
f.32 ca.6. valet	quælibet.
fol.34. electionem. electionem alicuius	
praſatis	præfati.
f.35. cap 7. reuerendiſſimi D. patriarcham clerum	reuerendiſſimum D. patriarcham & clerum.
f.36.ca.9 Veneti	Venetiarum, &c.
fol.37. clugienſis	Clugiens.
fo.38. numerum	numerus.
fo.40. in ſum.c 11. ſerenis.	ſanct ſs.
fo.41. iniungentes	iniungentes.
directionem	directione.
f.42 c.12. ſollicitudo ubiq; ſolicitudo	
tanquam	& tanquam
cap.13. patrierchatum	patriarchatus.
f.44.ca.1. equum	æquum
ca.2. parocorũ vbiq; cum h. parochorũ	
propterea quòd	propter quòd
f.45. eod. attendentes	attendens
multotiens	multoties
fol.46. Ammarum	animarum
fol.52.ca 6. vi, ſequando	vt ſiquando
fo.54 ca.9. extant	exeant.
in lit. ſ aliquẽ celum	aliquem actum
ordinamus reiecta	ordinarius reiecta
ordinamus licentiam	ordinarius licentiam

De Residentia Personali, et
De titulatis datis in partes sollicitudinis Curæ —
Vide — pag: 9 — Cap: 25 —
p: X — cap: 29 —
p: 11 — cap: 33 — et Cap: 3
p: 13 — cap: 43 —

Vide et in Decretis RR. Vi:
tator. Apost: —— p: 43 — uerbis illis: cui in parte
Et in Synodo p: Priuli — p: 55. sub his uerbis. Portionē uero emolumē
quæ in dies ex administrati curæ percipiunt.

De Reparatione domor. residentiæ.
Vide 2am Synodus Priola: p: 17. qd Domus residentiæ
titulator. non possunt reparari pecunijs fabricæ quando alijs
locantur.

De personali officiatura beneficiator.
Vide Conc: Trid: sess: 24 Cap: 12
Omnes uero diuina per se, non per substitutos
compellantur obire officia —— et loquitur de venerabilis omnibus canonicis et

Le parti dell'Ecc. Cons. di X fatte l'anno 1533, et 1535, non possono
esser derogate da Constitutioni Patriarcali avanti il tempo suo,
ne meno da altre fatte dopo li sud. anni.
Quelle del Pat. Trevisan furono del 1574, et altre —

La Constitutione patriarcal che prohibisce li titolati affittar le case
di residenza s'intende, et è fatta per quelli titolati c' hanno
più case di residenza, e di ragion del titolo, come è in
qualche chiesa; una è di S. Fosca, et ui s'arte strenue —
nelqual caso habitata una, l'altre possono affittarsi.